

วารสาร ศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563

Vol.2 No.1 January - June 2020

ISSN 2697-5572 (Online)

คณะศิลปศาสตร์

FACULTY OF LIBERAL ARTS

RMUTK Journal of Liberal Arts

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

(RMUTK Journal of Liberal Arts)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563

Vol. 2 No. 1 January - June 2020

วัตถุประสงค์ของวารสาร

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ (RMUTK Journal of Liberal Arts) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ ข้าราชการ นักวิชาการ ตลอดจน นิสิต นักศึกษา และบัณฑิต ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการใหม่ ๆ ที่หลากหลายจากสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ ในสาขาศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ชื่อวารสาร	วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ (RMUTK Journal of Liberal Arts)
------------	--

เจ้าของ	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
---------	--

ลักษณะของวารสาร

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ เป็นวารสารที่รวบรวม เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ด้านศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ อาทิ ภาษา ภาษาศาสตร์ การท่องเที่ยว การโรงแรม อุตสาหกรรม บริการ ศิลปวัฒนธรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ การศึกษา หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา กฎหมาย สังคมวิทยา มนุษยวิทยา จิตวิทยา นานา และบริหารธุรกิจ

นโยบายการจัดพิมพ์วารสาร

1. เรื่องที่จะนำลงพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน
 2. เนื้อหา บทความ หรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
 3. เจ้าของบทความต้องรับรองเรื่องจริยธรรมนักวิจัยในเอกสารแบบฟอร์มรับรองสิทธิ์ ก่อนส่งบทความ
 4. ต้นฉบับจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์
-

กำหนดออกวารสาร

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับ

- ส่งไฟล์ต้นฉบับในรูปแบบไฟล์ .doc และ .pdf
- ส่งผ่านระบบออนไลน์ สามารถเข้าไปได้ <http://www.lartsjournal.rmutk.ac.th> เท่านั้น
- เมื่อสมัคร (Register) และเข้าระบบ (Login) ให้กรอกข้อมูลประวัติ (View Profile)

ประกอบด้วย อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ก่อนส่งเอกสาร

- เมื่อได้รับเอกสารตอบรับการพิจารณาบทความ ให้เจ้าของบทความส่ง แบบรับรองสิทธิ์บทความที่ลงพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ
-

การติดต่อ

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120

โทรศัพท์ 02 287 9600 ต่อ 7330

ภาพถ่ายปก

นายเกียรติศักดิ์ แซ่โค้ว

ออกแบบปก

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์ จันทร์คงหอม

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

อาจารย์สมพร ปิยะพันธ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จ่านง แก้วเพชร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายชล ชุตเจื้อจิ้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวัตร คัมภีร์ภาพพัฒน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ ดร.ธวัชชัย สารวงษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ทรงคุณวุฒิกองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อัจฉรา วงศ์โสธร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ วัฒนะ จุฑะวิภาต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุชาติ เกาทอง

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ ฐานดี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พาวินนท์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชั่งมะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.รขพร จันทรสว่าง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันทริน รักษ์สาคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยา คูหา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรแก้ว เกาวิเศษ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ อมรากุล

มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี ณ ถลาง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมิสักดิ์ สีนุรักษ์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลิซีย์ ปัญญาวงศ์งาม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์ จันทรวงศ์หอม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ ดร.นิพนธ์ แสงสว่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการตรวจสอบและพิจารณาบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลิซีย์ ปัญญาวงศ์งาม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์ จันทรวงศ์หอม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ ดร.นิพนธ์ แสงสว่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ งามสุขเกษมศรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดลัด พุกาธร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ ดร.ชนัญชิตา ยุคศิริรัตน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการตรวจรูปแบบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญญาภา แจ่มสี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ธัญญาภัทร์ เลิศจันทร์ทรงกูร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการพิสูจน์อักษร

อาจารย์จิรรัตน์ เพชรรัตนโมรา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์ Dermot P S White

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการจัดการงานเอกสาร

อาจารย์มนัสวี ดวงลอย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

อาจารย์จันทนา วงศ์หาญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการจัดการฐานข้อมูล

อาจารย์พูนศักดิ์ วงศ์สวัสดิ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

นายเกียรติศักดิ์ แซ่ไคว่

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

บทบรรณาธิการ

ท่ามกลางกระแสวิกฤตโรคระบาดไปทั่วโลก คณะกรรมการกองบรรณาธิการทุกท่าน ได้ทำงานอย่างขะมักเขม้น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ดังนั้นวารสารศิลปศาสตร์มทร.กรุงเทพ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563 จึงสำเร็จลุล่วงพร้อมที่จะออกสู่สายตานักวิจัย และนักวิชาการทุกท่าน วารสารฉบับนี้เป็นวารสารสายสังคมศาสตร์ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้รวบรวมบทความวิชาการ และบทความวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย และคณาจารย์ต่างสถาบัน ที่สนใจส่งบทความทางวิชาการมาร่วมตีพิมพ์ โดยมีทั้งบทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการ ตลอดจนผลงานวิจัยใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ในวงการศึกษา ผ่านช่องทางวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ เป็นวารสารวิชาการ เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาการออนไลน์ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสู่โลกแห่งเทคโนโลยี นับเป็นการบริการวิชาการแก่สังคมของคณะศิลปศาสตร์ สำหรับวารสารฉบับนี้ กองบรรณาธิการได้รับเกียรติจากผู้เขียน และคณาจารย์ทั้งภายใน และภายนอก ส่งบทความเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน 8 บทความ แบ่งเป็นบทความภายนอก 5 บทความ บทความภายใน 3 บทความ และแบ่งเป็นประเภทบทความวิชาการ 1 บทความ และบทความวิจัย 7 บทความ มีรายละเอียดดังนี้

บทความวิชาการด้านการโรงแรม และการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. การจัดการโรงแรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว: กรณีศึกษาไฮเต็ลวังพญาไท โดย สุจินต์ สุชะพงษ์ เป็นการนำเสนอ บทความวิชาการเกี่ยวกับต้นแบบการจัดการโรงแรมสมัยใหม่เพื่อต้อนรับภาคันตูกะต่างแดน *บทความวิจัยด้านการเรียนการสอน* ได้แก่ 2. Word Clouds and English Language Teaching in Thai Classroom by Thidaporn Jumpakatea, and Montarat Rungruangthumb 3. การพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่อง คุณแม่มอปลาย โดย วาสนา ดั่งเหมือน, สุภาชี ดวงใส, จินตนา พลศรี, ขนิษฐา อินทรเงิน, และ ปัทมिता ทองอัฐ *บทความวิจัยด้านออกแบบ* 4. การศึกษา และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีด บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร โดย สุวิทย์ ทับทิมทอง, ศิวโรจน์ สรสิริ, และ โสภา หนูแดง 5. การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุตำบลบ้านตู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย โดย ถนัดกิจ ทะนันไชย, เทพวสันต์ จุมผา, วิบูลพร วุฒิกุล, รัชนิกร กุศลานนท์, และ วัฒนผล อยู่สวัสดิ์, *บทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์* 6. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลใน ที่สาธารณะ: ศึกษากรณีถ่ายภาพและเผยแพร่ภาพ โดย รุจิการย์ รุจิระวิโรจน์ 7. การกำหนดความผิดและโทษ ที่เหมาะสม: ศึกษากรณีการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน โดย ปวีณา แจ่มสกุล 8. มุมมองการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทฟูลมาราธอน โดยระชานนท์ ทวีผล, และ สุชาดา สิงห์สนั่น

บทบรรณาธิการ (ต่อ)

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้พัฒนาขึ้นด้วยความมุ่งมั่น และความคาดหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวงการศึกษาในด้านสังคมศาสตร์ และอุตสาหกรรมบริการ ด้วยความหลากหลาย และกว้างขวางของบทความ ด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ สามารถเป็นแหล่งความรู้ที่ใช้อ้างอิงทางวิชาการได้เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณผู้เขียนบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่า จึงทำให้วารสารฉบับนี้สำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ

ในโอกาสนี้ทาง กองบรรณาธิการขอกราบอาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกคุ้มครองนักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านให้ปราศจากทุกข์ภัยใด ๆ มีแต่ความสุขความเจริญสืบต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลีชัย ปัญญาวงศ์งาม
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

การจัดการโรงแรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว: กรณีศึกษาไฮเต็ลวังพญาไท
Hotel Management in During the Reign of King Prajadhipok: Case Study of Phya
Thai Palace Hotel

สุจินต์ สุขะพงษ์..... 1

บทความวิจัย

Word Clouds and English Language Teaching in Thai Classroom
Thidaporn Jumpakate, and Montarat Rungruangthum..... 15

การพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่อง คุณแม่มอปลาย
The Development of Animation Media entitled Mother at high School level
วาสนา ดั่งเหมือน, สุภาณี ดวงใส, จินตนา พลศรี, ขนิษฐา อินทรเงิน, และ ปัทมา ทองอัฐ..... 27
การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขิด ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขิด บ้านโคกเจริญ
จังหวัดยโสธร

A Study and Product Development khit Woven Fabric Case study Khit Pillow
WeavingHousewife group, Ban Khok Charoen, Yasothon Province
สุวิทย์ ทับทิมทอง, ศิวโรจน์ สรสิริ, และ โสภา หนูแดง..... 41

การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
The walking assist device design for seniors in Ban Du Subdistrict Mueang
Chinag Rai District Chiang Rai province Intergenerational Learning Enhanced
through Local Wisdom in Thailand
ณัฏกิจ ทะนันไชย, เทพวสันต์ จุมผา, วิบูลพร วุฒิคุณ, รัชนิกร กุศลานนท์, และ
วัฒนผล อยู่สวัสดิ์..... 54

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลในที่สาธารณะ: ศึกษากรณี
ถ่ายภาพและเผยแพร่ภาพ

Legal measures for the protection of the privacy of person in public: A case study of
photography and publication

รุจิการย์ รุจิระวิโรจน์..... 67

การกำหนดความผิดและโทษที่เหมาะสม : ศึกษากรณีการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

Determining appropriate offenses and penalties: A case study of Drone

ปวีณา แจ่มสกุล..... 83

มุมมองการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย
ประเภทฟูลมาราธอน

The viewpoints of developing healthy food menu for groups of Thai professional
runner in full marathon competition

ระชานนท์ ทวีผล, และ สุชาดา สิงห์สนั่น..... 103

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไปของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ..... 121

รูปแบบและเกณฑ์ต้นฉบับวารสาร: วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ..... 121

การอ้างอิงในเนื้อเรื่องและรายการอ้างอิง..... 123

ขั้นตอนการจัดทำวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ..... 125

จริยธรรมในการตีพิมพ์..... 126

การจัดการโรงแรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว:

กรณีศึกษาไฮเต็ลวังพญาไท

Hotel Management in During the Reign of King Prajadhipok:

Case Study of Phya Thai Palace Hotel

สุจินต์ สุขะพงษ์^{1*}

Sujin Sukapong^{1*}

สาขาวิชาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Hospitality Department, Faculty of Liberal Arts,

Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok

บทคัดย่อ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้แปลงพระราชวังพญาไทเป็นไฮเต็ลระดับเดอลักซ์ (Deluxe Hotel) โดยคงรูปลักษณะของพระราชวังเดิมไว้ เพื่อเป็นศรีสง่าเชิดชูเกียรติภูมิของสยามประเทศให้ชาวต่างชาติที่จะเข้ามาเพื่อร่วมงาน “สยามรัฐพิพิธภัณฑ์” เพื่อให้ชาวต่างชาติเกิดความประทับใจในความหรูหรา และชื่นชมความงามของโรงแรมพระราชวังแห่งนี้ นอกจากนี้ยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของพระคลังข้างที่ ในการดูแลรักษาพระราชวังให้คงงามในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ไฮเต็ลวังพญาไทถือเป็นสถานที่เชิดหน้าชูตาในการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง พร้อมไปด้วยห้องพักที่หรูหรา สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน และการบริการในด้านต่าง ๆ ที่เป็นเลิศ เป็นที่นิยมในหมู่วังสังคมชั้นสูง และโก้หรู แต่ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เกิดการพลิกผันอย่างสุดซึ้ง เมื่อไฮเต็ลวังพญาไท และร้านค้าแพนสิงห์ (กิจการสาขา) ต้องยุติกิจการ และปิดตัวลง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 ปี 8 เดือน การศึกษาข้อมูลของไฮเต็ลวังพญาไทในอดีต ทำให้ทราบถึงความรู้เรื่องในอดีตของโรงแรม ทั้งด้านการจัดการ และดำเนินงาน และการจัดบริการด้านห้องพัก ด้านอาหาร และเครื่องดื่ม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และรวมถึงด้านกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่อาจถือได้ว่าเป็นต้นแบบโรงแรมที่มีการบริหารจัดการด้วยคนไทยอย่างเป็นระบบ และการจัดบริการได้อย่างถูกต้องตามหลักสากลในยุคต้นของสยามประเทศ

¹ อาจารย์, สาขาวิชาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

02 287 9600 ต่อ 7017

Lecturer, Hospitality Program, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok

* Corresponding author: E-mail address: sujin.s@mail.rmutk.ac.th

(Received: January 23, 2020 / Revised: March 17, 2020/ Accepted: April 15, 2020)

คำสำคัญ: การจัดการโรงแรม, โฮเต็ลวังพญาไท

Abstract

The Majesty King Vajiravudh gave his command to develop and renovate the beautiful Phya Thai Palace into a deluxe hotel palace. This could maintain the beauty, dignity and royal pride of Siam. It was used to welcome all guests and visitors particularly foreigners attending "The Exhibition of Siamese Kingdom" They could not only get impressed with the grand and exotic palace but also appreciate the glorious hotel. Apart from this, the Privy Purse could reduce the budget or the cost of maintenance of the magnificent property of the palace. In the reign of King Prajadhipok, Phya Thai Place Hotel was considered to be the most outstanding hotel in the country to welcome state guests or official foreign visitors. The hotel was well known as the high-level societies and alluring with elegant rooms fully equipped with excellent facilities and superb services. However, the change of political conflicts of the government in B.E. 2475, This is the great exemplified change when the Phya Thai Palace Hotel and Norasing Coffeeshouse (Branch) were shut down after a long service of 6 years and 8 months. The study of the Phya Thai Palace Hotel in the past could be observed in terms of a model of management principles and services including room operations, foods and beverages, and leisure facilities as well as recreational activities. That could be, hence considered a model of the hotel that was well managed and conducted by Thai staff according to the international standard in the early era of Siam.

Keywords: Hotel Management, Phya Thai Palace Hotel

1. บทนำ

“วังพญาไท” (Phya Thai Palace) ตั้งอยู่บริเวณริมคลองสามเสน ถนนราชวิถี แขวงทุ่ง พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน ก่อสร้างขึ้นตามความประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2452 เพื่อใช้เป็นตำหนักที่ประทับสำหรับทอดพระเนตรการทำนาปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ และใช้ประกอบพระราชพิธีแรกนาขวัญ เปลี่ยนสถานะเป็น “วังพญาไท” เพื่อใช้เป็นราชสำนัก และที่ประทับของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ระหว่างปี พ.ศ. 2453-2462 ภายหลังการเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในปี พ.ศ. 2463 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อถอน และก่อสร้างพระที่นั่งขึ้นใหม่หลายองค์ก่อนสถาปนาขึ้นเป็น “พระราชวังพญาไท” เพื่อใช้เป็นที่ประทับตลอดรัชกาล ระหว่างปี พ.ศ. 2462-2468 ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้กรมรถไฟหลวงปรับปรุงพระราชวังพญาไทให้เป็นโรงแรมที่พักภายใต้ชื่อ “โฮเต็ลวังพญาไท” ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (กรณีการ์ ต้นประเสริฐ, 2535: 15)

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการโฮเต็ลวังพญาไทในอดีต มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการอ้างอิงทางวิชาการ เกี่ยวกับวิวัฒนาการ และพัฒนาการด้านการจัดการ และการดำเนินงาน รวมถึงการจัดบริการของโรงแรมระดับดีลักซ์ในยุคต้นของไทย ศึกษาปัจจัย และตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการ และการดำเนินงาน รวมถึงรูปแบบการให้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปของโรงแรมในปัจจุบัน

2. โครงสร้างทางกายภาพของโฮเต็ลวังพญาไท

โฮเต็ลวังพญาไทถือเป็นโรงแรมหรูหรารายขนาดใหญ่ (Luxury Hotel) มีตำแหน่งที่ตั้งแถบชานเมือง (Suburban Area) กลางท้องทุ่งกว้างอากาศสดชื่นเย็นสบาย เงียบสงบ ปลอดภัยปราศจากมลพิษ (Siam Tourist Bureau, 1926) จัดอยู่ในระดับชั้นเยี่ยม (Deluxe Class) 5 ดาว (ปริชา แดงโรจน์, 2549: 88) พร้อมด้วยความหรูหราสะดวกสบาย สามารถรองรับแขกผู้เข้าพักได้ถึง 72 คน (กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ, 2553: 205) ซึ่งมากกว่าโรงแรมโอเรียนเต็ลในสมัยดังกล่าวที่สามารถรองรับผู้เข้าพักได้เพียงแค่ 40 คน เท่านั้น แบ่งพื้นที่สำหรับการให้บริการสำหรับการเข้าพักออกเป็น 2 กลุ่มอาคารรวมพื้นที่ใช้สอย 6,205.60 ตารางเมตร (ก่อเกียรติ นิยมล, 2558: 55) ประกอบไปด้วย

2.1 กลุ่มหมู่อาคารหลัก: จำนวน 4 อาคาร ประกอบด้วย “อาคารกลาง” (Central Building: อาคาร B) ดัดแปลงจากพระที่นั่งพิมานจักรี จำนวน 2 ชั้น ควบรวมกับพระที่นั่งไวกุณฐเทพยสถาน จำนวน 3 ชั้น เป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน เชื่อมต่อกันในชั้นที่ 2 จัดพื้นที่ส่วนใหญ่ในชั้นที่ 1 ให้เป็นพื้นที่สาธารณะ (Public Area) เพื่อให้บริการแก่แขกที่เข้าพัก และรับรองแขกภายนอกที่มาใช้บริการร่วมกัน บริเวณพื้นที่ชั้นที่ 2 และ 3 ของอาคารจัดเป็นห้องชุดระดับหรู (Deluxe Suite) จำนวน 4 ห้อง และพื้นที่สงวนสำหรับผู้ใช้บริการ (Private Area) ประกอบด้วยโถงพักผ่อน (Lounge) บริเวณพื้นที่ว่างกลางตัวอาคารที่ดัดแปลงมาจากห้องพิพิธภัณฑ และห้องเล่นไพ่ (Card Room) ดัดแปลงจากห้องทรงพระอักษรบริเวณหอคอยทรงกลมด้านหน้า บริเวณชั้นล่างตรงข้ามบันไดทางเข้าหลักของพระที่นั่งพิมานจักรีเชื่อมต่อกับ “อาคารรับรอง” ใช้เป็นห้องบิลเลียด (มุลินีอิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 1-3) อาคารกลางดังกล่าวถูกเชื่อมต่อกัน ด้วยระเบียงทางเดินหลังคาคลุมกับ “ปีกอาคารฝั่งตะวันออก” (Eastern Wing: อาคาร A) ดัดแปลงจากพระที่นั่งอุดมวนาภรณ์ เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ก่ออิฐฉาบปูน เชื่อมถึงกันด้วยบันไดชั้นกลาง และแยกเป็นบันได 2 ข้างภายในอาคาร ชั้นล่างเป็นห้องโถงกว้าง (แนวน้อย ศักดิ์ศรี, ณพิศร กฤตติกากุล และดรณี แก้วม่วง, 2525: 421) จัดสรรพื้นที่ทั้ง 2 ชั้น ไว้เพื่อเป็นห้องพักปกติ 19 ห้อง (มุลินีอิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 2) และ “ปีกอาคารฝั่งตะวันตก” (Western Wing: อาคาร C) ดัดแปลงจากพระที่นั่งศรีสุทธนิวาส เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ก่ออิฐฉาบปูนพร้อมโดมทรงกลมขนาดเล็ก แบ่งเป็นห้องชุด จำนวน 4 ห้อง และห้องพักปกติ 3 ห้อง บริเวณชั้นล่างมีพื้นที่นั่งเล่นส่วนกลาง (Parlour) สำหรับให้บริการภายในอาคารรวมกัน (มุลินีอิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 3)

2.2 กลุ่มอาคารเดี่ยว: ประกอบไปด้วยอาคารขนาดกลาง 1 อาคาร บังกะโลขนาดกลาง 1 หลัง และบังกะโลขนาดเล็ก 4 หลัง แยกตัวออกจากหมู่อาคารหลัก ประกอบไปด้วย “อาคารผนวก-1” (Annex-1: อาคาร D) ดัดแปลงมาจากตำหนักสุครีพทรงยศ (ตำหนักฝ่ายหน้า) เป็นอาคาร 2 ชั้น ก่ออิฐฉาบปูน ตั้งอยู่บริเวณตรงข้ามพระที่นั่งศรีสุทธรนิवास (อาคาร C) ขนาบด้วยสวนเลียบคลองพญาไท (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 4) แบ่งเป็นห้องพักปกติ 8 ห้อง (นิตยา โพธิ์ทอง, 2553: 64) และ “อาคารผนวก-2” (Annex-2: อาคาร F) ดัดแปลงจากตำหนักองคตฤทธิรุต (ตำหนักฝ่ายหน้า) จำนวน 1 หลังเป็นเรือนไม้ฐานปูนขนาดกลางยกพื้นชั้นเดียว แยกตัวเป็นเอกเทศไกลออกไปทางด้านขวาของหมู่อาคารหลัก แวดล้อมไปด้วยสวนและต้นไม้ร่มรื่น ส่วนพักผ่อนของคนรับใช้ และที่จอดรถเป็นสัดส่วน (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 4) อดีตเคยเป็นที่เข้าพักของศาสตราจารย์ นายแพทย์ ที. พี. โนเบิล (Prof. Dr. T. P. Noble) แพทย์ประจำพระองค์ในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 202-206) รวมถึง “บังกะโล” (Bungalows) เรือนไม้ฐานปูนขนาดเล็กยกพื้นชั้นเดียว (Bungalow: อาคาร E) อีกจำนวน 4 หลัง ที่ตั้งกระจายเรียงตัวอยู่บริเวณด้านซ้ายของหมู่อาคารหลัก (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 4)

3. การจัดการและดำเนินงานของโฮเต็ลวังพญาไท

โฮเต็ลวังพญาไทเปิดให้บริการอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 ภายใต้การอำนวยการของ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง โดยมีพระจักษ์รภถบดี (อดีตหัวหน้ากองเดินรถ) หัวหน้ากองโฮเต็ลและบ้านพัก กรมรถไฟหลวง เป็นผู้จัดการคนแรก (บัณฑิต จุลาสัย, 2545: 36) และมิสเตอร์ อี ไวออนสมิธ (Mr. E. Wyon Smith) วิศวกรที่ปรึกษาก่อสร้างทาง กรมรถไฟหลวง เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ และจัดทำบัญชี โดยทำสัญญาเช่าที่พื้นจากกรมพระคลังข้างที่ เพื่อดำเนินกิจการในเบื้องต้นเป็นเวลา 5 ปี และมีหน้าที่ในการทำบัญชีแสดงรายรับและรายจ่าย เพื่อแสดงผลกำไรขาดทุนในการดำเนินการประกอบการจ่ายค่าเช่ารายปี (ชินขิษฐา บัวงาม, 2557: 120) ช่วงแรกประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไว้ปีละ 160,000 บาท และประมาณการรายรับปีละ 180,000-200,000 บาท คำนวณเต็มเพียง 1 ใน 4 ของที่เข้าพักได้ ปรากฏตัวเลขช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2468 แสดงให้เห็นถึงรายการค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ราว 100,000 บาท อาทิ คาร์ถยนต์คันละ 25,000 บาท ค่าเตาไฟฟ้า 21,500 บาท ค่าโต๊ะเครื่องแป้งตัวละ 42 บาท ค่าโต๊ะเขียนหนังสือตัวละ 22 บาท เป็นต้น (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2468-2469)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 202-206) กรมรถไฟหลวงยังคงรักษาบรรยากาศแห่งพระราชวังพญาไทที่สง่างาม ดังพระประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ โดยดึงดูดเด่นในความเป็นพระราชวังเดิมมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อภาพลักษณ์ที่ว่า “Phya Thai Palace: A Real Palace for Your Home” และขอพระราชทานรูปพระครุฑพ่าห์ทุนพระปรมาภิไธยย่อ “ร.ร.๖” ตามแนวดินารายณ์ทรงสุบรรณเพื่อใช้ในการตราสัญลักษณ์ประจำโฮเต็ล มีการลงประกาศแจ้งความโฆษณาประชาสัมพันธ์รายละเอียด และกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านหนังสือพิมพ์ทั้งในและต่างประเทศ เช่น “หนังสือพิมพ์ไทย” (พิมพ์ไทย, 2462) รวมทั้งหนังสือคู่มือแนะนำการเดินทางโฮเต็ลและที่พักภายในประเทศผ่านหนังสือ “Met in Siam” ของสำนักงานการท่องเที่ยวสยาม (Siam Travel Bureau, 1926) และหนังสือ “Guide to Bangkok with Notes on Siam” ของกรมรถไฟหลวง อีกทั้งยังเผยแพร่โฆษณาผ่านบริษัทตัวแทนการท่องเที่ยว (Travel Agency) จากต่างประเทศ อย่างบริษัท Thomas Cook & Son Ltd. และ The American Express Co., Inc. ซึ่งแขกผู้เข้าพักสามารถสอบถามข้อมูล และทำการสำรองห้องพักล่วงหน้าโดยตรงถึงโฮเต็ลด้วยระบบสื่อสารทางโทรศัพท์ และโทรเลข (Telegraphic) ทางไกลได้อีกด้วย (Seidenfaden, 1927: 21-26)

ภายหลังดำเนินกิจการได้ 2 เดือน (1 กุมภาพันธ์ – 31 มีนาคม พ.ศ. 2468) โฮเต็ลประสบภาวะขาดทุนในเบื้องต้น 11,582.60 บาท สาเหตุจากเพิ่งเริ่มดำเนินกิจการผู้เข้าพักมีปริมาณน้อย และยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย กอปรกับราคาค่าบริการที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับโรงแรมต่างชาติในขณะนั้น ทั้งมีพื้นที่กว้างขวางต้องใช้บุคลากรจำนวนมากในการดำเนินการ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเบื้องต้นเป็นจำนวนมาก อาทิ ค่าตกแต่งสถานที่ ค่าติดตั้ง และเปลี่ยนแปลงระบบไฟฟ้า ค่าติดตั้งเครื่องโทรศัพท์ และค่าลงแจ้งความโฆษณาในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น (ชนิษฐา บัวงาม, 2557: 120) เมื่อครบรอบปีแรกของการดำเนินกิจการ (1 เมษายน-31 มีนาคม พ.ศ. 2469) ปรากฏผลการดำเนินงานดีขึ้น มียอดตัวเลขแสดงรายได้สูงถึง 185,292 บาท รายได้หลักได้จากค่าอาหาร และเครื่องดื่มถึงร้อยละ 73 (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 212) จากการจำหน่ายเครื่องดื่มที่บาร์ 55,000 บาท และค่าบัตรสำหรับงานเต้นรำ 3,233 บาท ในขณะที่รายได้ค่าห้องพักมีเพียงร้อยละ 20 จากการเข้าพักแบบประจำ (Lodging) 35,000 บาท และการเข้าพักแบบชั่วคราว (Boarding) 74,000 บาท รวมถึงค่าซักรีด-ซักแห้ง 2,458 บาท ค่าบัตรเข้าชมงานประกวดแต่งกายตุ๊กตา 1,521 บาท และรายได้จากค่าเช่าส่วนต่าง ๆ (Rent of Hotel Compound) อีกจำนวน 1,350 บาท (ชนิษฐา บัวงาม, 2557: 127) ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่คือ เงินเดือน และค่าจ้าง 46,000 บาท ค่าใช้จ่ายในครัว 33,000 บาท ค่าไฟฟ้า 15,000 บาท (ชนิษฐา บัวงาม, 2557: 127) เมื่อนำยอดรายได้หักกับยอดค่าใช้จ่ายแล้วปรากฏผลกำไร ในเบื้องต้น 2,827 บาท ซึ่งเป็นปีแรก และปีเดียวที่ได้ผลกำไร (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 212-213) ส่วนรอบปีต่อมา การดำเนินกิจการประสบปัญหาขาดทุนอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงรอบปีที่ 5 (พ.ศ. 2473)

ปรากฏผลขาดทุนกว่า 35,769 บาท ซึ่งมียอดสูงกว่าทุกปีที่ผ่านมา (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2469-2474)

โฮเต็ลวังพญาไทเปิดดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2475 มีข้าราชการปฏิบัติหน้าที่จำนวน 97 คน ใน 16 แผนก มีเรืออากาศเอก หลวงอุปถัมภ์รารมณ เป็นผู้จัดการโฮเต็ล คนสุดท้าย อัตราเงินเดือน 360 บาท เจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้างาน เช่น หัวหน้าโรงซักฟอก หัวหน้าโรงรถยนต์ หัวหน้าแม่บ้าน หัวหน้าพ่อครัว หัวหน้าบอยบาร์ อัตราเงินเดือน 50-70 บาท เจ้าหน้าที่ทั่วไป อัตราเงินเดือน 15-45 บาท รวมรายจ่ายเงินเดือนปีละ 37,680 บาท (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 218) ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โฮเต็ลวังพญาไท มีผลการดำเนินงานขาดทุนอย่างต่อเนื่องด้วยสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่ปกติ ทำให้กิจการโฮเต็ลที่พักไม่เป็นที่นิยม กอปรกับมีชาวต่างชาติเข้ามารับราชการจำนวนน้อยลง ทำให้เหลือผู้เข้าพักกะโลประจำเพียง 4 ราย มีนักท่องเที่ยวที่สำรองห้องพักล่วงหน้าอยู่บ้าง รายได้หลักยังคงได้จากการจัดงานรื่นเริงสังสรรค์ ลิลาศ จัดประชุม ห้องอาหาร บาร์ และบริการจัดอาหารรับรองแขก เรือเดินสมุทรหลายลำที่มาแวะที่ท่าเรือสมุทรปราการ ผวนวกกับการแข่งขันด้านราคาอย่างรุนแรงของโรงแรมต่างประเทศในขณะนั้น ที่ได้เปรียบด้านต้นทุนในการดำเนินการที่ต่ำกว่าทำให้สามารถตั้งราคาได้ถูก กอปรกับสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำทั่วโลก ส่งผลให้รายได้ไม่สมดุลกับค่าใช้จ่าย (ชินขรรค์ บัวงาม, 2557: 127) จึงเป็นเหตุให้ต้องปิดตัวลงในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2475 รวมระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 6 ปี 8 เดือน และทำการส่งมอบคืนให้แก่กระทรวงกลาโหมเพื่อใช้เป็นกองเสนาธิการฯ ในเวลาต่อมา (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2475-2477) กรมรถไฟหลวงได้ทำการโยกย้ายข้าราชการบางส่วนไปประจำยังโรงแรมรถไฟหัวหิน และโรงแรมราชธานีที่หัวลำโพง อีกส่วนหนึ่งจำต้องเลิกจ้างโดยจ่ายเงินล่วงหน้า 1 เดือน อีกทั้งต้องทำการยกเลิกสัญญาเช่า และซื้อผูกพันทั้งหลาย เช่น ผู้เช่าที่ดิน 8 ราย ผู้เช่าสระบัว ผู้เช่าฟักประจำ อีกทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมไปรษณีย์โทรเลข และรวมถึงการยกเลิกบริการอื่น ๆ ที่ทำสัญญาตกลงไว้ล่วงหน้าทั้งหมด (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 218-220) ถือเป็นกรณีสุดบทรบการเป็นโฮเต็ลหรูหราระดับหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ลงอย่างน่าเสียดาย

4. การให้บริการด้านห้องพักของโฮเต็ลวังพญาไท

โฮเต็ลวังพญาไทให้บริการด้านห้องพักทั้งแบบการเข้าพักชั่วคราว (Transient Staying) และการเข้าพักประจำ (Residential Staying) รวมทั้งสิ้น 45-60 ห้อง แต่ละห้องตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์ เช่น โต๊ะ เติง เก้าอี้ ผ้าม่านชั้นดีจากต่างประเทศ (ชินขรรค์ บัวงาม, 2557: 133) มีพัดลมเพดาน และพัดลมตั้งโต๊ะ หรือพัดลมแทนไฟฟ้าบริการ พร้อมเตียง 4 เส้า (Canopy Bed) คลุมมุ้งผ้าโปร่ง ภายในห้องชุด (บางห้อง) มีอ่างอาบน้ำแบบเจาะพื้นลึก ปูด้วยหินอ่อนสีเทาจากอิตาลี พร้อมฝักบัวอาบน้ำ

ปรับร้อน-เย็น (ชินขิฐา บัวงาม, 2557: 133) คิดอัตราค่าบริการตามประเภทของห้องพัก และ ลักษณะการเข้าพัก (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 1-4) ได้แก่

4.1 ห้องชุดระดับหฺรู: (Deluxe Suite) จำนวน 4 ห้อง ตั้งอยู่ ชั้น 2 ของ พระที่นั่งไวกุณฐเทพยสถาน จำนวน 1 ห้อง ได้แก่ห้อง Deluxe Suite B2 แยกตัวออกไปทางปีกขวาของอาคาร ดัดแปลงจากมาห้องพักของพระยาประสิทธิ์สุภการ ผู้สำเร็จราชการกรมมหาดเล็ก (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 88) ประกอบด้วย 1 ห้องนอน (2 เตียง) 1 ห้องน้ำในตัว และ 1 ห้องนั่งเล่น อัตราคินละ 100 บาท และ บริเวณพื้นที่พระที่นั่งพิมานจักรีอีกจำนวน 2 ห้อง ได้แก่ห้อง Deluxe Suite B3 ที่ดัดแปลงมาจากห้องบรรณาคม (ห้องสมุด) ประกอบด้วย 1 ห้องนอน (2 เตียง) 1 ห้องน้ำในตัว และระเบียงส่วนตัวขนาดใหญ่ และห้องชุด Deluxe Suite B4 ที่ดัดแปลงมาจากห้องบรรทมของสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจีพระบรมราชินี (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 81) ประกอบด้วย 1 ห้องนอน (2 เตียง) และ 1 ห้องน้ำในตัว อัตราคินละ 80 บาท (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 2) ห้องชุดที่หรูหราที่สุด คือ ห้อง Deluxe Suite B1 (Royal Suite) ที่ตั้งอยู่บริเวณชั้น 3 ของพระที่นั่งไวกุณฐเทพยสถาน ดัดแปลงจากห้องบรรทมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 205) ถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว ประกอบด้วย 1 ห้องนอน (2 เตียง) 1 ห้องน้ำ (พร้อมอ่างอาบน้ำน้ำร้อนแบบเจาะพื้นลึก) 1 ห้องโถง 1 ห้องอ่านหนังสือ และ 1 ห้องนั่งเล่น แยกเป็นสัดส่วนออกจากกัน อัตราคินละ 120 บาท (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 2)

4.2 ห้องชุด: (Suite) อยู่ที่พระที่นั่งศรีสุทธนิวาส (อาคาร C) บริเวณปีกอาคารด้านทิศตะวันตกของกลุ่มอาคารหลัก ประกอบไปด้วย 1 ห้องนอน (2 เตียง) 1 ห้องน้ำ และ 1 ห้องแต่งตัว มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ห้อง แบ่งออกเป็นชั้นล่าง 2 ห้อง (C1) อัตราคินละ 25 บาท และ (C2) อัตราคินละ 20 บาท และชั้นบน 2 ห้อง (C3) อัตรา คินละ 25 บาท และ (C6) อัตราคินละ 20 บาท ตามลำดับราคาดังกล่าวเป็นราคาต่อคินในการเข้าพักระยะสั้น หากมีการเข้าพักระยะยาวตั้งแต่ 1 สัปดาห์ขึ้นไป อาจมีการลดราคาลงได้แล้วแต่ข้อตกลงในเบื้องต้น (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 3)

4.3 ห้องพักปกติห้องน้ำในตัว: (Room with Bath) ส่วนใหญ่อยู่ที่พระที่นั่งศรีสุทธนิวาส (อาคาร C) ผสมรวมกับห้องชุด ประกอบไปด้วย 1 ห้องนอน (2 เตียง) และ 1 ห้องน้ำในตัว จำนวน 3 ห้อง แบ่งออกเป็น ชั้นล่าง 1 ห้อง (C7) อัตราคินละ 20 บาท และชั้นบน 2 ห้อง (C4) ค่าบริการคินละ 18 บาท และ (C5) อัตราคินละ 20 บาท ลดหลั่นตามตำแหน่งที่ตั้ง และขนาดของห้องพัก ราคาดังกล่าวเป็นราคาต่อคินในการเข้าพักระยะสั้น หากมีการเข้าพักระยะยาวตั้งแต่ 1 สัปดาห์ขึ้นไปอาจมีการลดราคาลงได้แล้วแต่ข้อตกลงในเบื้องต้น (มูลนิธิอนุรักษ์วังพญาไท, 2562: 3)

4.4 ห้องพักปกติห้องน้ำรวม: (Room without Bath) อยู่ที่พระที่นั่งอุดมวนาภรณ์ (อาคาร A) บริเวณปีกอาคารด้านทิศตะวันออกของกลุ่มอาคารหลัก จำนวน 19 ห้อง แบ่งเป็น ห้องเตียงเดี่ยว จำนวน 12 ห้อง (A1-A12) บริเวณชั้นล่างของตัวอาคาร อัตราคินละ 12 บาท และชั้นบนอีก 2 ห้อง

(A15 และ A19) อัตราค่าน้ำ 13 บาท และห้องเตียงคู่ บริเวณชั้นบนของตัวอาคาร จำนวน 5 ห้อง แบ่งเป็นห้อง A16, A17 และ A18 ค่าบริการ พัก 1 คน ค่าน้ำ 15 บาท และพัก 2 คน ค่าน้ำ 22 บาท ห้อง A14 อัตราค่าพัก 1 คน ค่าน้ำ 16 บาท และพัก 2 คน ค่าน้ำ 24 บาท และห้อง A20 อัตราค่าพัก 1 คน ค่าน้ำ 17 บาท และพัก 2 คน ค่าน้ำ 25 บาท ราคาดังกล่าวเป็นราคาต่อคืนในการเข้าพักระยะสั้น หากมีการเข้าพักระยะยาวตั้งแต่ 1 สัปดาห์ขึ้นไปอาจมีการลดราคาลงได้แล้วแต่ข้อตกลง (มูลนิธิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 2) นอกจากนี้ยังรวมถึงห้องพักที่ตั้งอยู่บริเวณพระตำหนักสุกรีพรต (Annex-1: อาคาร D) จำนวน 8 ห้อง (2 เตียง) แบ่งเป็น (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 206) ชั้นล่าง 4 ห้อง (D1-D4) อัตราค่าบริการแบ่งออกเป็นพักเดี่ยว ค่าน้ำ 16 บาท หากพักคู่ ค่าน้ำ 24 บาท และชั้นบนอีก 4 ห้อง (D5-D8) อัตราค่าบริการแบ่งออกเป็น พักเดี่ยว ค่าน้ำ 17 บาท และพักคู่ ค่าน้ำ 25 บาท แบ่งห้องน้ำออกเป็น 2 ฝั่ง ชาย-หญิงใช้ร่วมกัน ราคาดังกล่าวเป็นราคาต่อคืนในการเข้าพักระยะสั้น หากมีการเข้าพักระยะยาว ตั้งแต่ 1 สัปดาห์ขึ้นไปอาจมีการลดราคาลงได้แล้วแต่ข้อตกลง (มูลนิธิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 4)

4.5 บังกละขนาดกลาง (Annex-2: อาคาร F) ตัดแปลงจากตำหนักกองคตฤทธิรุต (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 206) เป็นอาคารเรือนไม้ขนาดกลางแยกเดี่ยวกลางสวน แวดล้อมด้วยต้นไม้เมืองร้อนร่มรื่นใกล้สระน้ำขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วย 1 ห้องนอนหลัก 2 ห้องแต่งตัว แยกชายหญิง 2 ห้องน้ำในตัว และ 1 ห้องนั่งเล่น รวมถึงระเบียงทางเดินรับลมโดยรอบ พร้อมโรงจอดรถ และส่วนพักผ่อนของคนรับใช้ เหมาะสำหรับการเข้าพักระยะยาว ราคาขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่พัก (มูลนิธิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 4)

4.6 บังกละขนาดเล็ก (Bungalows: E1-E4) เป็นอาคารเรือนไม้ชั้นเดียวขนาดเล็ก ตั้งกระจายเรียงตัวกลางสวนแยกตัวจากหมู่อาคารหลัก (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 206) ภายในประกอบด้วย 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ 1 ห้องแต่งตัว และ 1 ห้องสมุด เหมาะสำหรับการพักระยะยาว ราคาคืนอยู่กับระยะเวลาที่พักเป็นสำคัญ (มูลนิธิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 4) นอกจากนี้ยังมีการให้บริการคนรับใช้ (ชาวเอเชีย) เพื่ออำนวยความสะดวกเป็นการส่วนตัว (Butler) โดยคิดอัตราค่าบริการรวมค่าที่พักและอาหารในราคา 1.50 บาท ต่อคน ต่อวัน เช่นเดียวกับการให้บริการที่ไฮเต็ลรถไฟหัวหิน (Seidenfades, 1927: 26)

5. การให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มของไฮเต็ลวังพญาไท

ไฮเต็ลวังพญาไทให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มอย่างตะวันตก โดยตัดแปลงบริเวณห้องโถงกลางด้านล่างชั้น 1 (ห้องธาระกานัล) ของพระที่นั่งพิมานจักรี (Central Building: อาคาร B) เป็นห้องอาหารหลัก (Dining Room) สำหรับให้บริการอาหาร และเครื่องดื่ม คิดค่าบริการทั้งแบบรวมไปกับค่าห้องพัก (Including Food) ผู้พักสามารถรับประทานอาหารได้ตลอดการพัก (Full Board) ตามช่วงเวลาที่กำหนด และคิดค่าบริการแบบแยกออกจากค่าห้องพัก (Excluding Food) ผู้พักต้อง

รับผิดชอบค่าอาหาร และเครื่องดื่มด้วยตนเอง (มูลนิธิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 3) คิดค่าบริการอาหารต่อคน แบ่งออกเป็น 3 มื้อหลัก ได้แก่ มื้อเช้า (Breakfast) สำหรับผู้ใหญ่ที่ 2.00 บาท มื้อกลางวัน (Luncheon/Tiffin) ที่ 2.50 บาท และมื้อเย็น (Dinner) ที่ 3.50 บาท ค่าบริการอาหารสำหรับเด็กคิดตามช่วงอายุ หากอายุไม่เกิน 3 ปี ราคา 2 บาท หากอายุเกิน 3 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี ราคาครึ่งหนึ่งของราคาผู้ใหญ่ และหากอายุเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป จะคิดค่าราคาเทียบเท่ากับผู้ใหญ่ (Seidenfades, 1927: 26) ในแต่ละวันมีบริการอาหารพิเศษ (Special Meal) สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนไปเฉพาะมื้อกลางวัน และเย็นเท่านั้น ซึ่งสามารถเลือกสั่งได้ตามความต้องการ (มูลนิธิอนุรักษวังพญาไท, 2562: 3)

มีการให้บริการน้ำชาในทุกช่วงเช้า (Morning Tea) เป็นอนินันทนาการให้เฉพาะผู้พักโดยไม่คิดมูลค่า สำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้าพักคิดค่าบริการคนละ 0.50 บาท ณ ห้องอาหารหลัก (Dining Room) ชั้นล่างของพระที่นั่งพิมานจักรี โฮเต็ลวังพญาไทยังขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งชุมนุมของผู้มีฐานะทางสังคม นิยมมานั่งรับชมละครจิบน้ำชา-กาแฟ ฟังการแสดงดนตรีสด (นิตยา โพธิ์ทอง, 2553: 66) จัดให้มีการบริการน้ำชาพร้อมของว่างในช่วงบ่าย (Afternoon Tea) ของทุกวันตามแบบอย่างตะวันตก บริเวณโรงพระที่นั่งเทวราชสภารมย์ บริเวณห้องอาหารหลักชั้นล่างของพระที่นั่งพิมานจักรี และบริเวณสวนโรมัน (บ่ายวันอาทิตย์) ตามโอกาส คิดค่าบริการคนละ 0.50 บาท ทั้งแขกที่พัก และแขกโดยทั่วไป (Seidenfades, 1927: 26) ดัดแปลงบริเวณห้องชั้นล่างของพระที่นั่งไวกุณฐเทพยสถานเป็นห้องบาร์ (Bar Room) ให้บริการในรูปแบบของ “ผับ” (Pub: Public House) สำหรับพบปะสังสรรค์พักผ่อนหย่อนใจ (ยุวรี โชคสวนทรัพย์, 2554: 51) จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นานาชนิดจากต่างประเทศ และเครื่องดื่มผสม (Cocktail) ดำริมาตรฐาน และดำริเฉพาะ เช่น Tiger's Milk No.11 ที่คิดค้นโดยหัวหน้าบาร์ชาวไทยประจำโฮเต็ล (Baker, 1946: 90) เปิดให้บริการทุกคืนวันพุธและเสาร์ จัดโต๊ะที่นั่งบริเวณระเบียงทางเดินด้านนอกกระจายเป็นหย่อม บาร์เครื่องดื่มอยู่บริเวณห้องด้านใน มีพนักงานบริการเครื่องดื่มเดินเสิร์ฟตามโต๊ะด้านนอก (ดอกไม้สด, 2517: 67-68) นอกจากนี้ยังรับเอา “ร้านกาแฟรอสิงห์” บริเวณสนามเสือป่า เข้าร่วมเป็นกิจการสาขาอีกหนึ่งแห่ง ให้บริการเครื่องดื่มจำพวกน้ำชา-กาแฟ ของว่าง และขนมแบบฝรั่ง อาทิ เค้ก และไอศกรีม รวมถึงเบียร์สดจากเยอรมัน มีการจัดแสดงดนตรี และเดินร่ำระหว่างเวลา 17.00–19.00 น. ในทุกคืนเสาร์และอาทิตย์อีกด้วย (กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, 2553: 214) เป็นที่นิยมสำหรับการพบปะสังสรรค์ของเหล่าข้าราชการชั้นสูงและบรรดาขุนนางชาวต่างชาติ

6. การให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมนันทนาการของโฮเต็ลวัง พญาไท

โฮเต็ลวังพญาไทจัดให้มีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายใน (Hotel Facilities) เพื่อให้บริการตามแบบอย่างโฮเต็ลชั้นนำในยุโรป พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บริเวณชั้น 1 (ห้องธาระก้านัล) ของพระที่นั่งพิมานจักรี (อาคาร B) ปรับเปลี่ยนพื้นที่บริเวณห้องเสวย ชั้นล่างของพระที่นั่งพิมานจักรีฝั่งทิศตะวันออกให้เป็นห้องหนังสือพิมพ์ (Newsstand) และร้านอุปกรณ์ถ่ายภาพ (Photographic Supply Shop) ปรับเปลี่ยนบริเวณห้องพักด้านล่างฝั่งทิศตะวันตกของพระยาอนิรุทธเทวา ข้าราชการสำนักฝ่ายหน้า (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 80) เป็นห้องน้ำสาธารณะสำหรับสตรี (Ladies Room) ภายในประกอบด้วยอ่างล้างมือ และเครื่องสุขภัณฑ์ที่ทันสมัยอย่างตะวันตก (มูลนิธินุรักษ์วังพญาไท, 2562: 3) บริเวณชั้นล่างข้างบันไดทางเข้าอาคารหลักด้านขวาของพระที่นั่งพิมานจักรีมีโถงเล็กให้บริการขนย้ายสัมภาระแก่แขก (Hall Porter) เชื่อมต่อกับคูหาโทรศัพท์สาธารณะ (Telephone Booth) ใกล้บริเวณทางเข้าห้องพักคอย (Waiting Room) ทรงกลม ชั้นล่างของโดมประธานพระที่นั่งพิมานจักรี (มูลนิธินุรักษ์วังพญาไท, 2562: 3) ดัดแปลงมาจากห้องพระโอสถ (มวน) ถัดไปเป็นสำนักงานเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสาร (Enquiry Office) เชื่อมต่อกับห้องผู้จัดการ (Manager Room) บริเวณชั้นล่างของพระที่นั่งไวกูณฐเทพยสถาน (มูลนิธินุรักษ์วังพญาไท, 2562: 3)

ดัดแปลงอาคารกองทหารรักษาการบริเวณประตูทางเข้าหลักติดถนนราชวิถี ให้เป็นที่ทำการไปรษณีย์ (Post Office) เพื่อให้บริการแก่แขกผู้พัก และบุคคลทั่วไปที่แวะเวียนมาใช้บริการเป็นการสาธารณะ (มูลนิธินุรักษ์วังพญาไท, 2562: 1) มีการจัดบริการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและยวดยานพาหนะเพื่อการโดยสาร จัดบริการรับส่งแขกระหว่างโรงแรม-สถานีรถไฟ หรือท่าเรือ จัดบริการรถกระเบาะขนส่งกระเป๋าสัมภาระแก่ที่อัตรา 2 บาท ต่อชั่วโมง และจ้างเหมาทั้งวันที่อัตรา 16 บาท จัดบริการรถบัสโดยสาร (Shuttle Bus) รับส่งแขกจากโรงแรมเข้าตัวเมือง ที่อัตราเที่ยวละ 0.50 บาท แบบไป-กลับอยู่ที่อัตรา 1 บาท ต่อคน จัดบริการรถยนต์สำหรับเช่าขับ โดยเลือกทั้งแบบรถเก๋ง (Saloon Cars) และแบบรถเปิดประทุน (Touring Cars) คิดอัตราค่าบริการในชั่วโมงแรกที่ 3 บาท ชั่วโมงต่อไป และส่วนเกินของเวลาอยู่ที่ชั่วโมงละ 2 บาท และหากเช่าแล้วจอดทิ้งไว้ไม่ได้ขับ คิดอัตราชั่วโมงละ 1 บาท ต่อคัน จัดบริการรถบรรทุก (Lorry) คิดอัตราค่าบริการที่ 3 บาท ในชั่วโมงแรก ชั่วโมงต่อไปชั่วโมงละ 2 บาท (Seidenfades, 1927: 25-26) รวมถึงมีการจัดบริการนำเที่ยวทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดโดยมีคฤหบดีส่วนตัว (กรณีการ ต้นประเสริฐ, 2553: 207-208)

นอกจากนี้ยังจัดให้มีการบริการด้านกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย จัดสร้างสนามเทนนิส และสนามแบดมินตันกลางแจ้งบริเวณด้านข้างพระที่นั่งเทวราชสภารมย์ จัดสร้างห้องบิลเลียดไว้บริเวณอาคารรับรองเชื่อมต่อด้านหน้าพระที่นั่งพิมานจักรีเพื่อบริการ (ชมรมคนรักวัง, 2523: 82) ด้านกิจกรรมนันทนาการปรับเปลี่ยนภายในพระที่นั่งเทวราชสภารมย์ เป็นโถงสำหรับการเดินรำ

(กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, 2553: 205-206) และการแสดงวงดนตรีออร์เคสตราจากกองดุริยางค์ทหารบก (กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, 2553: 204) สลับการแสดงโชว์ของคณะนักร้องจากยุโรป วงดนตรีแจ๊ส และเพลงเต้นรำจากวง “เรโนโบว์คลับ” (Rainbow Club) ของหลวงสุขุมณีย์ประดิษฐ์ (กมลธรรม เกื้อบุตร. 2559) บรรเลงดนตรีสดให้แขกที่เข้าพัก และแขกภายนอกได้ลิลาศเต้นรำพร้อมรับประทานอาหารค่ำทุกคืนวันพุธ และวันศุกร์ (นิตยา โพธิ์ทอง, 2553: 66) และยังใช้สถานที่ดังกล่าวสำหรับจัดงานรื่นเริงเต้นรำ และกิจกรรมพิเศษ เก็บค่าผ่านประตูพร้อมค่าอาหารในช่วงคืนวันเสาร์ ระหว่างเวลา 20.15-24.00 น. อีกทั้งยังใช้เป็นที่สำหรับการจัดฉายภาพยนตร์ขึ้นเป็นพิเศษในบางโอกาส (กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, 2553: 206) นอกจากนี้ยังใช้บริเวณดังกล่าวเพื่อใช้ในการจัดงานรื่นเริงฤดูหนาวประจำปี “งานการประกวดแต่งตัวตุ๊กตา และออกร้านเครื่องเล่น” (Doll Dressing Competition and Toy Fair) ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามรูปแบบการจัดงาน “Concours Le'pine” ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส (กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, 2553: 212) รวมถึงยังใช้เป็นสถานที่สำหรับจัดงานเลี้ยงฉลองสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 150 ปี (กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, 2553: 209) และงานเลี้ยงสังสรรค์ส่งท้ายปีเก่า-ต้อนรับปีใหม่ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2473 เป็นงานสุดท้ายอีกด้วย (ชินิษฐา บัวงาม, 2557: 129)

7. อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลการจัดการโฮเต็ลวังพญาไทในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่างปี พ.ศ. 2468-2477 ทำให้ทราบถึงความเจริญรุ่งเรือง วิวัฒนาการ และพัฒนาการในการจัดการ และการดำเนินงาน ของโรงแรมระดับดีลักซ์ในอดีต รวมถึงรูปแบบการให้บริการที่ยังคงอยู่เปลี่ยนแปลง และสูญสิ้นไปในปัจจุบัน ด้วยปัจจัย และตัวแปรต่าง ๆ ดัง 6 ประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1) ลักษณะทางกายภาพของโรงแรม: ปัจจุบันโรงแรมถูกกำหนดระดับตามจำนวนของดาว 1-5 ดวง ที่ถูกกำกับตามข้อกำหนดของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ในด้านของขนาด สิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบการให้บริการ และรวมถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างทั้งภายใน และภายนอก และการดูแลบำรุงรักษา ซึ่งต่างจากในอดีตที่เน้นการเปรียบเทียบจากโรงแรมในลักษณะใกล้เคียงกัน (Benchmarking) ยังคงให้บริการห้องพักทั้งในแบบอาคารหลัก (Main Building) ที่แบ่งส่วนของห้องพัก และส่วนพื้นที่บริการสาธารณะในอาคารเดียวกัน รวมถึงอาคารเดี่ยว (Independent Building) เพื่อความเป็นส่วนตัว หรือเข้าพักเป็นหมู่คณะเหมือนในอดีตขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ และโครงสร้างของอาคารเป็นสำคัญ ด้วยลักษณะโครงสร้างทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์ที่เคยเป็นพระราชวังมาก่อนในอดีตอาจพัฒนาเป็นโรงแรมประเภท “Heritage Hotel” ตามเกณฑ์มาตรฐานได้ในปัจจุบัน

2) การจัดการ และการดำเนินงานโรงแรม: โรงแรมปัจจุบันนิยมใช้หลักการจัดการแบบเครือข่าย (Chain) แบบสัญญาร่วมจัดการ (Management Contract) หรือแบบรับลิขสิทธิ์ (Franchise) มากกว่าแบบอิสระ (Independent) เหมือนในอดีต เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงอันเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญในการบริหารจัดการโรงแรม รวมถึงข้อได้เปรียบทางการด้านตลาด การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ รายได้ส่วนใหญ่ของโรงแรมยังคงได้จากค่าอาหาร และเครื่องดื่ม กิจกรรมนันทนาการ และบริการเสริมด้านต่าง ๆ เป็นหลัก มากกว่ารายได้จากค่าห้องพัก ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) เช่น เงินเดือน-ค่าจ้าง และต้นทุนผันแปร (Variable Cost) เช่น ค่าน้ำ-ค่าไฟ ค่าของสดเพื่อการประกอบอาหาร ซึ่งหากไม่มีการควบคุม หรือจัดการที่ดีก็อาจส่งผลให้เกิดภาวะขาดทุน และปิดกิจการลงได้ อีกทั้งปัจจัยในด้านสถานการณ์รอบด้านทั้ง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และโรคภัยต่าง ๆ ล้วนส่งผลต่อการดำเนินงาน และการจัดการโรงแรมทั้งสิ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3) การให้บริการด้านห้องพัก: ปัจจุบันโรงแรมนิยมแบ่งห้องพักออกเป็น 2 ประเภทตามกลุ่มของแขกผู้เข้าพัก ได้แก่ 1) ห้องชุด (Suite) คือ ห้องพักที่ประกอบไปด้วยพื้นที่ของห้องนอน ห้องน้ำ เป็นหลัก และเพิ่มเติมห้องอื่นผนวกรวมไว้ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อบริการกลุ่มลูกค้าสำคัญ (VIP: Very Important Person) และกลุ่มลูกค้าสำคัญทางธุรกิจ (CIP: Commercial Important Person) และ 2) ห้องพัก (Room) คือ ห้องพักมาตรฐานทั่วไปประกอบด้วยห้องนอน และห้องน้ำ เพื่อบริการกลุ่มลูกค้าทั่วไป ปัจจัยในการแบ่งประเภทของห้องพักมักจัดแบ่งตามลักษณะ และจำนวนเตียงเป็นสำคัญ ซึ่งต่างจากในอดีตที่ใช้ปัจจัยด้านของห้องน้ำมาเป็นตัวกำหนดเพื่อการจัดแบ่งประเภท และราคา ส่วนห้องพักประเภทบังกะโลยังคงมีอยู่ และพบเจอได้ในโรงแรมประเภท รีสอร์ทในปัจจุบัน ซึ่งยังคงไว้ในความเป็นส่วนตัวในรูปแบบของ “วิลล่า” (Villa) ส่วนด้านราคาค่าห้องพักแบ่งการคิดออกเป็นราคาต่อห้อง (Per room) และราคาต่อคน (Per Person) แล้วแต่นโยบายของโรงแรม และมักคิดค่าบริการค่าห้องร่วมกับอาหารเช้าเป็นหลัก

4) การให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม: ยังคงไว้ซึ่งแบบแผนการให้บริการของโรงแรม ในปัจจุบันอยู่หลายประการ กล่าวคือยังคงมีห้องอาหารหลักเพื่อให้บริการอาหาร และเครื่องดื่ม ทั้ง 3 มื้อปรากฏอยู่ในลักษณะของ Café หรือ Coffee Shop ซึ่งบางโรงแรมให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง การคิดค่าอาหาร และเครื่องดื่มตลอดการเข้าพัก (Full Board) ยังคงปรากฏอยู่ในโรงแรมประเภทรีสอร์ทที่ห่างไกลแหล่งชุมชน เช่น กลางขุนเขา เกาะแก่งกลางทะเล เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการให้บริการอาหาร และเครื่องดื่มร่วมอยู่ในราคาค่าห้องพัก การให้บริการด้านชา-กาแฟนั้น ปัจจุบันได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการ Lobby Lounge เน้นการให้บริการในช่วงบ่าย เสวยเป็นส่วนใหญ่ บางแห่งจัดสร้างห้อง หรือสถานที่บริการเป็นการเฉพาะมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านชา-กาแฟ (Tea Master/Barista) ประจําส่วนการให้บริการเครื่องดื่มประเภท

แอลกอฮอล์ และเครื่องดื่มผสมยังคงมีอยู่ และมักถูกควบรวมกับห้องอาหารหรือภัตตาคาร หรือจัดพื้นที่ หรือห้องเฉพาะพร้อมบุคลากรที่เชี่ยวชาญ (Bartender/Mixologist) ให้บริการในรูปแบบของ ผับ บาร์ หรือคลับ มีการคิดค้นเครื่องดื่มผสมสูตรใหม่ ๆ ตามเดือน หรือเทศกาลเพื่อดึงดูดทางการตลาด

5) การให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: ในปัจจุบัน มีการให้บริการสัญญาณเครือข่ายไร้สาย (WIFI) บริเวณโรงแรมแทนที่การให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ส่วนการบริการด้านประโยชน์ยังคงปรากฏการให้บริการอยู่ภายใต้การดูแลของงาน Concierge หรือ Bellboy/Porter มีกำหนดตำแหน่งเพื่อการให้บริการอย่างชัดเจน เช่น ตำแหน่ง “Concierge” เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสาร ตำแหน่ง “Bellboy/Porter” เพื่อให้บริการขนย้ายสัมภาระ ภายใต้การกำกับดูแลของแผนกสำนักงานส่วนหน้า (Front Office) ซึ่งในอดีตอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้จัดการโรงแรม การบริการด้านการขนส่ง และยวดยานพาหนะเพื่อการโดยสาร หรือบริการจัดนำเที่ยวขึ้น โรงแรมนิยมให้บริษัทหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามารับสัมปทานในการให้บริการ (Out-source) แทนการดำเนินการเอง เนื่องจากประหยัดเรื่องค่าดำเนินการ และค่าซ่อมบำรุง ลดค่าใช้จ่ายเพิ่มรายได้จากค่าเช่าสถานที่ และค่านายหน้า

6) การให้บริการด้านกีฬา และกิจกรรมนันทนาการ: ถือเป็นบริการเสริม (Additional Service) เพื่อเอื้อให้ผู้เข้าพักรู้สึกเพลิดเพลิน และพำนักได้ในระยะเวลาที่นานขึ้น รูปแบบกิจกรรมด้านกีฬหลายโรงแรมในปัจจุบันยังคงมีให้บริการอยู่ และมักปรับเปลี่ยนไปตามกระแสนิยมแต่ละยุคสมัย เช่น สร้างห้องออกกำลังกายเฉพาะ (Fitness Room) และศูนย์สุขภาพ (Health Club) เพื่อรองรับการให้บริการสำหรับแขกผู้พัก และบุคคลภายนอกเพื่อใช้บริการ มีบริการด้านกีฬาทั้งกิจกรรมกลางแจ้ง และในร่ม เช่น สนามเทนนิส สระว่ายน้ำ ลู่วิ่ง เป็นต้น ส่วนด้านของกิจกรรมนันทนาการได้เพิ่มบริการด้านห้องจัดเลี้ยง และห้องประชุมเพื่อรองรับการใช้บริการของแขกในภาคธุรกิจ และภาคสังคมสำหรับงานรื่นเริงสังสรรค์ บางกรณีอาจใช้สถานที่ในส่วนต่าง ๆ ของโรงแรมสำหรับการจัดงานเทศกาล และงานประเพณีประจำปี หรือกิจกรรมพิเศษ (Special Event) เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับโรงแรมในบางโอกาส

โดยสรุปแล้วปัจจัย และตัวแปรสำคัญของการศึกษาเรื่องการจัดการโฮเต็ลวังพญาไทนั้น ขึ้นอยู่กับสมัยนิยมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้บริการของผู้เข้าพักในแต่ละยุคสมัยที่ต่างกัน ส่งผลถึงการจัดรูปแบบการให้บริการที่ไม่เหมือนกัน รวมทั้งเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากมายที่นำมาใช้แทนที่การให้บริการด้วยมนุษย์ดั้งเดิม อีกทั้งปัจจัย และตัวแปรด้านของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และโรคภัยต่าง ๆ ก็ล้วนส่งผลให้การบริหารจัดการโรงแรมในแต่ละยุคสมัยมีความยากง่ายที่ต่างกัน

8. เอกสารอ้างอิง

- กมลธรรม เกือบุดร. (2559). ดนตรีแจ๊สในสังคมไทยในยุคเริ่มต้น. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://conference.nu.ac.th/nrc12/downloadPro>. (วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2562)
- กรณีการ ต้นประเสริฐ. (2553). พระราชวังพญาไท ในวันวาระห้าแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ก่อเกียรติ นิยมม. (2558). การใช้พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ: กรณีศึกษา พระราชวังพญาไท. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 7(1), 55.
- ชนิษฐา บัวงาม. (2557). พระมหาธีรราชเจ้ากับไฮเต็ลวังพญาไท. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ชมรมคนรักวัง. (2523). พระราชวังพญาไท วันวานและวันนี้. กรุงเทพฯ: หจก. จี. เอส. เอ็ม. เทรดดิ้ง.
- ดอกไม้สด (ม.ล.บุปผา นิยมานเหมินทร์). (2517). ศัตรูของเจ้าหล่อน. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- นิตยา โพธิ์ทอง. (2553). การอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ในพระราชวังพญาไท. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แน่นน้อย ศักดิ์ศรี, ณพิศกร กฤตติกากุล และดร.ณัฏฐ์ แก้วม่วง. (2525). พระราชวังและวังในกรุงเทพฯ (พ.ศ. 2325-2525). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต จุลาศัย. (2545). ไฮเต็ลรถไฟหัวหินแห่งสยามประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2549). การบริหารจัดการและปฏิบัติงานโรงแรม ศตวรรษที่ 21 ฉบับผู้บริหาร. นนทบุรี: เอส.อาร์.พี.รันติ้ง แมสโปรดักส์.
- พิมพ์ไทย. (2462). โฆษณางานรื่นเริง ณ ไฮเต็ลวังพญาไท. (21 ตุลาคม 2462).
- มูลนิธิอนุรักษ์พระราชวังพญาไท. (2562). แผนผังอาคารไฮเต็ลวังพญาไท (แผ่น 1-4) (23 เมษายน พ.ศ. 2470).
- ยุวรี โชคสวนทรัพย์. (2554). กิจกรรมสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2488-2545. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หจก.ดหมายเหตุแห่งชาติ. (2468-2469). เรื่องแปลงพระราชวังพญาไทเป็นไฮเต็ลให้กรมรถไฟเช่า ร.7 พ.5/2 (17 กันยายน 2468-26 กรกฎาคม 2469)
- _____. (2469-2474). เรื่องบบัญชีรายได้รายจ่ายไฮเต็ลพญาไท ร.7 พ.5/12 (5 มกราคม 2469- 20 ตุลาคม 2474)
- _____. (2475-2477). เรื่องยกเลิกไฮเต็ลวังพญาไท และกาแฟนรสิงห์ สร. 0201.30/3 (พ.ศ. 2475-2477)
- Baker, Jr. C. H. (1946). The Gentlemen's Companion. 2nd ed. New York: Crown Publisher.
- Seidenfaden, Erik. (1927). Guide to Bangkok with Note on Siam. Bangkok: The Royal State Railway Department of Siam.
- Siam Tourist Bureau. (1926). Met in Siam. Bangkok: Siam Tourist Bureau.

Word Clouds and English Language Teaching in Thai Classroom

Thidaporn Jumpakate^{1*}, Montarat Rungruangthum^{2*}

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Bangkok, Thailand

Abstract

Word clouds or text clouds are graphical representations of word frequency, which are shown in different sizes or colors according to their importance and occurrences. Recent research in English language teaching has suggested using word clouds for studying vocabulary, getting overview of students' written texts, as well as engaging students to read passages. This paper, therefore, intends to examine teacher's and students' attitudes on using word clouds as a pre-reading activity for teaching Thai university students. The participants in this study were twenty Thai university students and an English instructor at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Bangkok, Thailand. They were asked to complete a Likert scale questionnaire and open-ended questions to report their attitudes towards word clouds as a pre-reading activity. The results obtained from university students showed that they expressed positive attitudes towards using word clouds because it was interesting, helped in creating learning motivation, and setting up an interactive classroom activity. In addition, the English instructor also reported that word clouds could draw students' attention to English reading texts and could help students to predict what the story was about. Pedagogical implications and suggestions are proposed in this paper.

Keywords: Word clouds, Pre-reading activity, Thai students

1. Word Clouds and English Language Teaching

Words are essential because they play a part in the fundamental understanding of reading, writing, listening, and speaking (Bromley, 2013). Learning vocabulary enables EFL/ESL students to understand the context (Leki & Carson, 1994), to communicate effectively (Moir & Nation, 2008), to develop skills of target language (Ellis, 1997; Nation, 2001), and to provide opportunities to be successful in academic and future careers. In other words, the more vocabulary students can learn, the more proficient in the target language they are (Nation, 2001; Kotchana & Tongpoon-Patanasorn, 2015). With the growth of technology, teachers can encourage students to expose new vocabulary more easily by using online tools, for example, "Wordle" (Feinbert, 2014), "Wordsift" (Hakuta & Wiles, 2018) and "TagClouds" (Steinbock, 2006) Figure 1 presents how word clouds were created by using Wordsift online tool.

^{1, 2} Teacher, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakorn, 86 Pitsanuloke Road, Suan Jitlada, Dusit, Bangkok, 10300, Thailand.

* Corresponding author: E-mail address: thidaporn.j@rmutp.ac.th; montarat.ru@rmutp.ac.th

(Received: August 5, 2019 / Revised: October 7, 2019 / Accepted: February 16, 2020)

Figure 1 How to Create Word Clouds by Using Wordsift Online Tool

These online tools generate word clouds or text clouds referring to graphical representations of word frequency, which are shown in different sizes or colors according to their importance (Bromley, 2013). Generally, recent research shows that word clouds have been widely used for two main purposes: analytical tools for data visualization (e.g., Tracy & Geist-Martin, Putnum & Mumby, 2013) and teaching activities of English language (Baralt, Pennestri, & Selvandin, 2011). For example, in a reading class, word clouds can be used as a part of pre-reading activities of English: (1) to provide students with background information on what they are going to read, (2) to help them with word and phrases that they are not familiar with, and (3) to engage them in reading texts (Tafazoli, Chirimbu & Dejica-Cartiș, 2014). To give a clearer picture, Table 1 presents a summary of related literature on word clouds and English language teaching.

Table 1 A Summary of Word Clouds and English Language Teaching

Author(s)	Year	Research Purposes
Baralt, Pennestri, & Selvandin	2011	They conducted action research on using Wordle to teach foreign language writing by asking third-year-students to create word clouds of written essays. These word clouds were then used to give students' feedback and writing strategies. The results show that word clouds could be used to facilitate language teaching and vocabulary development according to dual coding theoretical framework.
Bromley	2013	This paper summarizes how to use word cloud generators and what activities could be used for teaching EFL/EFL classroom. For instance, the teachers could use word clouds to introduce new vocabulary and to get an overview of reading texts.
Brooks, Gilbuena, Krause, & Koretsky	2014	This article examines short written responses obtained from 70 science students. The results show that word clouds could be used in two ways: generating written explanations, and students' reflections how they have organized the written texts. In terms of teaching, word clouds enabled teachers to identify topics and concepts, as well as analyze students writing.

Table 1 A Summary of Word Clouds and English Language Teaching (Cont.)

Author(s)	Year	Research Purposes
Dalton & Grisham	2011	This study reviews ten ways how to use technology to teach English vocabulary. For example, using Wordle to create word clouds and show word frequency of the reading passage. For example, teachers may use word clouds to prompt discussion before or after teaching reading class. This can help students to relate themselves to the reading texts.
deNoyelles & Reyes-Foster	2015	This study investigates the effectiveness of using word clouds in given passages into online discussions. The 132 university students used word clouds as a discussion prompt and a survey to assess their critical thinking and engagement. The results show a positive relationship between the use of word clouds and critical thinking and engagement, as well as peer interaction.
Dumchoo & Waemusa	2018	This study investigates Thai students' English vocabulary retention, and their perceptions on using Wordsift to learn new vocabulary by comparing two groups of students (control group vs. experimental group). The results show there were statistically significant difference on vocabulary's retention between these two groups. In addition, the students' interviews report that Wordsift could facilitate students' learning vocabulary retention.
Hakuta	2018	Hakuta's work (2018) describes Wordsift, one of word cloud generators, which can be used to create an image of word clouds, to identify parts-of-speech, to display visual word net and thesaurus dictionary, and to provide examples where the word occurs. For English language teaching, Wordsift could help students to explore and learn new vocabulary.
Tafazoli	2013	This work presents different usages of word clouds in teaching language skills – reading, writing, listening, and speaking of English. For example, in reading, teachers can use word clouds to stimulate what they have already know about the topic, and to provide background information before reading the texts.
Tafazoli, Chirimbu, & Dejica-Cartiș,	2014	This paper demonstrates how Wordle could be used in English language learning and teaching four skills of English. For example, teachers can use word clouds to brainstorm idea, to introduce vocabulary, as well as, to reflect students written assignments.
Warner & Jones	2011	This articles shows how to use word cloud generators (Tagxedo, ABCya, Word Clouds, Wordsift and Wordle) for teaching English vocabulary, for example, predicting main idea, to learn vocabulary from visual Thesaurus by studying synonyms and antonyms.

Most studies in ELT heavily focus on how word clouds can be used for teaching various skills of English, especially in primary students (e.g., Warner & Jones, 2011). The related literature, in other words, was very restrictive since teachers' and students' attitudes towards the use of word clouds in classroom were neglected. While reviewing these studies, the researchers found only two research articles using word clouds at tertiary level (Miley & Read, 2011; Brooks, Gilbuena, Krause & Koretsky, 2014). In addition, there has been little information available on the use of word clouds for teaching in Thai EFL contexts. Particularly in the reading class, Thai university students sometimes could not guess the meaning from context clues and unfamiliar vocabulary (Petchinalert & Aksornjarun 2017). Considering this problem, this paper, therefore, aims to investigate teacher's and students' attitudes towards the use of word clouds as a pre-reading activity for teaching Thai EFL students at the tertiary level.

2. Research Methodology

2.1 Participants

The participants were twenty first-year students studying English fundamental course at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon (RMUTP) in the second semester of academic year 2018. An English instructor with master's degree in English language teaching who participated in the workshop how to use technology for English language teaching, organized by the researcher. Both participants were selected based on consecutive sampling because of accessibility and voluntarily participation (Martínez-Mesa, González-Chica, Duquia, Bonamigo & Bastos, 2016)

2.2 Research Instruments

This section describes three research instruments used in this study: a picture of word clouds, the questionnaires asking teacher's and students' attitudes, and a lesson plan.

2.2.1 A Picture of Word Clouds

The reading passage entitled "The Secret of Long Life" (Buettner, 2005) was generated into word clouds by using Wordsift online program. In this study, we chose Wordsift because it provides a connection of words, identifies and highlights academic words found in the texts. Figure 2 presents a word cloud image used in this study to engage students to predict the overview of reading content.

	Time	Activity	Purposes	Interaction	Stages
Pre-teaching	1min	Opening class	Initiate thinking and set up context	T-SS	A) Greeting
	3min	Warm-up activity	Get students attention and link to the lesson: unit 8 lifestyles	SS-T	B) T lets SS describe what they've seen in photo. - <i>What does the photo show about the fisherman's lifestyle?</i> - <i>What have you seen?</i> - <i>What's your lifestyle like?</i>
	3min	Word Clouds picture	Set up context and get students attention	T-SS, SS-T	C) T shows SS wordsift file about 'the Secrets of Long Life' and asks relevant questions: - <i>What have you seen?</i> - <i>Can you guess what the main idea is?</i> - <i>What is a reading passage mainly about?</i>
	3	Word Clouds picture	Relate to the topic and pre-teach new vocabulary and link to the reading passage	T	D) T elicits vocabulary in plenary class; explain new vocabulary by showing the definition from the Wordsift program. T asks SS questions randomly about the meaning of each word. Then write their answers on the board.
	3	Reading passage	Practice reading about people's lifestyles	SS	E) T asks SS to read the reading passage and like to Wordsift picture again in order to summarize the main idea of the passage.

*T= teacher, SS= students, S = a student

Table 2 A Lesson Plan of Teaching English Lesson Using Word Clouds (Cont.)

Time	Activity	Purposes	Interaction	Stages
2	Transition	them in realizing the point for studying about people lifestyles and guide them which grammar focus they will learn	SS-T, T-SS	F) T guides that the reading passage is about Japanese lifestyle. After that, T asks students a question ' <i>How about Thai people, what's our lifestyles like?</i> '

*T= teacher, SS= students, S = a student

2.3 Data Collection and Analysis

Before the data collection, the English instructor was trained in how word cloud generators could be applied for English language teaching. According to the lesson plan, the teacher firstly introduced word clouds of reading texts and engaged in a pre-reading activity. Both teacher and students were asked to complete the questionnaires reporting their attitudes towards the use of word clouds at the end of the activity. These responses were analysed by using frequency count, percentage, mean and standard deviation. In addition to analyzing the Likert-scale questionnaire, the range is calculated by $(4-1 = 3)$ and divided by four $(3 \div 4 = 0.75)$. The mean scores, therefore, were determined and interpreted as follows (Srisa-ard, 2003):

- mean score from 1.00 to 1.75 is “strongly disagree”
- mean score from 1.76 to 2.50 is “disagree”
- mean score from 2.51 to 3.25 is “agree”
- mean score from 3.26 to 4.00 is “strongly agree”

For the open-ended questions, the data were grouped and categorized descriptively.

3. Results

The results of the study were divided into two parts: the students' attitudes and the teacher's attitudes towards using word clouds as a pre-reading activity in the Thai EFL classroom.

3.1 Students' Attitudes

Table 3 shows that most students have positive attitudes towards the use of word clouds as a pre-reading activity in the Thai EFL classroom. The results report that they strongly agreed in items 4, 7, 9, 11, 13, and 14, indicating that word clouds were interesting, could motivate them to learn English outside the class, enabled them to learn new vocabulary and to understand reading text easily. They also added that using word clouds could encourage classroom interaction in English reading class.

Table 3 Students' Attitudes towards Using Word Clouds

No.	Statements	Strongly disagree	Disagree	Agree	strongly agree	M	S.D.
1.	Using word clouds makes me do my reading assignment easier.	--	--	85% (N=17)	15% (N=3)	3.15 Agree	0.37
2.	Using word clouds while reading activities or assignment saves time.	--	5% (N=1)	70% (N=14)	25% (N=5)	3.2 Agree	0.52
3.	Using word clouds enable learners get overview of information related to English reading texts.	--	--	75% (N=15)	25% (N=5)	3.25 Agree	0.44
4.	Using word clouds in reading English is very interesting	--	5% (N=1)	55% (N=11)	40% (N=8)	3.3 Strongly Agree	0.57
5.	Using word clouds in reading English makes me more enjoyable	--	5% (N=1)	70% (N=14)	25% (N=5)	3.25 Agree	0.55
6.	Using word clouds in reading English increases my creativity	--	5% (N=1)	75% (N=15)	20% (N=4)	3.1 Agree	0.45
7.	Using word clouds in reading English makes me have a passion to study English more outside class	--	--	65% (N=13)	35% (N=7)	3.3 Strongly Agree	0.57
8.	Using word clouds in reading English supports me to think more in order to read texts	--	--	75% (N=15)	25% (N=5)	3.25 Agree	0.44
9.	While using word clouds, I can improve my reading skills	--	--	75% (N=15)	25% (N=5)	3.3 Strongly Agree	0.47
10.	Using word clouds in reading English helps me learn and use new vocabularies	--	--	65% (N=13)	35% (N=7)	3.35 Strongly Agree	0.49

Table 3 Students' Attitudes towards Using Word Clouds (Cont.)

No.	Statements	Strongly disagree	Disagree	Agree	strongly agree	M	S.D.
11.	Using word clouds in reading English helps me understand text quickly	--	5% (N=1)	60% (N=12)	35% (N=7)	3.3 Strongly Agree	0.57
12.	Using word clouds in reading English helps me understand text easily	--	5% (N=1)	65% (N=13)	30% (N=6)	3.25 Agree	0.55
13.	Using word clouds in reading English makes me have learning motivation	--	--	60% (N=12)	40% (N=8)	3.40 Strongly Agree	0.50
14.	Using word clouds in reading English helps me communicate with my teacher and classmates	--	--	70% (N=14)	30% (N=6)	3.3 Strongly Agree	0.47

Table 4 presents a summary of students' responses obtained from the open-ended questions. All participants report that they liked word clouds as a pre-reading activity for teaching English. They also showed positive attitudes, which are summarized as follows.

Table 4 Students' Responses Obtained from Open-Ended Questions

Question 1: Do you like word clouds? If yes, why? or why not?

- Word clouds could help students to understand text easily
 - Word clouds highlight important keywords related to reading texts.
 - It was less time-consuming to get an overview of English reading texts.
 - The graphical image was very interesting and comprehensible.
-

Question 2: What do you think about word clouds as a pre-reading activity in English class?

Vocabulary

- Word clouds allowed students to predict and understand the meaning of words
- Word clouds could draw attentions to the reading texts.
- Word clouds enabled students to remember new vocabulary easily.

Reading

- Word clouds help students to identify a main idea and overview of the reading texts in English easily.

Motivation

- Word clouds made reading class more interesting and increase learning opportunities.
 - Word clouds encourage them to use technology in English language learning and support learning atmosphere in the classroom.
-

3.2 Teacher's Attitudes

For the teacher's attitudes towards using word clouds as a pre-reading activity in EFL classroom, the results report that word clouds could help engaging students to the lessons, identifying main ideas from reading texts easily, and creating interactive classroom. In addition, this instructor was strongly interested in using word clouds for teaching language skills of English such as writing in English.

Table 5 Teacher' Responses Obtained from Opened Questions

Question 1:	Do you like word clouds? If yes, why? or why not?
Answer	Yes, I like Word Clouds. I think it's an interesting educational tool. I think that there are advantages of using this kind of tool in class. Firstly, it helps getting students attention to the reading passage. Secondly, it helps students to get the main idea of the reading passage easier. And, finally, it helps setting up a stage for communication among students and teacher. I noticed that they enjoyed looking at the picture and predicted main ideas and vocabulary. Moreover, they talked to me more during reading activity which they never did before.
Question 2:	What do you think about word clouds as a pre- reading activity in English class?
Answer	I think I can use it for more challenging tasks. For example, writing your own essay using only words from an electronic image of Word clouds. In the class, the students got the main idea easily looking at the colors and words. However, there were some students who were confused for the first 2-3 minutes about what they had to do. They didn't understand the pictures so they had to listen to their friends first. And then they understood that they could find how important of each word from its sizes and colors.

4. Discussion and Conclusion

The overall results of the study indicate that both teacher and students expressed positive attitudes towards the use of word clouds for teaching English reading at tertiary level. The study is consistent with previous studies (e.g., Warner & Jones, 2011), confirming that word clouds can be used as a pre-reading activity to enhance English reading skills. In addition, some studies report positive results indicating that word clouds facilitate vocabulary learning and teaching through technology. However, there has been little information available, especially investigating the effectiveness of word clouds for teaching different skills of English for Thai university students.

The results may be somewhat limited by the small size of participants and relying solely on a questionnaire. In order to provide reliable results, it is suggested investigating the use of word clouds over a semester and using in-depth methods of data collection.

The results, while preliminary, suggest that using technology such as word cloud generators could help students to learn English in various aspects, especially learning new vocabulary, getting an overview of reading texts, understanding main idea of what they are going to read, and creating interactive classroom for Thai EFL students at tertiary level.

Considering Thai EFL contexts, word clouds can be used for teaching reading skills of English at tertiary level. However, different word cloud generators provide different graphical images. Wordsift, for example, displays only content words where functional words are secluded. However, it shows the relationships of words in reading passage better than other online tools. Other English language teachers should take this issue into consideration before using word cloud generators for supporting English language learning and teaching.

For teaching implications, it is also suggested that word clouds can be used with other teaching activities. For example, in writing class, teacher can encourage students making sentences from the vocabulary learnt, using word clouds as visual prompt, or as self-reflection on written tasks since word clouds show the larger word is, the more frequently it is used so the students will be able to see at a glance which words or phrases they are over-using. In addition, word clouds can be used as a method of providing data visualization especially in analyzing qualitative data.

To sum up, this study therefore shows that word clouds can be used as a part of pre-reading activity for teaching Thai EFL students. However, given the low generalizability of the small sample in the study, we intend to continue our study on word clouds for different language skills with a larger class size to get a better understanding and to evaluate the use of technology for teaching English in Thai state university.

5. Acknowledgements

This paper was partially supported by the Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. This paper is one of our research projects, which is entitled "Using Word Clouds for Teaching Four Skills of English for Thai EFL Students".

6. References

- Baralt, M., Pennestri, S., & Selvandin, M. (2011). Using Wordles to Teach Foreign Language Writing. *Language Learning & Technology*, 15(2), 12-22.
- Bromley, K. (2013). Using Word Clouds in the Classroom. *The Utah Journal of Literacy*, 16(1), 39-41.
- Brooks, B., Gilbuena, D., Krause, S., & Koretsky, M. (2014). Using Word Clouds for Fast, Formative Assessment of Students' Short Written Responses. *Chemical Engineering Education*, 48(4), 190-198.
- Buettner, D. (2005). The Secrets of Long Life. *National Geographic*, 208(5), 25-26.
- Dalton, B., & Grisham, D.L. (2011). Evoc Strategies: 10 Ways to Use Technology to Build Vocabulary. *The Reading Teacher*, 64(5), 306-317.
- DeNoyelles, A., & Reyes-Foster, B. (2015). Using Word Clouds in Online Discussions to Support Critical Thinking and Engagement. *Online Learning*, 19(4), 1-12.
- Ellis, R. (1997). *Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University press.
- Feinbert, J. (2014). *Wordle*. Retrieved December 7th, 2018, from <http://www.wordle.net/create>
- Hakuta, K. (2018). Wordsift: Having Fun with Learning Words. *Teaching English as a Second of Foreign Language*, 22(2), Retrieved from <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume22/ej86/ej86m1/>
- Hakuta, K. & Wiles, S. (2018). *Wordsift*. Retrieved November 22nd, 2018, from <https://wordsift.org/>

- Kitchakarn, O. (2015). EFL Learners' Attitudes towards Using Computers as a Learning Tool in Language Learning. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 14(2), 52-58.
- Kotchana, S. & Tongpoon Patan asorn, A. (2015). EFL Learners' Vocabulary Size: A Case in the Northeastern Region of Thailand. *AJE*, 1(1), 9-26.
- Leki, I., & Carson, J. G. (1994). Students' Perceptions of EAP Writing Instruction and Writing Needs across the Disciplines. *TESOL Quarterly*, 28(1), 81-101.
- Mallery, P., & George, D. (2003). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 11.0 update (4th ed.)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Martínez-Mesa, J., González-Chica, D. A., Duquia, R. P., Bonamigo, R. R., & Bastos, J. L. (2016). Sampling: How to Select Participants in My Research Study?. *Anais Brasileiros de Dermatologia*, 91(3), 326-330.
- Miley, F., & Read, A. (2011). Using Word Clouds to Develop Proactive Learners. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 91-110.
- Nation, I. (2001). How Many High Frequency Words Are there in English. *Language, Learning and Literature: Studies presented to Hakan Ringbom*. Abo Akademi University, English Department Publications, 4, 167-181.
- Moir, J. & Nation, P. (2008). Vocabulary and Good Language Learners. In C. Griffiths (Ed.), *Lessons from Good: Language Learners* (pp. 159–173). Cambridge: Cambridge University Press.
- Petchinalert, S. & Aksornjarun, P. (2017). English Reading Strategies and Proficiency: A case study of Thai EFL teachers. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus*, 9(2), 117-139.
- Srisa-ard, B. (2003). *Basic Research*. Bangkok: Suweeriyasarn.
- Steinbock, D. (2006). TagCrowd. Retrieved from December 21st, 2019, from <https://tagcrowd.com/>
- Tafazoli, D. (2013). Wordling: Using Word Clouds in Teaching English Language. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 10(8), 53-58.
- Tafazoli, D., Chirimbu, S. C., & Dejica-Cartiş, A. (2014). Web 2.0 in English Language Teaching: Using Word Clouds. *Professional Communication and Translation Studies*, 7(1), 167-172.
- Tracy, S. J., Geist-Martin, P., Putnam, L., & Mumby, D. (2013). Organizing Ethnography and Qualitative Approaches. In L. L. Putnam, & D. K. Mumber (Eds.), *The SAGE Handbook of Organizational Communication: Advances in Theory, research, and Methods* (pp. 245-270). London: Sage Publications.
- Warmbrod, J. R. (2014). Reporting and Interpreting Scores Derived from Likert-Type Scales. *Journal of Agricultural Education*, 55(5), 30-47.
- Warner, W., & Jones, J. (2011). The Wonder of Words: Using Technology to Support Vocabulary Instruction. *The Agricultural Education Magazine*, 83(6), 7-9.

การพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย

The Development of Animation Media entitled Mother at high School level

วาสนา ดั่งเหมือน^{1*}, สุภษี ดวงใส², จินตนา พลศรี³, ขนิษฐา อินทรเงิน⁴, ปัทิตา ทองอัฐ⁵

Wassana Duangmeun^{1*}, Supasee Duangsai², Jintana Polsri³,

Khanittha Inthara-ngoen⁴, Patitta Thong-at⁵

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Major of Information Technology and Digital Business, Department of Business
Administration, Rajamangala University of Technology Krungthep

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มุ่งพัฒนาเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน และหลังการชมสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการชมสื่อแอนิเมชันนี้ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมปลายจากโรงเรียนวัดแจ้งร้อน จำนวน 30 คนที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ศึกษาในโครงการนี้ คือ สื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย แบบสอบถามแบบมาตราส่วนลิเคิร์ตประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: ออนไลน์) และแบบทดสอบก่อน และหลังการเรียนรู้จากสื่อแอนิเมชัน โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha เท่ากับ 0.80

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังจากการชมสื่อแอนิเมชันคุณแม่มอปลาย สูงกว่าผลการเรียนรู้อีกก่อนการชมสื่อ และมีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งการวิจัยนี้สามารถระบุได้ว่าสื่อแอนิเมชันดังกล่าวสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: สื่อแอนิเมชัน, คุณแม่มอปลาย, ความพึงพอใจ, สัมฤทธิ์ผลการเรียน

^{1 2 3} อาจารย์, สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

^{4 5} นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Major of Information Technology and Digital Business, Department of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Krungthep.

* Corresponding author: E-mail address: wassana.d@mail.rmuk.ac.th

(Received: January 3, 2020 / Revised: March 31, 2020 / Accepted: April 8, 2020)

Abstract

This research project was developed and aimed at studying the achievement of pre-study and post study of animation entitled Mother at High school level as well as explored the learners' satisfaction towards this animation media story. 30 students from Wat Changron school were selected by purposive sampling technique as a sample group of this study. The Animation media entitled Mother at High school level, a self-constructed questionnaire of 5 points Likert (Boonchom Srisa-art, 2560: online) and Pretest as well as Posttest were the research tools of this project. The questionnaire was tested by Cronbach's alpha at 0.80

The findings revealed that the overall achievement of the learners after studying the animation media became higher than before watching the animation. The significantly difference was observed at 0.01. This implies that the animation media entitled Mother at High school level could applied in the teaching process effectively and efficiently. Regarding the satisfaction survey, the overall learners' satisfaction was found at high level.

Keywords: Animation Media, Mothers at high School level, Satisfaction, Academic achievement

1. บทนำ

ในปัจจุบันการเข้าถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำได้ง่าย ส่งผลให้สื่อ และข้อความข่าวสารหลากหลายรูปแบบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ยังไม่ได้มีการแต่งงาน หรือการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นจากสื่อตะวันตก อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่นไทย นำไปสู่ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยมีการรายงานว่าปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น คือ การขาดความตระหนักในเรื่องการเข้าถึงการคุมกำเนิด ปัญหาภายในครอบครัว และการขาดแคลนโอกาสทางการศึกษา ซึ่งรายงานจากกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNFPA) ระบุว่าประเทศไทยมีการตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่เพิ่มสูงขึ้น และมีการคุมกำเนิดที่ลดลง นอกจากนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติได้รายงานสรุปข้อมูลในปี 2555 ว่าประเทศไทยมีการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น อัตราเกิดมีชีพในแม่วัยรุ่นอยู่ที่ 60 ต่อการเกิดทั้งหมด 1,000 ราย และจากสถิติของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขปี 2560 พบว่าจำนวนหญิงคลอดอายุ 10-19 ปี มีจำนวน 84,578 คน จากจำนวนหญิงคลอดทั้งหมด 656,571 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ ซึ่งจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 โดยเมื่อแยกเป็นกลุ่มอายุพบว่าหญิงอายุ 15-19 ปี คลอดจำนวน 82,019 คน คิดเป็น 39.6/1,000 ประชากรหญิง 15-19 ปีทั้งหมด (รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย 2558, 2559: ออนไลน์) แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่รุนแรงของสังคม เพราะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของทารกลดลง ส่วนคุณแม่วัยรุ่นก็เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น สภาวะทางอารมณ์ไม่มั่นคงจึงมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความเครียด และภาวะซึมเศร้าเพราะต้องการปกปิดเรื่องการตั้งครรภ์ หรือการมีลูกต่อผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการเรียน และการทำแท้งอีกด้วย

จากข้อเสนอแนะตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนยุทธศาสตร์ในการป้องกัน และแก้ปัญหา การตั้งครุฑของวัยรุ่น (2558-2567) ส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิต และการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่ วัยรุ่น ปฏิรูปเนื้อหาการสอนเพศศึกษา และการสอน โดยขยายขอบเขตนอกเหนือจากเรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์ระบุดาวควรเน้นเกี่ยวกับทางเลือกการคุมกำเนิดแบบระยะยาว และแบบ ระยะสั้น ผลของการตั้งครุฑ และผลของการมีความรู้เรื่องเพศ เป็นต้น

คณะผู้จัดทำจึงได้มีแนวคิดในการใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้งานร่วมกัน สร้างสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย เพื่อเป็น สื่อการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น และการคุมกำเนิดเผยแพร่ผ่านทาง ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) เพื่อสะดวกต่อการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย
- 2.2 เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้จากสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับชมสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 กลุ่มประชากร คือ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปที่สนใจศึกษา สื่อแอนิเมชัน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ นักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดแจ้งร้อน จำนวน 30 คน

3.2 ขั้นตอนการพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย มีดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) สร้างแผนภูมิระดมสมอง (Brain Storm Chart) โดยกำหนดให้ทำหัวข้อใน การระดมสมอง คือ เรื่องสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย

2) สร้างแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ (Concept Chart) แนวคิดของแผนภูมิหัวเรื่อง สัมพันธ์ คือ การจัดกลุ่มของหัวเรื่องที่ระดมสมองไว้ให้เป็นกลุ่ม หรือหมวดหมู่ที่สัมพันธ์กัน โดยนำแผนภูมิระดมสมองมาศึกษาความถูกต้อง สอดคล้องของทฤษฎี หลักการ เหตุผล ความสัมพันธ์ และความต่อเนื่องกันของหัวเรื่องอย่างละเอียด อาจมีการตัด หรือเพิ่มหัวเรื่องตามเหตุผล และ ความเหมาะสม จนสามารถอธิบาย และตอบคำถามได้

3) สร้างแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart) คือ นำบทเรียนที่ได้จากแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ มาจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหา โดยพิจารณาลำดับก่อนหลัง หรือคู่ขนานกันตามความจำเป็นที่จะต้องอ้างอิงกันตามหลักการเทคนิคโครงข่าย เนื้อหาบางอย่างเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเนื้อหา เมื่อเขียนเสร็จแล้วทำการพิจารณาความสัมพันธ์ของเนื้อหาในโครงข่ายนั้นอีกครั้งจนสมบูรณ์

3.2.2 ขั้นตอนการออกแบบสื่อ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) กำหนดทลวิธีในการนำเสนอ และเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ของเนื้อหา ในขั้นตอนนี้ เราจะจัดเนื้อหาที่มีให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียน จากนั้นจึงสร้างแผนภูมิหน่วย การเรียนสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย แล้วเขียนกำกับในแต่ละบทเรียน ด้วยวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2) การออกแบบแผนภูมิการนำเสนอในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เมื่อได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นแต่ละบทเรียน และสร้างแผนภูมิการเรียนรู้สื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลายแล้ว จะดำเนินการออกแบบแผนภูมิการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ต่อไป เป้าหมายที่สำคัญในการออกแบบนั้นคือการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ ในการออกแบบนั้นจะคำนึงถึงกระบวนการนำเสนอทั้งหมด ซึ่งจะมีการนำเข้าบทเรียน การนำเสนอเนื้อหาสาระ การทบทวนเสริมความเข้าใจ และการสรุปบทเรียน รวมทั้งการใช้เทคนิควิธีการสอนการใช้สื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสิ่งที่สำคัญที่การออกแบบการสอนทั่ว ๆ ไปไม่มีก็คือจะต้องออกแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่คอมพิวเตอร์สามารถทำได้

3.2.3 ขั้นตอนการพัฒนาสื่อแอนิเมชัน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง (Story) สื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย นำเสนอเรื่องราวความรักระหว่างหนุ่มสาวในวัยรุ่น ที่ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เจอทั้งปัญหาการตั้งครรภ์ ปัญหาเพื่อน พ่อแม่ และคนรอบข้างที่กดดัน ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

2) สตอรี่บอร์ด (Storyboard) เป็นการเขียนภาพนิ่งเพื่อสร้างเป็นภาพเคลื่อนไหว ในรูปของสไลด์ตีมิดีเดีย หรือสไลด์สม เพื่อกำหนดแนวทางให้ทีมผู้ผลิตเกิดความเข้าใจไปในทางเดียวกันในการถ่ายทำ

3) เสียง (Sound) จัดทำตารางเสียงพากย์ของแต่ละตัวละคร เสียงเอฟเฟคของแต่ละฉาก เพื่อที่จะสามารถคำนวณหาวันที่ การขยับปากตัวละครแต่ละตัว การเขียนกำกับไว้ข้างกระดาน โดยระบุว่าเสียงอะไร เวลากี่นาที จะใช้ดนตรีเพลงอะไรหมายเลขที่เท่าไร

4) วาดรูปเคลื่อนไหว (Animation) วาดรูปและทำการเคลื่อนไหวตามสตอรี่บอร์ด
ที่ผู้ผลิตสื่อได้วาดขึ้น และดูตารางเสียงของแต่ละตัวละครแต่ละเฟรมที่วาดไว้ว่าใช้กี่วินาที เพื่อให้ตรงกับ
ภาพเคลื่อนไหว หากเป็นคนที่ทำการวาดบุคลิกของแต่ละตัวละครทั้งด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้าง
วาดฉากของแต่ละฉาก เพื่อให้สื่อการ์ตูนออกมาครบถ้วนตามเนื้อเรื่อง พร้อมกับลงสีให้ตัวละคร

5) จัดทำคู่มือการใช้ Package (User Manual) ในคู่มือการใช้ ประกอบไปด้วย
วิธีการเข้าสู่หน้าจอบทเรียน บทนำ อุปกรณ์ที่ใช้เรียน การเข้าทำแบบทดสอบ เป้าหมายของบทเรียน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินงานดังนี้

1) ขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจาก
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดแจ้งร้อน จำนวน 30 คน

2) ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่อบอุ่น

3) ให้กลุ่มตัวอย่างรับชมแอนิเมชันเรื่องคุณแม่อบอุ่น

4) ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่อบอุ่น

5) ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบทดสอบที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่า
ต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.4.2 นำแบบสอบถามลงรหัส เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

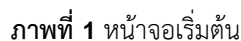
3.4.3 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของ บุญชม ศรีสะอาด (2560:
ออนไลน์) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

4.51 – 5.00	ความพึงพอใจต่อสื่อแอนิเมชันอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ความพึงพอใจต่อสื่อแอนิเมชันอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	ความพึงพอใจต่อสื่อแอนิเมชันอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ความพึงพอใจต่อสื่อแอนิเมชันอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ความพึงพอใจต่อสื่อแอนิเมชันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.5 วิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้จากสื่อแอนิเมชันเรื่อง คุณแม่มอปลาย
โดยทดสอบที่ (t-test) ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

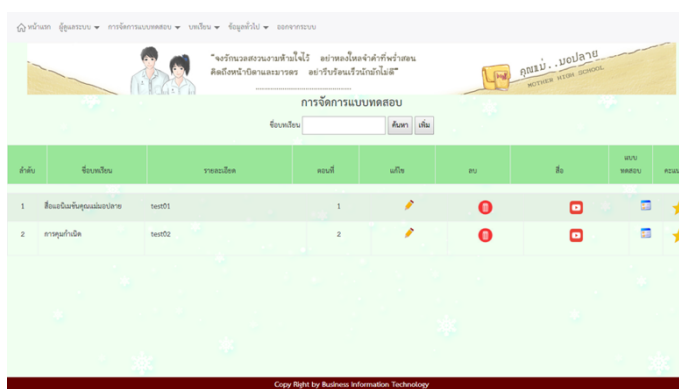
ตัวอย่างผลการพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่อง คุณแม่มอปลาย

ภาพที่ 2 หน้าสมัครสมาชิก

ภาพที่ 3 หน้าจอการเข้าสู่ระบบ

ภาพที่ 4 หน้าการจัดการแบบทดสอบของผู้ดูแลระบบ

ภาพที่ 5 แสดงหน้าบทเรียน

ภาพที่ 6 แบบทดสอบก่อนเรียน

ภาพที่ 7 สื่อแนะนำเรื่อง

ภาพที่ 8 แนะนำตัวละคร

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมของผู้เรียน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ คุณภาพ
		มาตรฐาน (SD)	
1. ความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้	4.32	0.63	มาก
2. ผลการประเมินการเรียนรู้ทุกด้าน	4.38	0.66	มาก
3. การเรียนรู้ด้วยตัวเอง	4.08	0.78	มาก
4. การนำไปใช้หลังจากเรียนรู้	4.13	0.69	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.23	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมของผู้เรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, SD 0.69) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผลการประเมินการเรียนรู้ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมา ($\bar{X}$ = 4.38, SD 0.66) ความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, SD=0.63) การนำไปใช้หลังจากเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, SD =0.69) และการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, SD =0.78)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนก่อน และหลังการรับชมสื่อแอนิเมชัน เรื่องคุณแม่มอปลาย

รายการ	N	$\bar{x}$	SD	T	P
คะแนนก่อนชมสื่อการเรียนรู้	30	5.14	2.37	-27.18	0.00
คะแนนหลังชมสื่อการเรียนรู้	30	12.37	1.37		

จากตารางที่ 2 พบว่าค่า t เท่ากับ 27.18 และค่า Sig. เท่ากับ 0.00 จึงสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังชมสื่อแอนิเมชันเรื่อง คุณแม่มอปลาย พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งก็คือ นักศึกษามีผลการทดสอบหลังการเรียนรู้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = -27.18$) และเมื่อพิจารณาผลคะแนนก่อนชมสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.37 และหลังชมสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.37 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในครั้งนี้

5. การอภิปรายผล

ผลการพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลาย นำเสนอในรูปแบบการ์ตูน 2 มิติ นำเสนอแบบออนไลน์ มีแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน เนื้อหาการนำเสนอประกอบด้วย เนื้อหา 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 คือ การ์ตูนแอนิเมชันเรื่องคุณแม่มอปลายและตอนที่ 2 คือ วิธีการคุมกำเนิด

ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังจากการชมสื่อแอนิเมชันคุณแม่มอปลาย สูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนการชมสื่อ และมีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งการวิจัยนี้สามารถระบุได้ว่าสื่อแอนิเมชันดังกล่าวสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าของผู้นักเรียนในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง เห็นได้ว่าการบูรณาการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีสามารถสนับสนุนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วริสสร วิรัชนิกรพันธ์ (2556) ที่ระบุว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตเพียงเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อน และหลังของผู้เรียนกลุ่มเดียว ดังนั้นผู้สนใจอาจศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบของผู้เรียน 2 กลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยสื่อกับการเรียนรู้จากห้องเรียนเพียงอย่างเดียว หรือทำไปใช้ทดลองสร้างกับเนื้อหาในหัวข้ออื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำโครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาเสียสละเวลาเป็นอย่างมาก ในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้

8. เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2555). ทฤษฎีความพึงพอใจ. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.gotoknow.org/posts/492000> (วันที่สืบค้น 8 มีนาคม 2560).
- การคุมกำเนิด. (2558). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://thaihealthlife.com/> (วันที่สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2560).
- การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์. (2552). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://doctornantiya.com/fda> (วันที่สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2560).
- การ์ตูนแอนิเมชัน. (2559). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://www.kanlayanee.ac.th/animation/web/animation.htm> (วันที่สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2560).
- กิตติ ปรมัตถผล และโสภณ เสือพันธ์. (2556). ทักษะชีวิตในการพัฒนาสุขภาพ. กรุงเทพฯ: พิมพ์เอ็มพันธ์.
- เกณฑ์ในการให้คะแนน. (2560). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/01586/chapter3.pdf (วันที่สืบค้น 5 มีนาคม 2560).
- เกียรติพงษ์ ยอดเยี่ยมแกร. (2552). ความหมายของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.baanmaha.com/community/threads/16649-CAI-ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน-Computer-Assisted-Instruction> (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- ความหมายของ animation. (2556). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://sites.google.com/site/pawarisorarti3322/home/khwam-hmay-xae-ni-me-chananimation> (วันที่สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2560).
- ชุดพิงส์ พันธุ์สมบัติ. (2559). การพัฒนาการ์ตูนแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคการนำเสนอแบบเล่านิทานเป็นฐานเรื่องการบริโภคอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://ejournal.kku.ac.th/information/article/view/263> (วันที่สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2560).
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2537). เทคนิคใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ตระกูล สุวรรณดี. (2555). ทฤษฎีความพึงพอใจ. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.gotoknow.org/posts/492000> (วันที่สืบค้น 5 มีนาคม 2560).
- ธวัชร ตันตระกูล. (2555). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: http://www.spu.ac.th/tlc/files/2014/05/Tuwaporn-Tantrakul_55.pdf (วันที่สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2560).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: https://edu.msu.ac.th/jem/home/journal_file/63.pdf (วันที่สืบค้น 6 มีนาคม 2560).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). ทฤษฎีความพึงพอใจ. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.gotoknow.org/posts/492000> (วันที่สืบค้น 5 มีนาคม 2560).
- ป๋องรัฐ บุญยประเวศ. (2557). การออกแบบสื่อแอนิเมชันเพื่อการรณรงค์ทัศนสุขภาพสำหรับเด็ก. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2014/G3-11.pdf> (วันที่สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2560).
- ปาลมเดชา ทองเลิศ. (2559). ทักษะการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ปิยกุล เลาว์ณศิริ. (2560). แอนิเมชัน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://thanetnetwork.com/animation/web/animation.html>. (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- เปิดใจทบทวน “แม่วัยใส” แก่ใจเด็กไทยท้องไม่พร้อม. (2557). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.thaihealth.or.th/Content/25621-เปิดใจทบทวน แม่วัยใส แก่ใจเด็กไทยท้องไม่พร้อม.html> (วันที่สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2560).
- ไพโรจน์ ติรณนากุล. (2541). 16 ขั้นตอน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: http://maitree5.blogspot.com/p/blog-page_5395.html (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- ไพโรจน์ ติรณนากุล และไพบุลย์ เกียรติโกมล. (2541). ขั้นตอนการ สร้างบทเรียน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: https://edu.msu.ac.th/jem/home/journal_file/63.pdf (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- แม่รักลูก. (2560). ท้องไม่พร้อม ปัญหาหนักใจของวัยรุ่นท้องก่อนวัยอันควร. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.maerakluke.com/topics/1750> (วันที่สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2560).
- รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย 2558. (2559). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.unicef.org/thailand/th/reports/รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย> (วันที่สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2560).

- วรสิสร วิรัชนิกรพันธ์. (2556). ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/16714> (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- วัยรุ่นต่ำกว่า 20 ปี คลอดลูกเฉลี่ย 8 หมื่นคนต่อปี. (2562). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.thaihealth.or.th/Content/47182-วัยรุ่นต่ำ 20 ปี คลอดลูกเฉลี่ย 8 หมื่นคนต่อปี.html> (วันที่สืบค้น 10 กันยายน 2562).
- วิรัชพัชร นารี. (2557). การพัฒนาการตูนแอนิเมชัน 2 มิติ คู่มือนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ร้อยเอ็ด. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://www.aeet.or.th/journal/21Wiranphat221-227.pdf> (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- วุฒิชัย ประสานสอน. (2552). ความหมายของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.baanmaha.com/community/threads/16649-CAI-ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน-Computer-Assisted-Instruction> (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- ศิริชัย นามบุรี. (2552). ความหมายของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.baanmaha.com/community/threads/16649-CAI-ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน-Computer-Assisted-Instruction> (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). สื่อการเรียนรู้. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://www.ipst.ac.th/web/index.php> (วันที่สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2560).
- สิริวรรณ ยะไชยศรี, สานิตย์ กายาผาด และพงษ์พิพัฒน์ สายทอง. (2558). รูปแบบการตูนแอนิเมชัน 2 มิติ เพื่อการเรียนรู้ด้านการมีวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/19632/47490> (วันที่สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2560).
- สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่. (2560). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://sites.google.com/site/suxkarreiyinkarsxnsmayhim/> (วันที่สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2560).
- สื่อสองมิติ. (2558). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://gotkabpom.wikispaces.com/> (วันที่สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2560).
- หลักพื้นฐาน 12 ข้อของแอนิเมชัน. (2556). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://animationsakonrat.blogspot.com/2013/02/12.html> (วันที่สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2560).
- หาหมอดอทคอม. (2560). การคุมกำเนิด. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://haamor.com/th> (วันที่สืบค้น 8 กุมภาพันธ์ 2560).

อาวชันา สีนวนิชย์กุล. (2552). ผลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ด้านการอ่าน.

[ออนไลน์] สืบค้นจาก: http://dric.nrct.go.th/bookdetail.php?book_id=259362. (วันที่สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2560).

อุทุมพร แก้วสามศรี และคณะ. (2556). เพศวิถีศึกษา. กรุงเทพฯ: รัตนโรจน์การพิมพ์.

เอกสารประกอบการสอน โปรแกรมประยุกต์ด้านสถิติวิจัย. (2560). [ออนไลน์] สืบค้นจาก:

<http://computer.pcru.ac.th/emoodledata/21/6/lesson6.doc> (วันที่สืบค้น 6 มีนาคม 2560).

แอนิเมชั่น. (2560). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://thanetnetwork.com/animation/>

web/animation.htm (วันที่สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2560).

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีดของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีด

บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร

**A Study and Product Development khit Woven Fabric Case study Khit
Pillow WeavingHousewife group, Ban Khok Charoen, Yasothon Province**

สุวิทย์ ทับทิมทอง¹, ศิวโรจน์ สรสิริ², โสภา หนูแดง³

Suwit Tabtimthong¹, Siwarote Sornsiri², Sopa Nudang³

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Program of Industrial Product Design, Faculty of Science and Technology,

Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีดของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีดบ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด 3) เพื่อประเมินความพึงใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด กลุ่มตัวอย่างมี 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้จำหน่าย และกลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบประเมินเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์

ผลการวิจัย 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด พบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีดมีไม่มาก ไม่หลากหลาย ซ้ำ ๆ กับกลุ่มอื่น ๆ ไม่ทันสมัย ใช้สอยได้น้อยการดูแลรักษายาก และราคาค่อนข้างสูง ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมีความต้องการรูปแบบกระเป๋านกประสงค์เป็นลำดับแรก ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอเป็นกระเป๋านกประสงค์เพื่อใช้สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก 2) ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบกระเป๋านกประสงค์สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก ได้แนวคิดมาจากรูปทรงหมอนขีดและลวดลายขีด

^{1 2} นักศึกษา, สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

³ อาจารย์, สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

* Corresponding author: E-mail address: sopa.n@mail.rmutk.ac.th

(Received: August 7, 2019 / Revised: December 27, 2019 / Accepted: January 23, 2020)

ผู้เชี่ยวชาญประเมินเลือกรูปแบบที่ 2 พบว่ามีค่าเฉลี่ยเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.28) จากนั้นนำรูปแบบไปผลิตเป็นต้นแบบจริง 3) ผลความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าเอนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก พบว่ามีค่าเฉลี่ยเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.26) ในด้านหน้าที่ใช้สอย ความสวยงามน่าใช้ ความแข็งแรง ความสะดวกสบายในการใช้งาน และการดูแลรักษา

คำสำคัญ: พัฒนา, ผลิตภัณฑ์, ผ้าทอลายขีด

Abstract

A Study of Khit woven Fabric Development of Khit Pillow Housewife group at Ban KhokChareon, Yasothorn Province. This study project was aimed to study the need of the consumers towards Khit woven Fabric of Khit Pillow Housewife group at Ban Khok Chareon, Yasothorn Province, to develop Khit woven Fabric of Khit Pillow Housewife group at Ban KhokChareon, Yasothorn Province and to assess the consumers' satisfaction, producers' as well as sellers' towards Khit Pillow Housewife group at Ban KhokChareon, Yasothorn Province. Purposive sampling technique was utilized to select the supplier group and consumer group. Interview, questionnaire and satisfaction survey were employed to collect raw data of this study. Descriptive statistics was used to calculate such data.

The results of this research showed that the limited designed of Khit fabric products, unpractical and out of fashion style were found in the market. The cost of Khit fabric product was rather expensive. For product development, consumers needed the multi purposed bag as the first demand. so researchers developed the multi purposed bag for the small pet by using the Khit fabric designed for 3 types, then the experts assessed such three products and the second type was selected the best one ($\bar{X}=4.01$, SD=0.28) Researchers developed the prototype of the second one and studied the consumers' satisfaction towards this product. It reported that consumers' satisfaction towards multi purposed bag for a small pet was observed at a high level ($\bar{X}=3.85$, SD=0.26) As the matter of fact, it was practical, nice, durable and convenient to use and easy to take care of the product.

Keywords: Khit woven fabric, development, product

1. บทนำ

คำว่า “ขีด” เป็นภาษาพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาจากคำว่า “สะกิด” หมายถึง การัดข้อขึ้น สะกิดขึ้น ขีด สันนิษฐานมาจากคำภาษาบาลีว่า ขจิต แปลว่า ทำให้จิตตรงตาม ดังนั้น ผ้าขีดจึงหมายถึง ผ้าที่ทอโดยวิธีใช้ไม้เขี่ย หรือสะกิดข้อเส้นด้ายขึ้นแล้วสอดเส้นด้ายพุ่งไปตามแนวเส้นยืนที่ถูกดข้อขึ้นนั้น จังหวะของการสอดเส้นพุ่งซึ่งถี่ห่างไม่เท่ากันให้เกิดลวดลายรูปแบบต่าง (คณะกรรมการอนุรักษ์หัตถกรรมไทย, 2531: 5) การทอผ้าขีดซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่สำคัญของชาวอีสานที่มีการทอผ้าขีดกันอย่างแพร่หลาย มีหลายกลุ่มที่ทอผ้า และมีชื่อเสียงระดับประเทศ แต่บางกลุ่มก็เพิ่งเริ่มมารวมตัวกันทอผ้า โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีด

บ้านโคกเจริญ ตำบลบึงคำ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เป็นกลุ่มแม่บ้านที่มารวมตัวกันเพื่อทอผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ทำเป็นอาชีพเสริม หลังเสร็จงานเกษตรกรรม เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ เครื่องใช้ในครัวเรือน โดยเฉพาะหมอนชนิดที่มีรูปทรงลักษณะสามเหลี่ยม ซึ่งเดิมเรียกว่าหมอนหน้าม้า ตามลักษณะรูปทรงสามเหลี่ยมคล้ายหน้าม้า หมอนชนิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัด และมีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมในอดีต ใช้สำหรับถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ และบุคคลที่เคารพนับถือ แต่ในปัจจุบันก็ยังสืบทอดมา และกลายเป็นของขวัญของฝาก

ปัจจุบันบ้านโคกเจริญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตกทอดมาจากผ้าทอลายชนิดที่ จำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชม แม้ว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายชนิดจะมีชื่อเสียงในความงามของลวดลาย เมื่อนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ ก็จะมีคุณค่าโดดเด่นมากขึ้น อย่างเช่น หมอนชนิด แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการใช้งาน และหมอนชนิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบซ้ำ ๆ กับกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทออื่น ๆ ของจังหวัด ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชนิด บ้านโคกเจริญ จนทำให้เกิดความสับสนจนไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มใด ซึ่งตรงกับรายงานวิจัยของกรมส่งเสริมการเกษตรพบว่าวิสาหกิจชุมชนประสบปัญหาขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ขาดทักษะการผลิต และการตลาด มักทำตามกระแส (สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ, 2550: 21-23) และวิสาหกิจชุมชนมีผลิตภัณฑ์บางส่วนที่มีรูปแบบคล้ายกัน ไม่มีรูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ รูปแบบไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่กังวลของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชนิด บ้านโคกเจริญ ที่มีความต้องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องใช้อื่น ๆ จากผ้าทอลายชนิด ที่จะให้เป็นผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ของกลุ่มตนเอง และเป็นรูปแบบที่แปลกใหม่สามารถนำไปใช้งานอื่น ๆ สอนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายใหม่

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 ในยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาประเทศ มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจ คือ ยุทธศาสตร์ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เน้นเศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพ และมีเสถียรภาพให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง มีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ การท่องเที่ยว สามารถทำรายได้และแข่งขันได้มากขึ้น วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก และเมื่อผู้ประกอบการกลุ่มแม่บ้านได้ริเริ่มประยุกต์พัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ย่อมทำให้เกิดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิด สร้างสรรค์ของมนุษย์ดังที่ฮาวกินส์ (Howkins, 2001) กล่าวว่า อนาคตการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอลายชนิดของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชนิด บ้านโคกเจริญ จังหวัดสุรินทร์ จึงได้แนวความคิดการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษมาออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

จากสภาพปัญหาดังข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาสภาพปัจจุบัน และสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่มีความสนใจรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีดให้กับกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชิตบ้านโคกเจริญ ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์มีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะช่วยยกระดับรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการวิจัยการศึกษา และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชิต บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด
- 2.2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด
- 2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีดของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชิตบ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยมีทฤษฎี และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัย และพัฒนา โดยผู้วิจัย ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการผลิตภัณฑ์จาก ผ้าทอลายซิด

ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนารูปแบบ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนซิด บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มแม่บ้านทอหมอนซิด จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร จำนวน 90 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อสรุปสภาพ ปัจจุบันจากกลุ่มแม่บ้านทอหมอนซิด และแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการรูปแบบ ผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

3.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแม่บ้านทอหมอนซิด บ้านโคกเจริญ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และใช้แบบสอบถามกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

3.1.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เมื่อได้ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการรูปแบบ ผลิตภัณฑ์ จากวัตถุประสงค์ที่ 1 จึงพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด จากนั้นนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญประเมินคัดเลือกความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

3.2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบพัฒนา ผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ท่าน ประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด เพื่อคัดเลือกไปผลิตเป็น ต้นแบบจริง

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินคัดเลือกความเหมาะสมของรูปแบบ ใช้แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบประเมินคัดเลือกความเหมาะสมของรูปแบบ

3.2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

3.3 วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เมื่อได้รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ที่ผ่านกระบวนการประเมินรูปแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุดจากผู้เชี่ยวชาญ จึงนำไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จริง แล้วนำไปประเมินความพึงพอใจ

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค คือ กลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ในจังหวัดยโสธร จำนวน 10 คน, กลุ่มผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอในตลาดจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้บริโภคที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ในตลาดจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด เก็บข้อมูลจำนวน 100 ชุด

3.3.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ขอบเขตเนื้อหา

ข้อมูล ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด โดยใช้แนวคิดของ John Christopher Jones (อ้างใน นวลน้อย บุญวงศ์. 2542: 132) มี 7 ขั้นตอน

ข้อมูล ประเมินความเหมาะสมรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ใช้หลักการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์แนวคิดของ วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (2538: 90) มี 4 ข้อ และ อุดมศักดิ์ สาริบุตร (2549: 10) มี 2 ข้อ

ข้อมูล การประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิดใช้ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดองค์ประกอบของงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ใช้แนวคิดของ วชิรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548: 25-34) มี 5 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert)

5. ผลการวิจัย

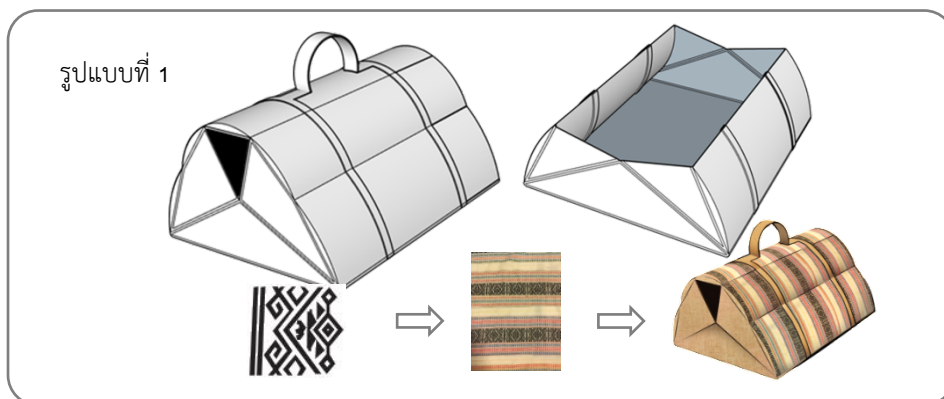
การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีด บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร ได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมมาวิเคราะห์ และนำเสนอการพรณนาเชิงคุณภาพตามลำดับวัตถุประสงค์วิจัยดังนี้

5.1 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีด บ้านโคกเจริญ เป็นกลุ่มที่มารวมตัวกันเพื่อสร้างอาชีพเสริมด้วยการทอผ้าขีด และการแปรรูปเป็นหมอนขีดเป็นผลิตภัณฑ์ของจังหวัดยโสธร แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกับหมอนขีดในจังหวัดอื่น ๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนขีด จึงไม่เป็นที่จดจำ ราคาต่ำ เนื่องจากมีคู่แข่งที่เข้มแข็งกว่า และมีประสบการณ์ด้านการตลาดมาก่อน ทำให้รายได้จากการขายของกลุ่มแม่บ้านไม่สม่ำเสมอ

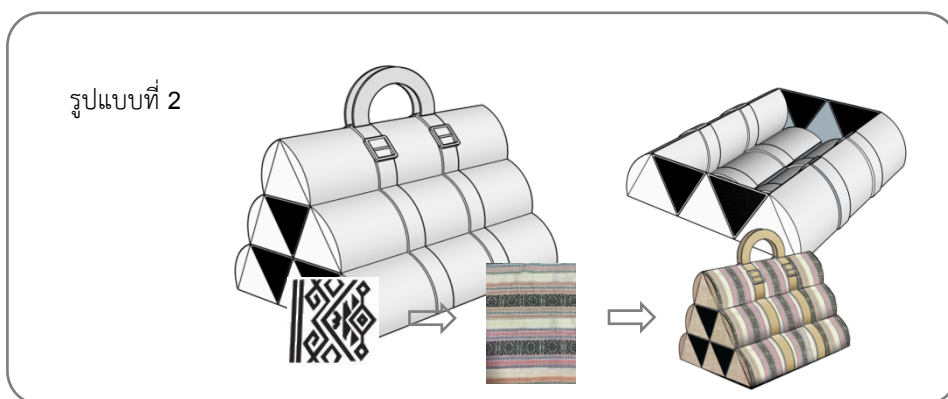
ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด ของกลุ่มผู้บริโภคที่เดินทางเข้ามาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอในพื้นที่จังหวัดยโสธร พบว่ากลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด มีปัญหาตามลำดับดังนี้ 1) ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบไม่หลากหลาย 2) ผลิตภัณฑ์เลียนแบบ และไม่ทันสมัย 3) การใช้สอยดูแลรักษายาก 4) บางรูปแบบราคาค่อนข้างสูง และผลพบว่ากลุ่มผู้บริโภคต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด ตามลำดับคือ 1) กระเป๋าเนกประสงค์ 2) หมอนอิงรูปแบบอื่น ๆ 3) ชุดผ้ารองจาน 4) กล่องกระดาษทิชชู 5) ผ้าคลุมโต๊ะ

จากการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายขีด ของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด ลำดับแรก คือ กระเป๋าเนกประสงค์ ที่สามารถปรับเปลี่ยนใช้งานได้หลายอย่าง ซึ่งในข้อย่อยมีให้เลือก 3 รูปแบบ คือ 1) กระเป๋าเนกประสงค์สำหรับใช้เดินทาง และปรับเป็นหมอนอิงได้ 2) กระเป๋าเนกประสงค์ใช้ในการทำงานปรับเป็นหมอนหนุนได้ 3) กระเป๋าเนกประสงค์สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กปรับเป็นที่นอนสัตว์ได้ ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคได้เลือกแบบที่ 3 มากที่สุด คือกระเป๋าเนกประสงค์สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กปรับเป็นที่นอนสัตว์ได้ จึงนำไปพัฒนากระเป๋าเนกประสงค์สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กจากผ้าทอลายขีด เพื่อใช้สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก เช่น แมว สุนัข เป้าหมายสำหรับกลุ่มผู้บริโภคคนรุ่นใหม่ที่ชอบเลี้ยงสัตว์ ให้หันมาสนใจงานผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากผ้าทอลายขีดที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยลักษณะกระเป๋าเนกประสงค์นี้สามารถปรับเปลี่ยนหน้าที่ใช้สอย ใส่สัตว์เลี้ยงไปพบสัตวแพทย์ และปรับเป็นที่นอนของสัตว์เลี้ยงได้ในตัว

5.2 ผลสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบกระเป๋าเนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลื้อยขนาดเล็ก ได้แนวความคิดมาจากรูปร่างเรขาคณิต นำมาวางทับซ้อนกันตามลักษณะเอกลักษณ์ของหมอนชนิด ใช้ผ้าทอลายชนิดห่อหุ้ม เพื่อให้กลมกลืนกับเอกลักษณ์พัฒนาารูปแบบได้จำนวน 10 แบบ และ พิจารณาคัดเลือกรูปแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุดได้จำนวน 3 แบบดังนี้

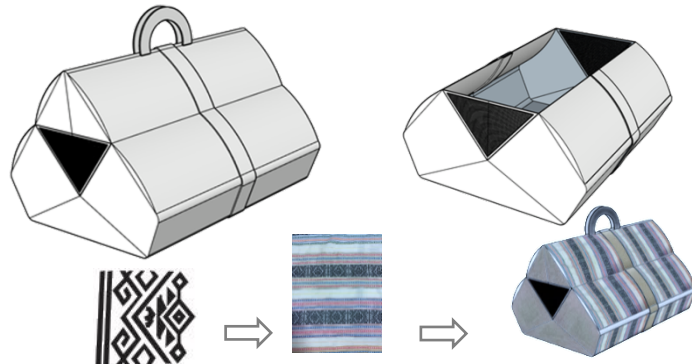

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าเนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลื้อยขนาดเล็ก รูปแบบที่ 1

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าเนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลื้อยขนาดเล็ก รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 4 ผลิตรัณฑ์กระเป่าเอนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก รูปแบบที่ 3

เมื่อพิจารณาเหลือ 3 รูปแบบ ผู้วิจัยจึงได้นำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ อาจารย์ด้านการออกแบบแฟชั่นสิ่งทอ และหัวหน้ากลุ่มแม่บ้านทอหมอนขิด รวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินเลือกรูปแบบ ผลปรากฏว่า รูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมมากที่สุด ที่จะนำไปผลิตเป็นต้นแบบ และมีผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านความคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ รูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ค่าเฉลี่ยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.56$) 2) ด้านประโยชน์ใช้สอย ซึ่งได้แก่ กระเป๋าใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อนยุ่งยาก ใช้งานได้หลายอย่าง พกพาได้สะดวก จัดเก็บได้ประหยัดเนื้อที่ ค่าเฉลี่ยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.35$) 3) ด้านความปลอดภัยและแข็งแรง ซึ่งได้แก่ โครงสร้างกระเป๋ารับน้ำหนักได้ดี กระเป๋ามีความแข็งแรงทนทาน ปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยง ค่าเฉลี่ยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.73$) 4) ด้านความสวยงาม ซึ่งได้แก่ รูปทรงสวยงาม, ลวดลายสีสันสะดุดตา, สัดส่วนเหมาะสม ค่าเฉลี่ยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.29$) ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้มีรูปแบบใหม่ทันสมัย สร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.77$) วัสดุและกรรมวิธีการผลิต ซึ่งได้แก่ วัสดุไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์เลี้ยง ชิ้นส่วนที่นำมาประกอบกลมกลืนกัน ผลิตได้ง่ายไม่ซับซ้อน ค่าเฉลี่ยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.86$)

หลังจากได้ผลสรุปการประเมินเลือกรูปแบบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบที่ได้รับการประเมินมากที่สุด ไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จริง และคณะผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำในการใช้งานหลายอเนกประสงค์กับสัตว์เลี้ยง อาจมีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้เกิดเชื้อโรคได้ ควรหาวิธีการดูแล และป้องกันความสกปรก การรักษาความสะอาดของกระเป๋า ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดในการป้องกันเชื้อรา แบคทีเรีย และกลิ่นเหม็นอับชื้น ด้วยการใช้น้ำยานาโนเคลือบสิ่งทอสำเร็จรูปสูตรต้านเชื้อแบคทีเรีย กันยูวี สะท้อนน้ำ และมีกลิ่นหอม ใช้วิธี

เคลือบแบบจุ่มผ้าฝืน และนำมาอัดรีดด้วยความร้อน จากนั้นนำผืนผ้าทอลายซิด ไปทำแพทเทิร์น ขึ้นรูป ตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ภาพที่ 5 ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

5.3 ผลสรุปจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด ดังนี้

สรุปผลข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ เพศหญิง ร้อยละ 81 เพศชายร้อยละ 19 รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน 15,000-25,000 บาท อายุเฉลี่ย 30-40 ปี

สรุปผลความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด เรียงตามความพึงพอใจดังนี้ 1) ด้านหน้าที่ใช้สอย ได้แก่ ใช้สอยใส่สัตว์เลี้ยงขนาดเล็กได้ ปรับเปลี่ยนเป็นที่นอนได้ ประกอบและเก็บได้ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.99$) 2) ด้านความสวยงาม ได้แก่ รูปทรงกระเปาะ การจัดวางลวดลาย การเลือกใช้สีเส้นของผ้า และลวดลาย มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.25$) 3) ด้านความแข็งแรง ได้แก่ โครงสร้างผลิตภัณฑ์ มีน้ำหนักเบา วัสดุประกอบชิ้นงาน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.30$) 4) ด้านความสะดวกสบายในการใช้สอย ได้แก่ การเปิดปิดได้ง่าย รูปทรงไม่ทื่อทะ สามารถหิ้วพกพาได้ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $S.D. = 0.06$) 5) ด้านการดูแลรักษา ได้แก่ ทำความสะอาดได้ ป้องกันน้ำกลืนเหม็นอับ มีอายุการใช้งานได้นาน ซ่อมแซมได้ มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $S.D. = 0.91$)

6. อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องการศึกษา และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายชิต ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชิต บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร ผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 อภิปรายผล การศึกษาข้อมูลความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค พบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายชิต มีรูปแบบน้อย ไม่หลากหลาย และคล้ายคลึงซ้ำ ๆ กับกลุ่มอื่น ๆ และไม่ทันสมัย การใช้สอยได้น้อย การดูแลรักษาค่อนข้างยาก และราคาสูง ทั้งหมดนี้สาเหตุมาจากกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชิตมักจะนิยมผลิตรูปแบบที่คล้ายคลึงลอกเลียนแบบกัน และทอผ้าชิตลวดลายเดิม ๆ เช่น ลายเรขาคณิตซึ่งเป็นลายพื้นฐาน ลายขอที่เลียนแบบมาจากตะขอ ลายกาบ และใช้สีเดียว เป็นสีที่เคยคุ้นตาเคยสืบทอดกันมา และสาเหตุที่ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายชิตที่มีราคาแพง เนื่องจากการทอผ้าชิตต้องอาศัยความชำนาญ ใช้เวลา และทักษะทางฝีมือสูงกว่าการทอผ้าชนิดอื่น ๆ รูปแบบไม่ทันสมัย เนื่องจากกลุ่มผู้ทอผ้าลายชิตส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงทำเป็นแต่ลวดลาย และรูปแบบเดิม ไม่ได้ศึกษาเทรนด์แฟชั่นจากกระแสนิยม และผลวิเคราะห์พบว่ากลุ่มผู้บริโภคมีความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายชิต ลำดับแรก คือ กระเป๋าเอนกประสงค์ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้สอยได้หลายอย่าง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายชิตส่วนใหญ่จะผลิตเป็นหมอนรูปแบบต่าง ๆ กลุ่มผู้บริโภครู้สึกมีความจำใจ จึงต้องการผลิตภัณฑ์กระเป๋าเอนกประสงค์ที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริวรรณ จันทลา และคณะฯ เรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทาง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากผลการศึกษาถึงความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายใน 5 พื้นที่ พบว่ากลุ่มลูกค้าเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำส่วนใหญ่มีปัญหาดังนี้ 1) สถานที่จำหน่ายอยู่ห่างไกล 2) มีสินค้าให้เลือกน้อยชนิด 3) รูปแบบ/รูปทรงไม่ทันสมัย 4) ประโยชน์ใช้สอยที่น้อย 5) ราคาไม่เหมาะสม และ 6) ดูแลรักษายาก ซึ่งมีความสอดคล้องคล้ายคลึงกัน

6.2 อภิปรายผล การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าเอนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลื้อยขนาดเล็ก ผลปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ที่จะนำไปผลิตเป็นต้นแบบ ซึ่งมีคุณสมบัติความเหมาะสมอันดับแรก คือ ในด้านประโยชน์ใช้สอยมาก เนื่องจากผลิตภัณฑ์กระเป๋าได้พัฒนาแบบเพื่อใช้งานได้ง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก ใช้งานได้หลายอย่าง พกพาได้สะดวก จัดเก็บได้ประหยัดเนื้อที่ และการออกแบบกระเป๋าได้คำนึงถึงความคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ด้วยการนำรูปทรงหมอนชิตมาออกแบบเป็นโครงสร้างรูปทรงกระเป๋า และนำลายชิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาจัดองค์ประกอบลักษณะการซ้ำเป็นจังหวะ ในด้านความปลอดภัย และแข็งแรง ได้พัฒนาโครงสร้างให้มีความแข็งแรงเพื่อรับน้ำหนัก และมีความปลอดภัยต่อสัตว์เลื้อยขนาดเล็ก ในด้านความสวยงาม ได้พัฒนารูปทรงของกระเป๋าให้สวยงามใช้การใช้ลวดลายชิต มีสีสันสะดุดตา แต่เน้นแนวธรรมชาติไม่ฉูดฉาด ปรับรูปทรงให้มีสัดส่วนเหมาะสม ในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ใช้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาให้

ทันสมัยกับกลุ่มผู้บริโภค มีสัดส่วนสมดุล และลำดับสุดท้ายในด้านวัสดุและกรรมวิธีการผลิต เลือกใช้วัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์เลี้ยง ขึ้นส่วนที่นำมาเย็บประกอบกลมกลืนกัน และผลิตได้ง่ายไม่ซับซ้อน ผลจากการเรียงลำดับการประเมินเลือกรูปแบบที่เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สอดคล้องกับ ทฤษฎีหลักการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงตามแนวคิดของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2538: 90) คือ 1) รูปแบบผลิตภัณฑ์ 2) ประโยชน์ใช้สอย 3) ความสวยงาม 4) ความคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม และแนวคิดของ อุดมศักดิ์ สาริบุตร, 2549: 10) 5) ด้านวัสดุ และกรรมวิธีการผลิต 6) ความปลอดภัย และแข็งแรง

6.3 อภิปรายผล การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป่าเอนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก ผลเฉลยพบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความพึงพอใจในด้านหน้าที่ใช้สอยเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์กระเป่าเอนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็ก ออกแบบได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถใช้สอยใส่สัตว์เลี้ยงขนาดเล็กได้ และสามารถปรับเปลี่ยนจากกระเป่าเป็นที่นอนของสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กได้ หรืออาจนำมาใช้สอยเพื่อเอนอิงได้ การประกอบ และเก็บทำได้ง่าย อันดับรองลงมาในด้านความสวยงามน่าใช้ ซึ่งกระเป่าเอนกประสงค์ออกแบบเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมคล้ายหมอนชนิด จัดวางลดทอนให้สลับกันอย่างมีความสมดุล และใช้สีเส้นตามธรรมชาติ ในด้านความแข็งแรง ใช้วัสดุทำโครงสร้างที่แข็งแรงสามารถรับน้ำหนักของสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กได้ และใช้หนังเทียมบุด้านในกระเป่า วัสดุมีน้ำหนักเบา ต่อมาในด้านความสะดวกสบายในการใช้ เมื่อนำสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กทดลองใส่ในกระเป่าเอนกประสงค์ พบว่าขนาดกระเป่ามีพื้นที่เพียงพอสำหรับสัตว์เลี้ยง และสามารถเปิดปิดนำสัตว์เลี้ยงเข้าออกได้ง่าย รูปทรงไม่เทอะทะในการหิ้ว สามารถพกพาได้ ด้านการดูแลรักษา ได้ออกแบบด้านในใช้หนังเทียมบุเพื่อทำความสะอาดได้ง่าย และป้องกันน้ำ การซักล้างหมั่นอบได้ใช้น้ำยาโนสำเร็จรูปสูตรต้านเชื้อแบคทีเรีย กันยูวี สะทอนน้ำ เคลือบผืนผ้าแล้วนำไปอัดรีดด้วยความร้อนเพื่อให้ผ้าเคลือบผืนผ้าก่อนที่จะทำการตัดเย็บ ทั้งนี้เพื่อทำความสะอาดได้ง่าย มีอายุการใช้งานได้นานและซ่อมแซมได้ ผลจากการเรียงลำดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคทั้งหมดนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจะต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ สามารถตอบสนองประโยชน์ของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นอาจมีหน้าที่ใช้สอยอย่างเดียว หรือหลายอย่างก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป่าเอนกประสงค์ สำหรับสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้สองอย่าง

7. ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยการศึกษา และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายชนิด ของกลุ่มแม่บ้านทอหมอนชนิด บ้านโคกเจริญ จังหวัดยโสธร ได้พบแนวคิดและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ใน กระบวนการพัฒนาต่อไปในอนาคตดังนี้ กระเป๋านอกประสงค์ ควรมีการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยให้ มากกว่านี้ เช่น มีช่องสำหรับใส่ของเล่นสัตว์เลี้ยง ช่องใส่อาหารสัตว์เลี้ยงขณะเดินทาง ควรทอลาย ผ้าชนิดเป็นลายรูปสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ เพื่อสื่อสารถึงชนิดของผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการอนุรักษ์หัตถกรรมไทย. (2531). ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่ควรอนุรักษ์ประเภทสิ่งทอ.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

นวลน้อย บุญวงศ์. (2542). หลักการออกแบบ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

เพื่อการพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการ และแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ = Theory &

Concept of Design. กรุงเทพฯ: i design.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2538). ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: ตันอ้อ.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2549). เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.

Howkins, J. (2001). The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. London:

Penguin Books Ltd.

การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

**The walking assist device design for seniors in Ban Du
Subdistrict Mueang Chinag Rai District Chiang Rai province**

ณัดกิจ ทะนันไชย¹, เทพวันต์ จุมผา², วิบูลพร วุฒิกุล^{3*}, รัชนิกร กุศลانون⁴, วัฒนพล อยู่สวัสดิ์⁵

Tanadkid Tanachai¹, Thepwasan Jumpha², Viboonporn Wutthikun^{3*},

Ratchanikorn Kussalanon⁴, Wattanapon Eusawat⁵

สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Program of Innovative Design Faculty of Industrial Technology

Chiangrai Rajabhat University

บทคัดย่อ

การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะด้านร่างกายของผู้สูงอายุ และอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน รวมถึงวิธีการใช้งานที่ถูกต้องของอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษา ปัญหา และความต้องการรวมถึงพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 3) เพื่อออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสำหรับผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีขั้นตอน และวิธีการในการดำเนินการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อค้นหารูปแบบ หรือทิศทางการออกแบบ จากการลงพื้นที่ สังเกตพฤติกรรมการใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ และการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินโดยเจาะจงผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ จำนวน 20 คน พบว่าจำนวนผู้สูงอายุที่ใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 80 เพศชายคิดเป็นร้อยละ 20 โดยช่วงอายุ 60-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 ช่วงอายุ 70-79 ปี คิดเป็นร้อยละ 70 ช่วงอายุ 80-89 ปี

^{1 2} นักศึกษาปริญญาตรี, สาขาวิชาวิศวกรรมการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Bachelor Students, Program of Innovative Design Faculty of Industrial Technology Chiangrai Rajabhat University

^{3 4 5} อาจารย์, สาขาวิชาวิศวกรรมการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Teacher, Program of Innovative Design Faculty of Industrial Technology Chiangrai Rajabhat University

* Corresponding author: E-mail address: taydong11@gmail.com

(Received: October 1, 2019 / Revised: January 8, 2020 / Accepted: February 28, 2020)

คิดเป็นร้อยละ 5 ในส่วนของอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่ใช้งานนั้นพบปัญหาว่าไม่สัมพันธ์ต่อสรีระร่างกาย เนื่องจากในตำบลบ้านคูมีผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างหลากหลายด้านสรีระร่างกายที่แตกต่างกัน เช่น ในกรณีผู้สูงอายุที่มีน้ำหนักตัวมากสรีระร่างกายจะใหญ่ ไม่สามารถใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงได้ถนัด เพราะอุปกรณ์ช่วยพยุงที่หาซื้อได้ในท้องตลาดมีขนาดมาตรฐานที่ไม่สามารถปรับขนาดความกว้างที่เหมาะสมกับร่างกายของผู้สูงอายุได้ ผลการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในตำบลบ้านคู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุจึงต้องออกแบบเน้นในเรื่องของฟังก์ชันการใช้งานที่ครบ และสะดวกสบายต่อผู้สูงอายุ และที่สำคัญ คือ ต้องแข็งแรงปลอดภัย จากการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในตำบลบ้านคู ได้ทำการทดลองการใช้งานแล้ว แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, $SD = 0.27$) จากผู้ตอบแบบประเมินพึงพอใจจำนวน 20 คน มีความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดซึ่งทำให้สรุปได้ว่าการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุครั้งนี้สามารถช่วยให้การใช้ชีวิตง่ายขึ้นสะดวกขึ้นปลอดภัย และลดภาระของผู้ดูแลได้

คำสำคัญ: การออกแบบอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุ, อุปกรณ์ช่วยพยุงผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of walking assist device design for seniors in Ban Du Subdistrict Mueang Chinag Rai District Chiang Rai province were 1) To study and collect information about the physical health of the senior and the walking assist device including the proper use of the senior's walking assist device 2) To study the problems and demands including the behavior of using the senior's walking assist device in Ban Du Subdistrict, Mueang District, Chiang Rai Province 3) to design the senior's walking assist device in Ban Du Subdistrict, Mueang District, Chiang Rai Province with steps and methods for conducting studies in the form of qualitative research and quantitative researches to search patterns or directions. From observing the behavior of using the senior's walking assist device and interviewing the 20 specific seniors who used the senior's walking assist device in Ban Du was found that The number of seniors who used the walking assist device was female more than males calculated as 80 percent and the remaining was males with 60-69 years old for 25 percent, 70-79 years old for 70 and 80-89 years old for 5 percent. Regarding the walking assist device, there was a problem that was not related to each physique due to Ban Du Subdistrict had many different physiological differences such as overweight people, they are not able to use the walking assist device because the other available brands in the market are standardized which cannot be adjusted to the width that is suitable for each body. The results of the walking assist device design for seniors in Ban Du Subdistrict Mueang Chinag Rai District Chiang Rai province revealed that prioritized on functional use and maximum comfort for seniors and the most important is stable and safe. The walking assist device design for seniors in Ban Du Subdistrict Mueang Chinag Rai District Chiang Rai province was experimented and found that the results of the analysis of the satisfaction data in all aspects were the highest mean ($\bar{X} = 4.89$, $SD = 0.27$). The survey of

20 respondents revealed that the satisfaction of using the walking assist device was at the highest level of satisfaction which can be concluded that this design can help make the senior's life easier, more convenient, safe and reduce the burden of caregivers.

Keywords: The walking assist device design ,The walking assist device for seniors

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์นั่นคือ สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุในไทย ในปี พ.ศ. 2557 มีผู้สูงอายุร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด และเพิ่มเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด แต่สภาวะทางร่างกายของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงเสื่อมถอยลง และพบว่าผู้สูงอายุเป็นโรคข้อเข่าเสื่อมมากถึงร้อยละ 60-70 และมีอัตราผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมเพิ่มสูงขึ้น (วัลลภ สารานุกุล, 2558, อ้างถึงใน ปณิธิ อารีสง่ากุล, 2560: 1) ซึ่งโรคข้อเข่าเสื่อมเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การเดิน การยืน การนั่ง เป็นกิจกรรมที่ทำในแต่ละวันมากที่สุดของผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้สูงอายุต้องการความมั่นใจในการทำกิจกรรมด้านการเดิน การยืน การนั่ง ในชีวิตประจำวัน และพบว่าอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินช่วยให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตประจำวันได้ง่ายขึ้น และลดภาระผู้ดูแล (ปณิธิ อารีสง่ากุล, 2560: 1) โดยอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินหมายถึง อุปกรณ์ที่นำมาใช้ช่วยในการพยุงร่างกายสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ให้มีการทรงตัวและการเดิน การยืน ได้ดีขึ้น อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสำหรับผู้สูงอายุจะมีอยู่ 2 ประเภท คือ โครงเหล็กช่วยเดิน (Walker frame) และไม้เท้า (Cane) โดยโครงเหล็กช่วยเดินจะแบ่งออกเป็นประเภท คือ โครงเหล็กช่วยเดินแบบมาตรฐาน (Standard walker) กับโครงเหล็กช่วยเดินแบบมีล้อ (Wheeled walker or roller walker) ส่วนไม้เท้าจะแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ ไม้เท้าแบบมาตรฐาน (Standard cane) ไม้เท้าปรับระดับ (Offset cane) ไม้เท้า 4 ขา (Quad cane) และไม้เท้า 3 ขา (Tripod cane) การใช้งานของอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับอาการของผู้ใช้งานที่ต่างกัน ควรเลือกใช้ให้ถูกประเภทอย่างเหมาะสม (พุทธิพงษ์ พลคำอึก, 2556) จากการลงพื้นที่ในตำบลบ้านดู่ยังพบว่า อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินยังไม่สัมพันธ์กับสัดส่วนสรีระผู้สูงอายุ เช่น เรื่องของความสูงของอุปกรณ์ต่อความสูงของผู้สูงอายุ และขนาดความกว้างของอุปกรณ์กับสัดส่วนของผู้สูงอายุ เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่าอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินยังไม่ตอบสนองในการใช้งานในท่าลุกขึ้นยืนของผู้สูงอายุ คือ เมื่อผู้สูงอายุจะลุกขึ้นยืนจำเป็นต้องกดแรงน้ำหนักตัวลงบนอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินเพื่อที่จะลุกขึ้นยืน จึงทำให้อุปกรณ์มีการถ่วงน้ำหนักไปในทางสองขาหลังของอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินมากเกินไป จึงทำให้การลุกขึ้นยืนของผู้สูงอายุอาจมีปัญหาล้มได้ ดังนั้น โครงการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จึงมีแนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่เหมาะสมต่อสรีระร่างกาย และเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้งานของผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

เพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความมั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น อีกทั้งยังลดภาระของผู้ดูแล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพด้านร่างกายของผู้สูงอายุรวมถึงปัญหาความต้องการ และพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2.2 ออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสำหรับผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2.3 ประเมินความพึงพอใจต่ออุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสำหรับผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป สภาพปัญหา และความต้องการของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นำไปประกอบการออกแบบเพื่อสร้างอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินให้เหมาะสมกับผู้ใช้งาน หรือผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการโดยการศึกษาในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักกายภาพบำบัด โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพด้านร่างกายของผู้สูงอายุรวมถึงปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวนนักกายภาพบำบัด 1 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านร่างกายของผู้สูงอายุ และพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุ

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวนผู้สูงอายุ 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้สูงอายุที่ใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินเท่านั้น

กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพด้านร่างกายของผู้สูงอายุ รวมถึงปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน จำนวน 3 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 3 ประเภทดังนี้

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และ สาธารณสุขเทศบาลตำบลบ้านดู่ คือ การรวบรวมข้อมูลลักษณะที่ผู้รวบรวมข้อมูลมีโอกาสพบปะ พูดคุย สันทนาการกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง

3.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม การรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยใช้การสังเกตพฤติกรรม แล้วจดบันทึก การลุก นั่ง เดิน ในการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน

3.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจต่ออุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในเรื่องความ แข็งแรง ทนทาน ใช้งานง่ายสะดวก ตอบโจทย์ความต้องการของผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยออกแบบ ซึ่งเป็น แบบประเมินค่า 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย 2) ด้านความสวยงามและรูปร่างรูปทรง เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายปิดแบบให้ประมาณค่า วิเคราะห์ โดยสถิติการหาค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต แบบสัมภาษณ์การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน ผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ผู้สูงอายุใน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นักกายภาพบำบัดโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายเพื่อวิเคราะห์หาข้อมูล ด้านพฤติกรรมการใช้งาน ศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน ผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ของนักกายภาพบำบัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3.4.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมในการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน ด้านกลุ่มเป้าหมาย การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุที่มีความบกพร่องในการใช้งาน ความแข็งแรง ทนทาน ด้านการรับสัดส่วนสรีระผู้สูงอายุ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3.4.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ ที่ได้ ออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งานและความต้องการของผู้สูงอายุ ในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยเก็บข้อมูลจาก กลุ่มเป้าหมาย 20 คน

4. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการศึกษา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะด้านร่างกายของผู้สูงอายุ และ อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินรวมถึงวิธีการใช้งานที่ถูกต้องของอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุพบว่าระบบ ร่างกายของผู้สูงอายุในเรื่องของระบบกล้ามเนื้อ และกระดูกที่มีการเสื่อมลงตามอายุขัย ซึ่งเป็นเหตุ ให้การเดินหรือการเคลื่อนที่มีปัญหา และอาจเกิดอุบัติเหตุได้ รวมถึงพบว่าอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่ ผู้สูงอายุ ในตำบลบ้านดู่ใช้งาน ซึ่งมีทั้งโครงเหล็กหัดเดินแบบมาตรฐาน หรือโครงเหล็กหัดเดินแบบ 4 ขา โครงเหล็กหัดเดินแบบมีล้อ 2 ล้อ และโครงเหล็กหัดเดินแบบ 4 ล้อ รวมไปถึงไม้เท้าแบบปุ่ม เดียว ไม้เท้า 3 ปุ่มและไม้เท้า 4 ปุ่ม ซึ่งผู้สูงอายุแต่ละคนก็ใช้ต่าง ๆ กันไป

4.2 ผลการศึกษาปัญหา และความต้องการรวมถึงพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของ ผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดพบว่าปัญหาในเรื่องของวัสดุน้ำหนักของอุปกรณ์ และในส่วน การใช้งาน การลุกยืน การนั่งลง และการเคลื่อนย้ายไปในที่ต่าง ๆ ที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่ และอาจทำให้ เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น อาจเกิดการหกล้มขณะเดิน การล้มขณะนั่งลงและลุกยืนขึ้น โดยแบ่งได้ดังนี้

1) การเดิน จากการสังเกตพบว่าผู้สูงอายุจะลงน้ำหนักที่ขาอย่างมาก และขณะเดิน ไม่สามารถปล่อยมือจากอุปกรณ์ได้ และจะเกิดความลำบากขณะเข้าที่แคบ หรือขยับผ่านทางแคบ ไม่มีความคล่องตัวเนื่องจากอุปกรณ์มีขนาดใหญ่ และมีปัญหาเรื่ององศาของขนาดอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่ มีความกว้างมากเกินไป และมีขนาดแคบมากเกินไปสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้

2) การลุกขึ้นยืน จากการสังเกตพบว่าผู้สูงอายุจะต้องมีผู้ดูแลคอยจับอุปกรณ์ช่วย พยุงเดินอีกข้างหนึ่งทุกครั้งที่การไม่ใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินล้ม เพื่อเพิ่มความมั่นคง เพราะอุปกรณ์ช่วย พยุงเดินแบบมาตรฐานที่ฐานรับน้ำหนักไม่ค่อยดีนัก จึงทำให้ขณะลุกขึ้นยืน จึงต้องมีผู้ดูแลคอย ประคองเสมอ

3) ขณะกำลังนั่งลง จากการสังเกตพบว่ามีลักษณะคล้ายกับการลุกขึ้นยืน แต่ผู้สูงอายุจะใช้วิธีการทิ้งตัวลงนั่ง เพราะถ้าค่อย ๆ ลงนั่ง จะทำให้ล้มทั้งตัวผู้สูงอายุ และอุปกรณ์ ช่วยพยุงเดินซึ่งจะทำให้เกิดความเจ็บปวดอย่างมาก เนื่องจากต้องทิ้งตัวลงนั่งบ่อยครั้งซึ่งอาจทำให้ เกิดการแตกหักของกระดูกได้

4) การเดินพื้นต่างระดับหรือการขึ้นลงบันได จากการสังเกตพบว่ากิจกรรมนี้ไม่สามารถขาดผู้ดูแลได้เลย เพราะอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินมีขนาดใหญ่ และต้องจับอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน ที่ไม่ใช่ที่จับเฉพาะจึงทำให้การรับแรงกดของฐานรับน้ำหนักไม่ตรงจุดจึงทำให้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน และผู้สูงอายุล้มได้ ดังนั้นกิจกรรมนี้จึงขาดผู้ดูแลไม่ได้

5) การใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินในบ้าน และนอกบ้าน จากการสังเกตพบว่าผู้สูงอายุไม่นิยมออกไปข้างนอก เพราะจะต้องยกอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินต่างระดับอยู่บ่อยครั้ง และทางซรุระไม่เรียบเหมือนอยู่ในบ้าน จึงทำให้เกิดสภาวะติดบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุไม่อยากออกไปข้างนอก เพราะจะลำบากทั้งผู้ดูแล และตัวของผู้สูงอายุเอง ส่วนการใช้ในบ้านผู้สูงอายุจะเสี่ยงการเดินไปในทางที่แคบเพราะทำให้เกิดปัญหาเรื่องอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผ่านไม่ได้ และเมื่อไม่มีอุปกรณ์ก็ไม่สามารถผ่านหรือเคลื่อนไหวได้เพราะอาจเกิดการล้มจนเกิดความเสียหาย หรือเกิดอุบัติเหตุได้

6) การมีสัมผัสและไม่มีสัมผัส จากการสังเกตพบว่าผู้สูงอายุมักจะมีของใช้ส่วนตัวเช่น พัด หรือผ้าเช็ดหน้า ซึ่งเมื่อนั่งอยู่ที่ใดที่หนึ่งก็จะใช้การเรียกให้ผู้ดูแลหยิบให้ แต่ถ้าไม่มีผู้ดูแลก็จะใช้การไปนั่งจุดที่มีของส่วนตัวอยู่ เมื่อผู้สูงอายุย้ายที่นั่งก็จะไม่สามารถนำสัมผัสไปได้ เช่น จากการนั่งหน้าบ้าน และต้องการเข้าไปดูทีวีในบ้าน ก็ไม่สามารถนำสัมผัส หรือของใช้ส่วนตัวไปด้วยได้จึงต้องวางไว้ในจุดนั้น และต้องรอผู้ดูแลหยิบมาให้ถึงจะได้สัมผัสที่ต้องการ

อีกทั้งยังพบว่าผู้สูงอายุที่ใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินยังสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในระดับหนึ่ง แต่จะมีความลำบากในบางกิจกรรมเช่น การลุกขึ้นยืน การนั่งลง การเดินผ่านที่แคบ รวมไปถึงการเก็บสัมผัสและการพับเก็บ การพกพาอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน ทางผู้ออกแบบเล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้คิดและศึกษาข้อมูลอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน เพื่อที่จะออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่ตอบโจทย์การใช้สอย และการรับกับสัดส่วนสรีระของผู้สูงอายุกับอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินโดยคำนึงถึงข้อต่าง ๆ ดังนี้คือ

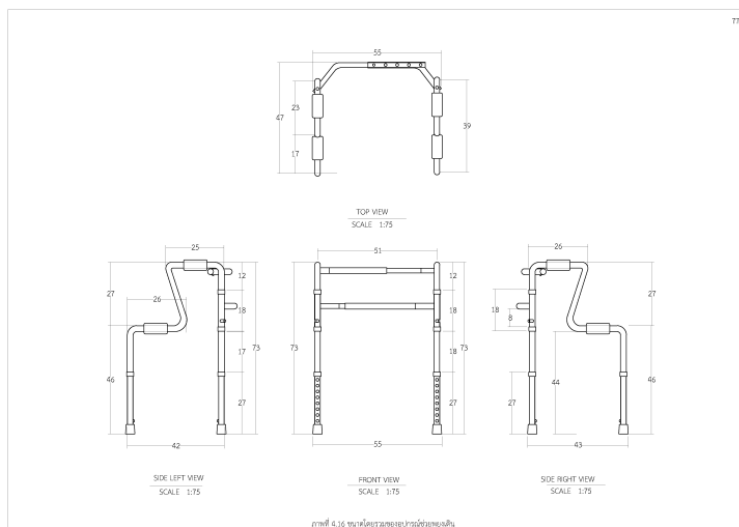
1) ความปลอดภัยฐานรับน้ำหนักยังไม่สมส่วน เมื่อจับอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินขณะจะนั่งลงหรือลุกขึ้นยืนจะต้องใช้แรงกด แต่อุปกรณ์จะล้มเมื่อขาดผู้ดูแลคอยประคอง

2) ความสะดวกสบาย อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุเป็นแบบตายตัวไม่สามารถปรับขนาดได้เช่น ความกว้าง ความสูง ไม่สามารถปรับได้ การซ่อมแซมไม่สามารถถอดอุปกรณ์ที่ชำรุดออกมาเพื่อซ่อมแซมได้ เพราะอุปกรณ์เป็นแบบชนิดตายตัว เมื่อจับใช้วัสดุที่แข็งมากเกินไปซึ่งเมื่อจับแล้วไม่สบายมือ

ภาพที่ 1 พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

4.3 ผลการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสำหรับผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย ดังภาพ 2

ภาพที่ 2 อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 3 จำลองภาพการใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 4 ทดลองใช้อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย (N = 20)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{x}$	SD	แปลความหมาย
ความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอย				
1	อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสามารถปรับขนาดได้ตามต้องการ	4.75	0.53	มากที่สุด
2	สามารถใช้งานได้สะดวกสบาย	4.9	0.3	มากที่สุด
3	อุปกรณ์ช่วยพยุงเดินมีความปลอดภัย	4.95	0.21	มากที่สุด
รวม		4.86	0.35	มากที่สุด
ความพึงพอใจในด้านความสวยงามและรูปร่างรูปทรง				
4	สีที่ใช้มีความเหมาะสมน่าสนใจแปลกใหม่	5	0	มากที่สุด
5	ขนาดรูปทรงมีความน่าสนใจ	4.75	0.62	มากที่สุด
6	วัสดุมีความแข็งแรงเหมาะสม	5	0	มากที่สุด
รวม		4.91	0.20	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ		4.89	0.27	มากที่สุด

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.89$ กับ SD = 0.27 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยลำดับความพึงพอใจที่ได้มาอันดับ 1 คือ ความพึงพอใจในด้านวัสดุมีความแข็งแรงเหมาะสม และด้านสีที่ใช้มีความเหมาะสมน่าสนใจแปลกใหม่ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 5$ และค่า SD = 0 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นแนวทางการปรับปรุงพัฒนารูปแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในตำบลบ้านตู โดยใช้แนวคิดในการออกแบบจากความต้องการในการใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุ พฤติกรรมการใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน และปัญหาในการใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำการออกแบบในเรื่องของการปรับขนาดให้สามารถปรับขนาดได้ทั้งความสูงความต่ำถึง 8 ระดับ และปรับขนาดความกว้าง และความแคบได้ถึง 5 ระดับ และการเพิ่มมือจับให้มีถึง 2 ระดับ เพื่อต่อการลุกยืน และนั่งลงสามารถพับเก็บได้ เพื่อต่อการขนย้ายไปในที่ต่าง ๆ

5. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในตำบลบ้านตู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพฤติกรรม การใช้งานอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุในแต่ละวัน และในแต่ละกิจกรรมต่าง ๆ และปัญหาในการใช้งานที่เกิดขึ้นรวมถึงกระบวนการศึกษาในการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ จึงได้ทำการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุ และพบว่าอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินผู้สูงอายุที่ได้ออกแบบให้ตอบสนองการใช้งานได้มากกว่าแบบท้องตลาด คือ สามารถปรับขนาดได้ทั้งความต่ำความสูง ความกว้างความแคบ และยังสามารถพับเก็บได้ รวมไปถึงการเข้าห้องน้ำที่สะดวกสบายไม่กินพื้นที่ในห้องน้ำ และอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินยังมีมือจับถึง 2 ระดับ เพื่อต่อการลุกขึ้นยืน และนั่งลง และอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินยังมีโครงสร้างที่มีความคงรูปที่แข็งแรง ทนทานน้ำหนักเบา มีรูปแบบที่น่าสนใจ และง่ายต่อการใช้งานต่อการบำรุงรักษาเพื่อให้ใช้งานได้เป็นระยะเวลานาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับบทวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องออกแบบเก้าอี้ช่วยส่งเสริมสมรรถนะสำหรับผู้สูงอายุ หลังจากได้นำอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่ออกแบบ แล้วให้ผู้สูงอายุได้ทดลองใช้งานจริง จึงได้ทราบถึงปัญหาในบางส่วนของอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินที่ยังไม่ลงตัว และได้นำมาแก้ไขถึงปัญหาที่พบและได้นำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ และใช้งานได้จริง

6. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลข้างต้นจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการออกแบบอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินของผู้สูงอายุ เพื่อนำงานวิจัยไปพัฒนาต่อยอดในครั้งต่อไป

- 1) การใช้วัสดุที่มีความเบากว่านี้หรือวัสดุทดแทนในท้องถิ่น
- 2) เพิ่มฟังก์ชันประโยชน์ใช้สอยเช่นเบรกเนื่องจากอุปกรณ์ช่วยพยุงเดินสามารถเปลี่ยนเป็นล้อได้
- 3) ระบบการใช้งานที่ง่ายกว่าเดิม ผู้สูงอายุสามารถปรับขนาดเองได้
- 4) มือจับอาจต้องเปลี่ยนวัสดุเพื่อให้สัมผัสที่นุ่ม และไม่ลื่น

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ให้ความสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย ขอขอบคุณทุกฝ่ายที่อนุเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนส่งแรงกำลังใจในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

8. เอกสารอ้างอิง

- กิตติ จรินทร์ทอง, บุญศักดิ์ สมบุญรอด, สุริยา สงค์อินทร์, และ วิชัย พรมาลัยรุ่งเรือง (2560, มิถุนายน). ออกแบบเก้าอี้ช่วยส่งเสริมสมรรถนะสำหรับผู้สูงอายุ. ในเอกสารการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 8. (หน้า 705- 712). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชนิษฐ์ ลิ้มสกุล. (2561). อุปกรณ์ช่วยเดิน. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://meded.psu.ac.th>
- ปณิธิ อารีสง่ากุล. (2560). การออกแบบผลิตภัณฑ์ฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อม. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://www.journal.rmutt.ac.th>
- พุทธิพงษ์ พลคำฮัก. (2556). อุปกรณ์ช่วยพยุงเดิน. กรุงเทพฯ: บริษัท กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิค พรินติ้ง จำกัด.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: แอ๊ปเปิ้ล พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- ศิริพันธุ์ สาสัดย์. (2551). การพยาบาลผู้สูงอายุปัญหาที่พบบ่อยและแนวทางการดูแล. กรุงเทพฯ: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- ศิริราชพยาบาล คณะแพทยศาสตร์. (2548). แนวทางเวชปฏิบัติการวินิจฉัยและรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สมนึก กุลสถิตพร. (2549). กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ออฟเซ็ท เพรส จำกัด
- สยาม ทองประเสริฐ. (2561). อุปกรณ์ช่วยการเคลื่อนที่. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://www.med.cmu.ac.th>
- สิงห์ อินทรชูโต. (2556). พัฒนาเศษวัสดุอย่างสร้างสรรค์. ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- สิปราง เจริญผล. (2559). นวัตกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์. เชียงราย: ร้านสินอักษรการพิมพ์ 888.
- อรัญ วินิชกร. (2559). การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2549). เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอเอส พรินติ้ง เฮาส์.

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล

ในที่สาธารณะ: ศึกษากรณีถ่ายภาพและเผยแพร่ภาพ

Legal Measures for the Protection of the Privacy of Person in Public: A Case Study of Photography and Publication

รุจิการย์ รุจิระวิโรจน์^{1*}

Rujikan Rujiraviroj^{1*}

สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ

Program in criminal law, Faculty of Law, Thammasat University Bangkok

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษามาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลทั่วไปในการถูกถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะ เพื่อทราบปัญหาในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพบุคคลอื่นในที่สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้วิธีศึกษาเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา และศึกษามาตรการที่เหมาะสมแก่การใช้กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในกรณีการถูกถ่ายภาพ และถูกเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะ

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายภาพ และเผยแพร่ต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ซึ่งพบว่า การถ่ายภาพบุคคลอื่นในที่สาธารณะเป็นการกระทำที่ไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว แต่ในกรณีถ่ายภาพในส่วนตัว เช่น การถ่ายได้กระโปรง แม้จะเป็นการถ่ายในที่สาธารณะถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว แม้การอยู่ในที่สาธารณะจะถือว่าการเปิดเผยตัวก็ตามแต่หาใช้ต้องเปิดเผยทุกส่วนของร่างกาย เป็นการกระทำที่ทำให้ได้รับความอับอายไม่สมควรในทางเพศ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเข้าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278

ในกรณีการเผยแพร่ภาพนั้น มีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 หรือ 328 กำหนดความผิดไว้แล้ว แต่ในส่วนการเผยแพร่ภาพบุคคลอื่นในลักษณะที่ชื่นชมโดยที่บุคคลนั้นไม่ยินยอม อาจเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ซึ่งยังไม่มีมาตรการคุ้มครองในส่วนนี้

คำสำคัญ: สิทธิความเป็นส่วนตัวอยู่ส่วนตัว, การถ่ายภาพ, บุคคลทั่วไป, ที่สาธารณะ

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ 10200

Graduate student, Master of Laws Program in criminal law, Faculty of Law, Thammasat University, Bangkok 10200

* Corresponding author: E-mail address: rujikan.law@gmail.com

(Received: November 4, 2019 / Revised: January 9, 2020 / Accepted: January 9, 2020)

Abstract

This article explores the legal measures for the protection of the privacy rights in relation to photography and publication. In order to be aware of the problems in protecting the privacy rights from photography and to publish images by comparing to the United States and to study appropriate measures for applying the law to protect privacy rights in the event of being photographed and being publicized.

The studies have shown that photographing in public may be considered case-by-case. It was found that taking pictures of other people in public is not a violation of privacy rights. But in the case of taking pictures in secret such as under the skirt even if it is taken in public, it is a violation of privacy rights. Although being in a public place is considered anonymity, it is not necessary to reveal every part of the body. It is an act of sexual embarrassment that could consider to be entered according to Article 278 of the Criminal Code.

In case of publish images, There is Section 326 or 328 of the Criminal Code. But for the dissemination of images of other people in a appreciated manner without their consent It may be a violation of privacy rights, which do not cover the protection measures in this respect.

Keyword: Privacy, Photograph, Person, Public

1. บทนำ

ในปัจจุบันนี้การถ่ายภาพ และการเผยแพร่ภาพบุคคลทั่วไปในที่สาธารณะนั้นสามารถกระทำได้อย่างสะดวก เพียงแค่มีโทรศัพท์มือถือก็สามารถถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพได้ตามที่ต้องการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นอาจจะเป็นการกระทำที่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทบต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น กล่าวคือ อาจจะมีการถ่ายภาพติดบุคคลอื่นซึ่งบุคคลนั้นไม่ต้องการที่จะถูกถ่ายภาพ หรือการถ่ายภาพผู้อื่นในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น การอยู่ในอาภักปฏิกิริยาที่น่าเกลียด หรือการไม่ต้องการที่จะถูกเปิดเผยตัวให้ผู้อื่นทราบ หรือการถ่ายภาพในที่สงวน เช่น การถ่ายได้กระโปรง หรือหน้าอก และนำภาพต่าง ๆ เหล่านี้ไปทำการเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ ในลักษณะที่วิพากษ์วิจารณ์ในทางให้เสียหาย หรือลักษณะที่เป็นการชื่นชมก็ตาม อันอาจมีลักษณะเป็นการกระทบต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ที่ถูกถ่ายภาพได้

ซึ่งสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น อาจจะจำกัดความได้ว่าเป็นสิทธิในการที่จะดำรงชีวิตอยู่เป็นส่วนตัวไม่มีบุคคลอื่นใดเข้ามาวุ่นวายในชีวิตโดยที่ไม่ได้รับความยินยอม อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของบุคคลทุกคนที่พึงจะได้รับการเคารพในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากผู้อื่น

ในประเทศไทยนั้นได้มีกฎหมายที่กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์สิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้ในมาตรา 32¹ โดยมีการบัญญัติหลักการดังกล่าวตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ในข้อที่ 17² ซึ่งไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในกติกานี้ด้วย ซึ่งหลักดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าการมีสิทธิในการเป็นอยู่ส่วนตัวนั้นหากบุคคลอื่นมาละเมิดย่อมได้รับการคุ้มครอง ซึ่งการถ่ายภาพและเผยแพร่ภาพผู้อื่นโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากบุคคลนั้นเป็นการกระทำที่น่าพิจารณาว่าจะเป็น การละเมิดสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือไม่ ซึ่งประเทศไทยนั้นประสบกับปัญหาเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวที่จะเห็นได้จากข่าวต่าง ๆ มากมาย เช่น กรณีที่ถ่ายภาพชายบนรถไฟฟ้าที่รองเท้าขาดเป็นรูซึ่งเข้าใจว่าเป็นคนโรคจิตแอบถ่ายใต้กระโปรงนักศึกษา ซึ่งภาพดังกล่าวมีการเผยแพร่ออกไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้ที่ถูกถ่ายภาพได้รับผลกระทบ ทำให้เสียชื่อเสียง ถูกดูถูก ถูกเกลียดชัง และถูกไล่ออกจากงาน³ หรือในกรณีที่ชายคนหนึ่งที่มีหน้าตาดี ทำอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยถูกแอบถ่ายรูป และนำไปเผยแพร่ต่อสื่อต่าง ๆ ในลักษณะชื่นชมในความหล่อ ซึ่งมีการแพร่หลายภาพไปเป็นจำนวนมากจนกระทั่งชายคนนั้นถูกไล่ออกจากงาน เพราะการที่ถูกเผยแพร่ออกไปในวงกว้างผ่านสื่อต่าง ๆ นั้นทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีผลกระทบต่อนหน้าที่การงานที่ทำอยู่⁵ หรือแม้แต่กรณีการถ่ายภาพบุคคลทั่วไปในลักษณะที่อยู่ในอาภักภิกิริยาที่น่าเกลียด แม้เราจะไม่ได้ตั้งใจถ่ายภาพบุคคลนั้นโดยเฉพาะเจาะจงก็ตาม หรือในกรณีที่เห็นได้ง่ายในชีวิตประจำวันอย่าง การถูกบันทึกภาพโดยกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัย หรือการดูแลความสงบ

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิ ในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิด หรือกระทบสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

² กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)

ข้อที่ 17 “1. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการ หรือไม่ชอบ ด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกหลอกลวงเกียรติ และชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ 2. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซง หรือลบลู่เช่นนั้น”

³ ไทยรัฐออนไลน์, “เปิดใจแพะโซเซียล ผมนี้แทบช็อก! รองเท้าขาดหว่าโรคจิต,” สืบค้นจาก: <https://www.thairath.co.th/content/470982> (วันที่สืบค้น 2 มิถุนายน 2561)

⁴ ไทยรัฐออนไลน์, “เหมือนตายทั้งเป็น! ความจริงจากเหยื่อโซเซียลถูกประณามเป็นโรคจิตแอบถ่าย, สืบค้นจาก: <https://www.thairath.co.th/content/67301019> (วันที่สืบค้น 2 มิถุนายน 2561)

⁵ เครือข่ายพลเมืองเน็ต, “การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย พ.ศ. 2556” เครือข่ายพลเมืองเน็ต น. 17-18 (2556).

บรรยายในที่สาธารณะ หรือการถ่ายภาพบุคคลอื่นในที่สาธารณะที่มีความเป็นส่วนตัว เช่น การถ่ายภาพคนอื่นในห้องน้ำสาธารณะ หรือในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ทำให้บางครั้งบุคคลที่ถูกถ่ายภาพได้รับความเสียหาย ได้รับความอับอาย ซึ่งการถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวดังกล่าวนี้ควรที่จะได้รับการปกป้องสิทธิจากการถูกละเมิดสิทธิโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลทุกคนที่ไม่ควรถูกละเมิด

ดังนั้น จึงเป็นที่เห็นได้ว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวนั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรมีแต่กฎหมายนั้นเพียงแต่รับรองสิทธิไว้อย่างกว้าง ๆ จึงควรที่จะทำการศึกษาลักษณะ และมาตรการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพเป็นกรณีไป ว่ากรณีใดบ้างที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว กรณีใดบ้างที่ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว และในส่วนที่เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้มีกฎหมายใดบ้างที่คุ้มครองความเป็นส่วนตัว

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถูกละเมิดสิทธิจากการถ่ายภาพ และการเผยแพร่ภาพ

2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะ ทั้งกฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่ง

2.3 เพื่อศึกษากรณีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะในต่างประเทศ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลในที่สาธารณะ เอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคล รวมถึงศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นที่เกิดจริงจากการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ทั้งค้นคว้าศึกษาจากเอกสาร บทความต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพที่เกี่ยวข้องกับการสิทธิความเป็นส่วนตัวทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา และแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

4. เนื้อหา

ในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพมีวิวัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนที่สามารถที่จะถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ด้วยวิธีการถ่ายภาพที่หลากหลาย เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือในการถ่ายภาพ หรือการใช้กล้องหน้ารถยนต์ กล้องวงจรปิด หรือกล้องจิ๋วที่ใช้สำหรับการแอบถ่าย แม้กระทั่งการเผยแพร่ภาพก็เช่นกันที่สามารถทำการเผยแพร่ภาพได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ด้วยเทคโนโลยีของอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Facebook, Instagram, twitter เป็นต้นที่ทำให้การเผยแพร่ภาพนั้นสะดวก รวดเร็ว และสามารถเห็นได้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งการที่ถ่ายรูปบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตนั้น อาจมีลักษณะเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิความเป็นส่วนตัว และก่อให้เกิดความเสียหายได้แม้กระทั่งในขณะที่อยู่ในที่สาธารณะก็ตาม ดังกรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้

กรณีที่มีผู้ชายคนหนึ่งใส่รองเท้าที่ขาดเป็นรูขึ้นรถไฟฟ้ามหานคร แล้วมีคนถ่ายหน้าของผู้ชายดังกล่าว โดยที่ไม่ได้รับอนุญาตแล้วนำไปเผยแพร่ลงสื่อออนไลน์ Facebook โดยระบุว่าผู้ชายคนดังกล่าวใส่รองเท้าที่มีรูทำเพื่อใส่กล้องไว้ในรูดังกล่าวไว้แอบถ่ายใต้กระโปรงผู้หญิง การเผยแพร่ข้อความดังกล่าวนี้ถูกสังคม reply หมิ่นประมาท 40,000 กว่า reply ในคำคืนเดียว การที่มีข่าวมีกระแสในเชิงลบต่อเขานั้นก็สร้างความยากลำบากในการใช้ชีวิตของเขาเป็นอย่างมาก ทำให้เป็นที่รังเกียจของสังคมในขณะนั้นว่าเป็นคนไม่ดี ทำให้ถูกไล่ออกจากงาน และไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขอย่างที่เคยได้ทำมา แม้ว่าปัจจุบันเรื่องนี้เกิดขึ้นมานานแล้ว และได้รับการพิสูจน์แล้วว่ารองเท้าที่เป็นรูนั้นเกิดจากการที่รองเท้าขาดเท่านั้น ไม่ได้มีการติดกล้องไว้ที่รองเท้าแต่ประการใด แต่สภาพจิตใจเขาไม่สามารถกลับมาเป็นเหมือนเดิมได้อีกต่อไป ทำให้เกิดความรังเกียจในที่ทำงาน และถูกไล่ออกจากงาน ทำให้ทุกคนจดจำว่าเขาคือพวกแอบถ่าย ทำให้เขา และครอบครัวไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข^{6 7 8} หรือกรณีที่มีคนแอบถ่ายภาพคู่รักคู่หนึ่งบนรถไฟฟ้า นั่งกุมมือโดยคนหนึ่งเป็นชายไทย ผมสีบลอนด์ทอง ส่วนอีกคนเป็นหนุ่มต่างชาติหน้าตาดีร่างสูงใหญ่ซึ่งทั้งคู่เป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้มีชื่อเสียงแต่อย่างใด และนำรูปดังกล่าวไปลงในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ จนกลายเป็นกระแสมาแรงสนั่นโลกสังคมออนไลน์มีการวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ จากบุคคลทั่วไป ทั้งวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่ดี และทางที่ไม่ดี รวมถึงความเหมาะสมของคนทั้งคู่ดังกล่าวว่าไม่มีความเหมาะสมกัน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเขา เพราะเป็นต้นเหตุที่ทำให้ชีวิตวุ่นวาย อีกทั้งยังเดือดร้อนไปถึงครอบครัวทั้งของเขาและแฟนหนุ่ม แต่ในบางกรณีที่เป็นการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพที่มีลักษณะเป็นการชื่นชมบุคคลที่ถูกถ่ายภาพดังกล่าวก็อาจเป็นการก่อให้เกิด

⁶ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 3

⁷ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 4

⁸ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 5

ผลกระทบต่อผู้ถูกถ่ายภาพได้ เช่น กรณีมีการเผยแพร่รูปเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บนหน้าเพจเฟซบุ๊กที่ชื่อว่า CMU Cute ยาม⁹ ซึ่งผู้จัดทำเพจนี้ได้ถ่ายรูปเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยท่านหนึ่งที่มีรูปร่างหน้าตาดี และนำมาเผยแพร่ในเพจดังกล่าว ซึ่งทำให้มีหลาย ๆ คนเห็นภาพนั้น และเข้าไปขอถ่ายภาพร่วมกับพนักงานรักษาความปลอดภัยท่านดังกล่าวในระหว่างที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ และเริ่มมีการขยายเป็นวงกว้างทำให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ทำให้เขาเป็นบุคคลดังภายในเวลาไม่กี่วัน และผลจากการที่มีการเผยแพร่มากขึ้นเรื่อย ๆ นั้นทำให้นายจ้างเป็นกังวลว่าการที่มีคนมาถ่ายรูปเขาเป็นจำนวนมาก อาจจะส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน และในขณะเดียวกันเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นยังก่อให้เกิดผลกระทบกับความสัมพันธ์ของเขากับคนรักอีกด้วย¹⁰

จากกรณีดังกล่าวอาจจะพอสรุปได้ว่าการถูกถ่ายภาพ แม้กระทั่งในกรณีที่อยู่ในที่สาธารณะนั้นก็เป็นการกระทำที่มีลักษณะที่เป็นการกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวได้ จึงต้องมาพิจารณาต่อไปในเรื่องของสิทธิความเป็นส่วนตัวคืออะไร มีขอบเขตแค่ไหนอย่างไรที่กฎหมายจะคุ้มครองได้

1. สิทธิความเป็นส่วนตัว

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้ต้องพิจารณาว่าอะไรคือสิทธิความเป็นส่วนตัว เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดคำนิยามของสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ จึงได้มีนักกฎหมายหลาย ๆ ท่านที่ได้จำกัดความคำว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ดังนี้

1.1 แซมมวล ดี. วอร์เรน (Samuel D. Warren) และหลุยส์ ดี. แบรินดิส (Louis D. Brandies)

ทั้งสองได้เขียนบทความ “สิทธิความเป็นส่วนตัว” (The Right to Privacy) ที่ได้ถูกตีพิมพ์ลงในวารสาร Harvard Law Review ซึ่งถือว่าบทความดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้มีการรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวขึ้น¹¹ ซึ่งสาระสำคัญในบทความดังกล่าวนี้ได้พูดถึง การที่บุคคลควรจะได้รับ การคุ้มครองในร่างกายและทรัพย์สินของตนซึ่งเป็นหลักการที่เก่าแก่ พอ ๆ กับ คอมมอนลอว์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านต่าง ๆ เป็นเหตุที่ทำให้ต้องมี การรับรองและคุ้มครองสิทธิใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งในสมัยนั้น “สิทธิในชีวิต” (Right to Life) จำกัดเพียงการคุ้มครองบุคคลจากการถูกทำร้ายหรือการเกิดอันตรายแก่กายในรูปแบบต่าง ๆ แต่ต่อมาก็มีการรับรองถึงจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกเพิ่มขึ้น จึงทำให้ขอบเขตของสิทธิความเป็นส่วนตัวนั้นขยายออกไปเรื่อย ๆ จนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสารมากขึ้น และสะดวกยิ่งขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งกลับทำให้

⁹ <https://www.facebook.com/cmucuteyam>

¹⁰ อ้างแล้ว เจริญธรรม 7, น. 17-18

¹¹ Samuel D. Warren & Louis D. Brandeis, “The Right to Privacy,” Vol4 No.5 Harvard Law Review, pp.193-220 (December 1890).

บุคคลสามารถที่จะป้องกันตัวเองจากการตกเป็นเป้าหมายได้ยากขึ้นด้วย และหากมองทางด้านจริยธรรมในการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ แล้ว จะไม่สามารถนำหลักการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวบังคับใช้ได้ เนื่องจากทุกคนต้องการที่จะเผยแพร่ข้อมูลที่ตนได้มาทั้งสิ้น ประกอบกับในปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีที่สามารถทำให้เผยแพร่ข้อมูลได้ง่ายขึ้น ยิ่งทำให้การคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวนั้นยากยิ่งขึ้นไปอีกด้วย ส่วนการบังคับคดีกฎหมายจากคำพิพากษา เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือการเยียวยาในทางแพ่งในความผิดฐานละเมิด เป็นต้น ที่ศาลได้หยิบยกมาใช้ในการพิจารณาให้ความคุ้มครองแก่สิทธิความเป็นส่วนตัวนั้น ก็ไม่เพียงพอต่อการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายนั้น จึงต้องคำนึงถึงกฎหมายที่เหมาะสมที่จะสามารถคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคล

บทความดังกล่าวของทั้งสองยังได้ให้ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวอยู่ส่วนตัวไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ขัดต่อการเผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ หรือผลประโยชน์ของส่วนรวม
- 2) ไม่รวมถึงบุคคลที่แสดงเจตนาสละสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่โดยรอดพ้นจากการรับรู้ของสาธารณะ
- 3) ไม่รวมถึงการสื่อสารเรื่องราวใด ๆ ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาทแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวก็ตาม
- 4) เมื่อมีการเผยแพร่ข้อเท็จจริงโดยตัวผู้นั้นเอง หรือโดยที่บุคคลนั้นให้ความยินยอมแล้วจะไม่สามารถอ้างสิทธิความเป็นส่วนตัวอยู่ส่วนตัวได้อีก
- 5) ไม่สามารถอ้างเหตุว่า ข้อความที่เผยแพร่เป็นความจริงเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบหากแต่ก่อความเสียหายต่อความรู้สึกของเอกชนก็เป็นการละเมิดต่อสิทธินี้แล้ว
- 6) เจตนามุ่งร้าย หรือความมุ่งร้ายของผู้เผยแพร่เรื่องราวไม่อาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้

1.2 Roscoe Pound และ Paul Freund¹² โดยได้ให้ความหมายของสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ว่า

“สิทธิความเป็นส่วนตัวอยู่ส่วนตัว หมายถึง การแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพ หรือความเป็นตัวตนของบุคคลหนึ่ง (Personality or Personhood) ซึ่งมุ่งความสำคัญไปยังสิทธิของปัจเจกชนที่จะกำหนดสาระสำคัญในฐานะที่ตนเป็นมนุษย์”

¹² Adam D. Moore, Privacy rights : moral and legal foundations, (the United States of America: The Pennsylvania State University, 2010), p.13

1.3 Louis Henkin¹³ ได้นิยามไว้ว่า

“สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง การปกครองตนเอง (Autonomy) เป็นเสรีภาพทางศีลธรรมของปัจเจกชนที่จะกำหนดความคิดของตนเอง การกระทำการตัดสินใจ”

1.4 Alan Westin และ Charles Fried¹⁴ ได้นิยามเรื่องสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้ว่า

“สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง ความสามารถของประชาชนในการกำหนดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และการควบคุมความสัมพันธ์ของตนกับผู้อื่น (Ability to regulate information and control the relationship) ซึ่งปัจเจกชนมีสิทธิที่จะตัดสินใจ เลือเวลา และกำหนดขอบเขตของข้อมูลที่จะบอกข้อมูลข่าวสารส่วนตัวของตนให้ผู้อื่นทราบ”

1.5 Ruth Gavison¹⁵ ได้ให้ความหมายของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้ว่า

“สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง การเป็นอยู่แบบลับ ไม่มีลักษณะเฉพาะ และความสันโดษ (Secrecy, Anonymity and Solitude)”

จากที่ได้กล่าวมานั้นพอจะสรุปเป็นใจความได้ว่าสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น คือ สิทธิอย่างหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนนั้นจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ไม่ถูกผู้ใดมาบังคับ หรือสอดส่องการดำรงชีวิต สามารถที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้โดยที่จะไม่ถูกแทรกแซง หรือถูกรบกวน ครอบงำเท่าที่การกระทำดังกล่าวนั้นไม่ใช่การกระทำที่ผิดกฎหมาย

2. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวกับการถ่ายภาพ

การถ่ายภาพนั้นที่ติดภาพบุคคลอื่นในที่สาธารณะนั้นยังไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนว่าแค่ไหนเพียงไรถึงจะเป็นการกระทำที่เป็นการกระทบต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายคนได้มีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

2.1 เมแกน เคนเนดี้ ซึ่งเป็นช่างภาพมองว่า ในบางวัฒนธรรมนั้นสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิที่มีความสำคัญมากกว่าสิทธิที่จะถ่ายรูปในที่สาธารณะ แต่ก็ควรที่จะหาจุดสมดุลระหว่างการถ่ายภาพในที่สาธารณะ กับสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งเขามองว่าสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้นไม่ควรที่จะมาเป็นตัวจำกัดสิทธิในการแสดงออก เพราะว่าสังคมในสมัยนี้นิยมโพสต์เผยแพร่เรื่องราวต่าง ๆ ของตนเองลงในสื่อสังคมออนไลน์อย่างเพชฌัญญูอยู่แล้ว ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเปิดเผย

¹³ Patricia Boling, Privacy and the Politics of Intimate Life, (the United States of America: Cornell University Press, 1996), p.165

¹⁴ Supra note 15, pp.13-14

¹⁵ Ruth Gavison, “Privacy and the Limits of Law,” Volume 64 Issue 3 the Yale Law Journal, p.428 (January 1980).

ตัวเองให้สังคมรับทราบแล้ว จึงไม่ควร ที่สาธารณะนั้นก็ควรที่จะทำการขออนุญาตก่อน และหากบุคคลนั้นขอให้ทำการลบแล้วก็ควรจะลบภาพดังกล่าว¹⁶

2.2 ชาม เชื้อสกา นักวิชาการสถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ (สวส.) มองว่าการถ่ายบุคคลอื่นในที่สาธารณะโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต และก่อให้เกิดความเสียหายนั้นเป็นพฤติกรรมเข้าข่ายละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างชัดเจน สำหรับสาเหตุของพฤติกรรม “มนุษย์กล้อง” เนื่องมาจากคนในสังคมกำลังเท่กับเทคโนโลยี และรู้สึกว่ามีอำนาจในมือ สามารถถ่ายเพื่อนำมาประจาน - แฉ หรือทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมออนไลน์อย่างไรก็ได้ โดยไม่สนใจผู้อื่นแต่อย่างใด¹⁷

2.3 คณาธิป ทองรวีวงศ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีความเห็นว่าเป็นส่วนตัว พิจารณาจากศาสตร์เดียวไม่ได้ แต่ต้องใช้หลายศาสตร์ประกอบกัน มีนักวิชาการบอกว่า ความเป็นส่วนตัวมันสัมพันธ์และมีพลวัต โดยต้องดูเทียบกับสิทธิอื่นในทางตรงข้าม เช่น สิทธิความเป็นส่วนตัว กับสิทธิที่จะรู้ และสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งกฎหมายต้องพยายามหาจุดสมดุล¹⁸

3. กฎหมายคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้เริ่มมีการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังที่ปรากฏไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ พุทธศักราช 2534 ซึ่งได้ปรากฏบทบัญญัติรับรองคุ้มครองในเรื่องสิทธิในชื่อเสียง เกียรติยศ และความเป็นอยู่ส่วนตัวใน มาตรา 44¹⁹ จนกระทั่งในปัจจุบันในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ยังคงบัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว ไว้ในมาตรา 32²⁰ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับหลักสิทธิความเป็นส่วนตัวดังกล่าว โดยกำหนดให้เป็นไปตามหลักสากลที่ได้กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่า

¹⁶ MEGAN KENNEDY, “Street Photography Ethics: To Shoot or Not to Shoot” สืบค้นจาก:

<https://experphotography.com/street-photography-ethics/> (วันที่สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2561)

¹⁷ จักรวาล ส่าเหล่ทุ, “มนุษย์กล้อง-นักถ่ายประจาน...ระวังติดคุกไม่รู้ตัว” สืบค้นจาก :

<https://www.posttoday.com/politic/report/360016> (วันที่สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2561)

¹⁸ ประชาไท, “สาธารณะ VS ความเป็นส่วนตัว สถานการณ์โลกออนไลน์ไทย ครึ่งปี 56” สืบค้นจาก :

<https://prachatai.com/journal/2013/08/48332> (วันที่สืบค้น 14 มีนาคม 2562)

¹⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 44 “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ หรือชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับการคุ้มครอง”

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิด หรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่งเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

ด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ในข้อ 12²¹ ที่ได้กำหนดสิทธิความเป็นส่วนตัวดังกล่าวไว้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่พึงจะมี อีกทั้งหลักการคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลนั้นยังปรากฏในหลักสากลของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และข้อที่ 12 “การเข้าไปแทรกสอดโดยพลการในกิจการส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การส่งข่าวสาร ตลอดจนการโจมตีต่อเกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคลนั้นจะกระทำมิได้ ทุก ๆ คน มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอด และโจมตีดังกล่าว” สิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือหลัก ICCPR ในข้อ 17²² ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอีกด้วย ซึ่งทั้งสองหลักการนี้ได้บัญญัติขึ้นเพื่อรับรองสิทธิส่วนบุคคลไม่ให้ถูกสอดแทรกโดยบุคคลอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในหลักสากลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวโดยจัดเป็นหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลทุกคน และประเทศไทยก็ได้รับหลักการดังกล่าวมาบังคับใช้ โดยนำมาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อ ๆ มา แต่บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นเพียงการกำหนดสิทธิของบุคคลเท่านั้นแต่ไม่ได้มีการกำหนดบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพไว้โดยเฉพาะ จึงได้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิด และประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ในฐานที่เป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเท่านั้น ซึ่งก็ไม่สามารถครอบคลุมได้ในทุกกรณี

4. กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในประเทศสหรัฐอเมริกา²³

ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวประเทศหนึ่ง โดยได้มีการกำหนดสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ในรัฐธรรมนูญ และได้มีหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือไม่ โดยได้กำหนดไว้ใน Restatement of Torts §§ 652 A-1 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้²⁴

1) การใช้ชื่อหรือรูปร่างของบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตน (Appropriation) เช่น การแต่งตัว หรือท่า หรือเลียนแบบบุคลิกให้เหมือนกับบุคคลอื่น (เฉพาะในกรณี

²¹ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights –UDHR)

²² อ้างแล้ว เจริญรทที่ 2

²³ _____, “A primer on invasion of privacy.” Photographers’ Guide to Privacy (Fall 2007) : 1-4

²⁴ บุญยศิษฐ์ บุญโพธิ์, “สื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล,” มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2553.

ที่ทำกับบุคคลผู้มีชื่อเสียง) ซึ่งในกรณีนี้ก็มีข้อยกเว้น คือ กรณีที่เป็นการกระทำเพื่อให้ข้อมูล และเป็นการเสนอข่าว หรือเป็นกรณีที่ได้รับคามยินยอมจากบุคคลนั้นเป็นลายลักษณ์อักษร

2) การรุกร้าทางร่างกายของบุคคลอื่นในการที่ผู้้นประสงคจะอยู่ตามลำพัง (Intrusion) เช่น การดักฟัง การซุ่มระยะไกลเพื่อยถ่ายภาพ การแอบบันทึกเทปการสนทนา

หมายเหตุ ในสหรัฐอเมริกานั้นถือว่าที่สาธารณะไม่ถือว่ามีสิทธิความเป็นส่วนตัว (No Privacy in Public) ไม่ถือว่าเป็นการรุกร้าความเป็นส่วนตัว เพราะเป็นสถานที่ที่คนทั่วไปพบเห็นได้อย่างเสรีอยู่แล้ว

3) การตีพิมพ์เรื่องราวส่วนตัวของบุคคลอื่นในลักษณะเกินเลยความพอดี หรือเป็นการล่วงละเมิดต่อการดำเนินชีวิตปกติของบุคคลนั้น (Publication of Private Information) ซึ่งหมายถึง

- การตีพิมพ์ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
- การเปิดเผยดังกล่าวมีลักษณะล่วงละเมิดในมุมมองของบุคคลทั่วไป
- ข้อมูลดังกล่าวไม่เกี่ยวข้อง หรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนตามกฎหมาย

4) การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นเท็จต่อสาธารณะ (False Light) หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชนโดยทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- เป็นการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นเท็จ
- ข้อความอันเป็นเท็จนั้นก่อให้เกิดความเสียหายในมุมมองของบุคคลทั่วไป
- ผู้เผยแพร่มีเจตนาทุจริตในขณะกล่าวหาบุคคลอื่น

ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ก็ได้ถูกนำไปใช้ในการพิจารณาในเรื่องการถ่ายภาพบุคคลทั่วไปในที่สาธารณะด้วย นอกจากนี้ยังมีการกำหนดความรับผิดของช่างภาพ ที่มีเจตนาที่กระทำการอันเป็นการรบกวนสิทธิความเป็นส่วนตัว โดยกำหนดให้รับผิดทางแพ่งในส่วนหนึ่งของละเมิด ซึ่งกำหนดไว้ใน California Civil Code มาตรา 3344²⁵ อีกด้วย

²⁵ California Civil Code Section 3344: 3344. Use of Another's Name, Voice, Signature, Photograph, or Likeness in Advertising or Soliciting Without Prior Consent.

(a) Any person who knowingly uses another's name, voice, signature, photograph, or likeness, in any manner on or in products, merchandise, or goods, or for purposes of advertising or selling, or soliciting purchases of products, merchandise, goods or services, without such person's prior consent, or, in the case of a minor, the prior consent of his parent or legal guardian, shall be liable for any damages sustained by the person or persons injured as a result thereof. In addition, in any action brought under this section, the person who violated the section shall be liable to the injured party or parties in an amount equal to the greater of seven hundred fifty dollars (\$750) or the actual damages suffered by him or her as a result of the unauthorized use, and any profits from the unauthorized use that are attributable to the use and are not taken into account in computing the actual damages. In establishing such profits, the injured party or parties are required to prove his or her deductible expenses. Punitive damages may also be awarded to the injured party or parties. The prevailing party in any action under this section shall also be entitled to attorney's fees and costs.

ส่วนมาตรการทางอาญาของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพนั้น สหรัฐอเมริกาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการลักลอบบันทึกแถบวีดิทัศน์โดยมิชอบ 2004²⁶ โดยกฎหมายนี้บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองบุคคลใดที่อาจเป็นเหยื่อจากการถูกแอบถ่ายภาพ เพื่อไม่ให้ทำการแอบถ่ายภาพผู้อื่นในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น ในลักษณะที่เปลือยกาย หรืออยู่ในชุดชั้นในโดยปราศจากความยินยอม โดยในมาตรา 1801²⁷ ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการกระทำที่ถือว่าเป็นการลักลอบถ่ายไว้ ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

(b) As used in this section, "photograph" means any photograph or photographic reproduction, still or moving, or any videotape or live television transmission, of any person, such that the person is readily identifiable.

A person shall be deemed to be readily identifiable from a photograph when one who views the photograph with the naked eye can reasonably determine that the person depicted in the photograph is the same person who is complaining of its unauthorized use.

If the photograph includes more than one person so identifiable, then the person or persons complaining of the use shall be represented as individuals, rather than solely as members of a definable group represented in the photograph. A definable group includes, but is not limited to, the following examples: a crowd at any sporting event, a crowd in any street or public building, the audience at any theatrical or stage production, a glee club, or a baseball team.

A person or persons shall be considered to be represented as members of a definable group if they are represented in the photograph solely as a result of being present at the time the photograph was taken and have not been singled out as individuals in any manner.

(c) Where a photograph or likeness of an employee of the person using the photograph or likeness appearing in the advertisement or other publication prepared by or in behalf of the user is only incidental, and not essential, to the purpose of the publication in which it appears, there shall arise a rebuttable presumption affecting the burden of producing evidence that the failure to obtain the consent of the employee was not a knowing use of the employee's photograph or likeness.

(d) For purposes of this section, a use of a name, voice, signature, photograph, or likeness in connection with any news, public affairs, or sports broadcast or account, or any political campaign, shall not constitute a use for which consent is required under subdivision (a).

(e) The use of a name, voice, signature, photograph, or likeness in a commercial medium shall not constitute a use for which consent is required under subdivision (a) solely because the material containing such use is commercially sponsored or contains paid advertising. Rather it shall be a question of fact whether or not the use of the person's name, voice, signature, photograph, or likeness was so directly connected with the commercial sponsorship or with the paid advertising as to create a use for which consent is required under subdivision (a).

(f) Nothing in this section shall apply to the owners or employees of any medium used for advertising, including, but not limited to, newspapers, magazines, radio and television networks and stations, cable television systems, billboards, and transit ads, by whom any advertisement or solicitation in violation of this section is published or disseminated, unless it is established that such owners or employees had knowledge of the unauthorized use of the person's name, voice, signature, photograph, or likeness as prohibited by this section.

(g) The remedies provided for in this section are cumulative and shall be in addition to any others provided for by law.

²⁶ Video Voyeurism Prevention Act of 2004

²⁷ 18 U.S. Code § 1801.Video voyeurism

(a) Whoever, in the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, has the intent to capture an image of a private area of an individual without their consent, and knowingly does so under circumstances in which the individual has a reasonable expectation of privacy, shall be fined under this title or imprisoned not more than one year, or both.

(b) In this section—

เป็นที่เห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ส่วนตัวจากการถ่ายภาพไว้ แต่จุดสมดุระหว่างความเป็นส่วนตัวในส่วนตัวในที่สาธารณะกับการที่ถือว่าการออกมาสู่ภายนอกนั้นเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวนั้น สหรัฐอเมริกามองว่าควรคุ้มครองความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพในที่สาธารณะ ที่มีลักษณะเป็นล่งล้าเข้าไปในส่วนสงวนของร่างกายเช่น หน้าอก อวัยวะเพศ เช่นนี้ถึงจะได้รับความคุ้มครองในทางอาญา ส่วนการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ในกรณีอื่นนั้น สหรัฐมองว่าควรรับผิดชอบแค่เพียงละเมิดทางแพ่งเท่านั้น

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิความเป็นส่วนตัวของสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่ากรณีการถ่ายภาพ และการเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะอาจแยกเป็นการพิจารณาได้ดังนี้

1. การถ่ายภาพในที่สาธารณะ

จากการศึกษาพบว่าสหรัฐอเมริกาถือว่าการที่บุคคลทุกคนที่ออกมาสู่ที่สาธารณะแล้วนั้น ไม่ถือว่ามีสิทธิความเป็นส่วนตัว (No Privacy in Public) การถ่ายภาพหน้า หรือการถ่ายภาพติดบุคคลอื่นในที่สาธารณะ หรือแม้กระทั่งการถ่ายภาพจากกล้องติดหน้ารถ หรือ CCTV ไม่ถือว่าเป็นการรุกล้ำความเป็นส่วนตัว เพราะเป็นสถานที่ที่คนทั่วไปพบเห็นบุคคลนั้นได้อย่างเสรีอยู่แล้ว

แต่ในกรณีที่จงใจถ่ายภาพในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่นการแอบถ่ายใต้กระโปรง หรือการถ่ายหน้าอกนั้นสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว และมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการลักลอบบันทึกและวิทัศน์โดยมิชอบ 2004 ที่กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาไว้ด้วย ซึ่งในประเทศไทยนั้นก็มีกฎหมายอาญาในมาตรา 278 ว่าด้วยเรื่องอนาจาร ที่กำหนดความผิดสำหรับ การกระทำความผิดดังกล่าวแล้ว

(1) the term "capture", with respect to an image, means to videotape, photograph, film, record by any means, or broadcast;

(2) the term "broadcast" means to electronically transmit a visual image with the intent that it be viewed by a person or persons;

(3) the term "a private area of the individual" means the naked or undergarment clad genitals, pubic area, buttocks, or female breast of that individual;

(4) the term "female breast" means any portion of the female breast below the top of the areola; and

(5) the term "under circumstances in which that individual has a reasonable expectation of privacy" means—

(A) circumstances in which a reasonable person would believe that he or she could disrobe in privacy, without being concerned that an image of a private area of the individual was being captured; or

(B) circumstances in which a reasonable person would believe that a private area of the individual would not be visible to the public, regardless of whether that person is in a public or private place.

(c) This section does not prohibit any lawful law enforcement, correctional, or intelligence activity.

2. การเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะ

จากการศึกษาพบว่า การเผยแพร่ในที่สาธารณะที่มีเจตนาที่จะให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย กล่าวคือ การเผยแพร่ภาพ และมีการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกถ่ายได้รับความเสียหาย นั้นสหรัฐอเมริกาได้กำหนดการกระทำดังกล่าวที่มีลักษณะเป็นการกระทำละเมิด ซึ่งประเทศไทยก็มีการกำหนดการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำความผิดทางอาญา มาตรา 326, 328

ส่วนการกระทำที่เป็นการเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะที่เป็นการชื่นชม นั้น สหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดไว้ว่า เป็นการกระทำในลักษณะล่วงละเมิดต่อการดำเนินชีวิตปกติของบุคคลนั้น (Publication of Private Information) ที่เป็นลักษณะการเปิดเผยดังกล่าวมีลักษณะล่วงละเมิดในมุมมองของบุคคลทั่วไป และข้อมูลดังกล่าวไม่เกี่ยวข้อง หรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนตามกฎหมาย Restatement of Torts § 652 A-1 ซึ่งเป็นความผิดทางแพ่ง ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดการกระทำดังกล่าวเป็นความผิด

5. สรุปผลการวิจัย

จากการที่ได้ศึกษานั้นพบว่า สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิที่มีอยู่กับทุกคน เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีพึงได้ ดังที่ได้ปรากฏอยู่ในหลักปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ได้กำหนดเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้ เป็นต้น ซึ่งในประเทศไทยนั้นก็ได้รับหลักการดังกล่าวมาปรับใช้ด้วย ดังที่ได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 ซึ่งหลักการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวนั้น มีหลักการคุ้มครองสิทธิของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และคุ้มครองสิทธิอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าบุคคลนั้นจะทำอะไร อยู่ที่ไหนก็ตาม เพราะสิทธิความเป็นส่วนตัวนั้นเป็นสิทธิพื้นฐานที่ติดตามเราไปทุกที่ แต่สิทธิความเป็นส่วนตัวในเชิงกฎหมายนี้ก็มิได้เป็นสิทธิที่สมบูรณ์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องมีการรวมกลุ่มร่วมกันอยู่ในสังคมตลอดเวลา ย่อมต้องมีการสื่อสารพบปะพูดคุยติดต่อสื่อสารกันกับบุคคลภายนอกในที่สาธารณะ ซึ่งอาจทำให้มีการเสียความเป็นส่วนตัวไปบ้างจากการติดต่อสื่อสารกันซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม

การถ่ายภาพบุคคลทั่วไปในที่สาธารณะนั้นจะถือเป็นการกระทำที่อาจเป็นการรบกวนสิทธิความเป็นส่วนตัวหรือไม่นั้นก็เป็นการยากที่จะวินิจฉัย เพราะหากมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว ต้องห้ามให้กระทำการถ่ายภาพแล้ว ก็อาจจะเป็นการกระทบสิทธิอื่น ๆ ของผู้ถ่ายภาพ เช่น สิทธิในการแสดงการออก สิทธิในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการจำกัดซึ่งสิทธิแห่งความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งในสหรัฐอเมริกาได้มองว่าการที่บุคคลทั่วไปนั้นออกมาอยู่ในที่สาธารณะนั้นย่อมถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวได้ละความเป็นส่วนตัวแล้ว ดังนั้น การถ่ายภาพบุคคลทั่วไปในที่สาธารณะนั้นย่อมไม่เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว แต่ก็มีข้อยกเว้นเช่นกัน ในกรณีที่เป็นเจตนาที่ถ่ายภาพในที่สาธารณะในที่ที่ต้องการปกปิด เช่น การถ่ายภาพได้กระโปรง หรือการถ่าย

บริเวณหน้าอก ซึ่งการกระทำเหล่านี้สหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวมีการกำหนดโทษทางอาญาไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการลักลอบบันทึกแถบวีดิทัศน์โดยมิชอบ 2004 ในขณะที่ประเทศไทยก็มีการกำหนดความผิดสำหรับการกระทำความดังกล่าไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในมาตรา 278 ความผิดฐานอนาจารไว้แล้ว

ส่วนการเผยแพร่ภาพนั้นจากการศึกษาพบว่าการเผยแพร่ในลักษณะที่มีเจตนาที่จะให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย กล่าวคือ การเผยแพร่ภาพ และมีการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกถ่ายได้รับความเสียหาย นั้นสหรัฐอเมริกานั้นได้กำหนดการกระทำความดังกล่าวนี้อีกที่มีลักษณะเป็นการกระทำละเมิด ซึ่งประเทศไทยก็มีการกำหนดการกระทำความดังกล่าวนี้อีกเป็นการกระทำความผิดทางอาญามาตรา 326, 328 ว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาท และยังสามารถเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งได้เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา

ส่วนการกระทำที่เป็นการเผยแพร่ภาพในลักษณะที่เป็นการชื่นชม นั้น สหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดไว้ว่าเป็นการกระทำในลักษณะล่วงละเมิดต่อการดำเนินชีวิตปกติของบุคคลนั้น (Publication of Private Information) ที่เป็นลักษณะการเปิดเผยดังกล่าวมีลักษณะล่วงละเมิดในมุมมองของบุคคลทั่วไปและข้อมูลดังกล่าวไม่เกี่ยวข้อง หรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนตามกฎหมายซึ่งเป็นความผิดทางแพ่ง ในขณะที่ประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดการกระทำความดังกล่าวนี้อีกว่าเป็นความผิด

6. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลทั่วไปจากการถ่ายภาพ และเผยแพร่ภาพในที่สาธารณะนั้น เห็นว่าควรแยกการพิจารณาสิทธิดังกล่าวออกเป็นสองสิทธิ คือ สิทธิความเป็นส่วนตัวจากการถ่ายภาพในที่สาธารณะ และสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการเผยแพร่ภาพ ผู้ศึกษาพบว่าการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวดังกล่าวนั้นในประเทศไทยมีเพียงการคุ้มครองสิทธิที่เกิดจากการถ่ายภาพโดยละเมิดในลักษณะที่ถ่ายภาพในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น การถ่ายได้กระโปรง และการเผยแพร่ภาพในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ถูกดูหมิ่น และเสียชื่อเสียงเท่านั้น ยังไม่มีการคุ้มครองในลักษณะที่นำไปเผยแพร่ และกล่าวชื่นชม เพราะแม้จะเป็นการกล่าวชื่นชมก็ตาม แต่ผู้ที่ถูกถ่ายภาพ และถูกนำภาพไปเผยแพร่นั้นอาจจะไม่ยอมให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง จึงอาจเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการกระทำในส่วนนี้เป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว ที่ควรมีการกำหนดให้เป็นการกระทำที่เป็นความผิด แต่ความผิดในส่วนนี้ไม่ได้มีความร้ายแรงถึงขั้นที่จะต้องกำหนดกฎหมายให้การกระทำความดังกล่าวนี้อีกเป็นความผิดทางอาญา เพราะเมื่อพิจารณาระหว่างการลงโทษกับการกระทำที่ได้กระทำลงไปนั้นไม่สมเหตุสมผลกัน การลงโทษทางอาญานั้นร้ายแรงกว่าการกระทำความดังกล่าวนั้นจึง

เห็นควรที่จะใช้มาตรการทางแพ่งในการระงับการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการเพียงพอแล้ว เพื่อเป็นการเยียวยาผู้ถูกเผยแพร่ภาพที่ได้รับการกระทบสิทธิความเป็นส่วนตัว

7. การอ้างอิง

เครือข่ายพลเมืองเน็ต. (2556). การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย พ.ศ. 2556.

กรุงเทพฯ: มปท.

จักรวาล ส่าเหล่ห์. (2561). มนุษย์กล้อง-นักรายประจาน...ระวังติดคุกไม่รู้ตัว. [ออนไลน์] สืบค้นจาก:

<https://www.posttoday.com/politic/report/360016> (วันที่สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2561)

ไทยรัฐออนไลน์. (2561). เปิดใจแพะโซเซียล ผมนี้แทบช็อก! รองเท้าขาดหาว่าโรคจิต. [ออนไลน์]

สืบค้นจาก: <https://www.thairath.co.th/content/470982> (วันที่สืบค้น 2 มิถุนายน 2561)

_____. (2561). เหมือนตายทั้งเป็น! ความจริงจากเหยื่อโซเซียลถูกประณามเป็นโรคจิต

แอบถ่าย. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.thairath.co.th/content/673019> (วันที่สืบค้น

2 มิถุนายน 2561)

บุญยศิษย์ บุญโพธิ์. (2553). สื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

กรุงเทพ.

ประชาไท. (2562). สาธารณะ VS ความเป็นส่วนตัว สถานการณ์โลกออนไลน์ไทย ครึ่งปี 56.

[ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://prachatai.com/journal/2013/08/48332> (วันที่สืบค้น 14

มีนาคม 2562)

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2549). ขอบเขตความเป็นส่วนตัวของบุคคลสาธารณะตามประมวล

กฎหมาย อาญา. ใน รวมบทความงานวิชาการประจำปีคณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 26-27. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

Boling, Patricia. (1996). Privacy and the Politics of Intimate Life. the United States of America: Cornell University Press.

Bostwick, Gary L.. (1976). A Taxonomy of Privacy: Repose, Sanctuary, and Intimate Decision. California Law Review, 64(6), 1451.

Gavison, Ruth. (1980). Privacy and the Limits of Law. the Yale Law Journal. 64(3), 428.

Kennedy, Megan. (2018). Street Photography Ethics: ToShoot or Not to Shoot. Retrived from <http://experphotography.com/street-photography-ethics/>(Acess date 25 November 2018).

Moore, Adam D.. (2010). Privacy rights: moral and legal foundations. the United States of America: The Pennsylvania State University.

Warren, Samuel D. & Brandeis, Louis D.. (1890). The Right to Privacy. Harvard Law Review. 4(5), 193 -220.

_____. (2007). A primer on invasion of privacy. Photographers' Guide to Privacy. Fall,1-4.

การกำหนดความผิดและโทษที่เหมาะสม: ศึกษากรณีการใช้อากาศยาน
ซึ่งไม่มีนักบิน

Determining appropriate offenses and penalties: A case study of Drone

ปวีณา แจ้งสกุล^{1*}

Paveena Jangsakul ^{1*}

สาขาวิชากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ

Program in Criminal Law, Faculty of Law, Thammasat University, Bangkok

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการควบคุมการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในการกระทำความผิด โดยเปรียบเทียบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

ผลการวิเคราะห์พบว่า การกำหนดความผิดอาญาของสหรัฐอเมริกา ในความผิดต่อชีวิต ร่างกาย บุกรุก ถ้ำมือง สามารถใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำความผิดได้ เพราะความเสียหายเกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีผู้กระทำความผิดเข้าไปกระทำความเสียหาย และผู้เสียหายไม่รู้รายละเอียดของผู้กระทำความผิด จึงเห็นว่าจากลักษณะกรณีดังกล่าวจะช่วยให้เกิดโอกาสในการกระทำความผิดสะดักยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเป็นความผิดอาญาหมวดความผิดลหุโทษ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จึงเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา หมวดความผิดลหุโทษ ดังนี้

“มาตรา... บุคคลใดบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) เข้าไปในเคสสถานของผู้อื่น หรือสถานที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(2) บันทึกข้อมูลภาพ เสียง หรือข้อมูลอย่างใด ๆ ในที่รโหฐานเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการกล่าวโทษผู้กระทำความผิด”

คำสำคัญ: อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน โดรน การกำหนดความผิด โทษ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ 10200

Graduate student of Master of Laws Program in Criminal Law, Faculty of Law, Thammasat University, Bangkok

* Corresponding author: E-mail address: paveena.law@gmail.com

(Received: November 4, 2019 / Revised: January 8, 2020/ Accepted: January 30, 2020)

ABSTRACT

This article focuses on the study of the appropriate legal control for the unmanned aerial vehicle (UAV) or drone and the comparison laws to the United States of America's.

The analysis results showed that the criminal laws of various in the United States indicated that the use of drone to commit crimes, including offenses against life, body, trespass offense and voyeurism could be considered as an illegal mistakes or the offense because the damage occurred without the offender approaching the injured person and offense. From the aforementioned misfeasance could increase the opportunities of committing an offense conveniently. Therefore it is necessary to define a criminal offense in a petty offense which has a imprisonment rate of not more than 1 month or a fine of not more than 10,000 baht or both.

This article therefore proposes to amend the Criminal Code in the petty offense is as follow.

"Section ... Any person who controls an aircraft without a pilot to do any of the following acts shall be punished with imprisonment not exceeding one month. Or a fine not exceeding ten thousand baht or both

(1) Entering the shelter of another person or government offices without a reasonable cause

(2) Recording pictures, sound or any information in a private place without permission for personal benefits or others. Except as an act to be used as evidence to accuse the offender"

Keywords: Drone, Fault determination, Penalty

1. บทนำ

อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินได้ถูกพัฒนา และนำไปใช้ในการอำนวยความสะดวก ในชีวิตประจำวัน ของมนุษย์มากยิ่งขึ้น ด้วยการลดขนาดอากาศยานให้เล็กลง เพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้งานในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการบันเทิง การกีฬา การพยากรณ์อากาศ หรือการสำรวจเพื่อใช้ในงานราชการ และในปัจจุบันนี้กำลังพัฒนาไปสู่การรับส่งของให้แก่มนุษย์ โดยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน "unmanned aerial vehicles" (UAVs) ตามที่กล่าวข้างต้น เป็นที่รู้จักในอีกชื่อหนึ่งว่า "โดรน" (Drone) ควบคุมด้วยระบบอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน "Unmanned Aircraft Systems" (UAS) ซึ่งควบคุมการบินจากทางไกลผ่านสัญญาณวิทยุจากผู้ควบคุมภาคพื้นดิน ซึ่งประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการทางอาญา เพื่อควบคุมอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ประกอบกับประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับ หรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 โดยบทความนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับมาตรการควบคุมระหว่างทำการบิน² ได้แก่ (1) ห้ามทำการบินใน

² ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 ข้อ 5 "รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม อนุญาตให้บังคับ หรือปล่อยอากาศยานที่มีน้ำหนักไม่เกิน 2 กิโลกรัม ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการเล่นเป็นงานอดิเรก เพื่อความบันเทิง หรือเพื่อการกีฬาตามข้อ 4 (1) (ก) ได้ โดยผู้บังคับ หรือปล่อยอากาศยานต้องมีอายุเกินกว่า 18 ปี

ลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น (2) ห้ามทำการบินละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น (3) ห้ามทำการบินโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความรำคาญแก่ผู้อื่น หากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท³ และอาจจะเพิกถอน การขึ้นทะเบียนอากาศยานด้วย⁴

จากเงื่อนไขในระหว่างทำการบินเกี่ยวกับการบินที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และการบินในลักษณะที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น⁵ นั้น ลักษณะการกำหนดความผิด ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การกำหนดความผิดอาญา และคลุมเครือ เนื่องจากคำว่า “ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น” มีความหมายไม่ชัดเจน และเป็นคำกว้าง กล่าวคือ เป็นการละเมิด สิทธิส่วนบุคคลที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครอง ซึ่งคำว่า “สิทธิส่วนบุคคล” ดังกล่าว รับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำแต่จะกระทำการอันมี ลักษณะเป็นการกระทำความผิด หรือละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น⁶ ไม่ได้ แต่ตาม ประมวลกฎหมายหมายอาญา การกระทำละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น มีทั้งกรณีที่เป็นความผิดอาญา

บริบูรณ์ เว้นแต่ จะมีผู้แทนโดยชอบธรรมควบคุมดูแล และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ (2) ระหว่างทำการบิน (ก) ห้ามทำการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และรบกวนความสงบสุขของ บุคคลอื่น ... (ง) ห้ามทำการบินละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ... (ญ) ห้ามทำการบินโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความรำคาญแก่ผู้อื่น เมื่อปรากฏว่า ผู้บังคับ หรือปล่อยอากาศยานไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้นได้ให้ ระงับการบังคับ หรือปล่อยอากาศยาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามข้อ 17”

³ พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 มาตรา 80 “ผู้ใดได้รับอนุญาตตามมาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 53 วรรคสอง หรือมาตรา 60 เบญจ วรรคสาม ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในการอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท”

⁴ ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับ หรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มี นักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 ข้อ 5 วรรคสอง “เมื่อปรากฏว่าผู้บังคับ หรือปล่อยอากาศยานไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้นได้ ให้ระงับการบังคับหรือปล่อยอากาศยาน เว้น แต่จะได้รับอนุญาตตามข้อ 17” ข้อ 9 วรรคสอง “เมื่อปรากฏว่า ผู้บังคับ หรือปล่อยอากาศยานฝ่าฝืน หรือไม่ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้แก้ไขการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่ดำเนินการ หรือการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวจะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิก ถอน การขึ้นทะเบียนตามข้อ 6 ได้”

⁵ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 3

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 32 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เสรีภาพ การสื่อสาร และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิด หรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำ ข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

กล่าวคือ การกระทำละเมิดต่อสิทธิ และเสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือการละเมิดในชีวิตและร่างกาย เช่น การทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย⁷ การทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น การทำให้ผู้อื่นเกิดความอับอาย หรือการทำให้ผู้อื่นขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล⁸ การรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขของผู้อื่น⁹ ล้วนแต่เป็นการละเมิดสิทธิบุคคลอื่น และเป็นความผิดอาญาทั้งสิ้น ซึ่งแต่ละฐานความผิดนั้นกำหนดโทษแตกต่างกันแบ่งแยกตามระดับของความร้ายแรงที่เกิดขึ้น และเจตนาของผู้กระทำความผิดด้วย แต่ในบางกรณีการละเมิดในทรัพย์สินนั้นไม่มีความผิดอาญา เช่น การทำให้เสียทรัพย์ด้วยความประมาท เป็นต้น

จากความผิดที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองในแต่ละกรณีนั้นมีข้อแตกต่างเกี่ยวกับการกำหนดองค์ประกอบของความผิดที่แตกต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา จะบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ และเข้าใจได้ว่าความผิดอย่างไรบ้างที่จะเป็นความผิดอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักในการบัญญัติความผิดอาญา แต่การกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับอาชญากรรมซึ่งไม่มีนิกบินดังกล่าวนี้ไม่อาจอนุมานได้ว่าการกระทำอย่างไรบ้าง ที่จะมีความผิดตามที่กฎหมายมุ่งหมายจะคุ้มครองการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น และไม่อาจเข้าใจได้ว่าการกระทำละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นอย่างไรที่จะเป็นความผิดอาญา เพราะไม่มีระบุถึงองค์ประกอบของความผิดอาญา ซึ่งจะขัดต่อหลัก

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362 “ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

กฎหมายอาญาที่ว่าการบัญญัติความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2¹⁰ ที่จะต้องชัดเจนแน่นอน

จากการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะดังกล่าว ส่งผลต่อการกำหนดระดับโทษทางอาญาที่ไม่เหมาะสมด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนเงื่อนไขการบินนั้น ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน 50,000 บาท¹¹ แต่ในขณะที่การกระทำความผิดอาญาอัตราโทษที่แตกต่างกันตามระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น การทำการละเมิดต่อชีวิตคนเป็นความผิดอาญาต้องระวางโทษอย่างสูงประหารชีวิต การทำให้เสียทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือการละเมิดในสิทธิการครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุข ซึ่งเป็นความผิดฐานบุกรุก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท เป็นต้น ซึ่งหากการฝ่าฝืนเงื่อนไขเกี่ยวกับการบินทุกกรณีลักษณะอัตราโทษอย่างเดียวกัน ย่อมไม่เหมาะสมสำหรับการละเมิดที่มีความร้ายแรงที่แตกต่างกัน ซึ่งควรจะมิบทลงโทษที่รุนแรงตามไปด้วย ทั้งนี้อาจไม่เป็นผลดีต่อการยับยั้งการกระทำความผิดอาญา

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในกฎหมายไทย เห็นได้ชัดเจนว่ากฎหมายไทยมีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาที่ไม่เหมาะสม และคลุมเครือ ซึ่งขัดต่อหลักกฎหมายอาญา ที่จะต้องกำหนดให้บุคคลที่จะรับโทษทางอาญาต้องกระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ ทั้งนี้เพราะการกระทำความผิดโดยใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ที่บัญญัติความผิดอาญาไว้นั้น ผู้กระทำความผิดไม่อาจเข้าใจได้ว่าการกระทำอย่างไรจึงจะเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาที่ต้องหาแนวทางการแก้ไขต่อไป ด้วยการปรับปรุงกฎหมาย หรือการเพิ่มฐานความผิดรวมทั้งการปรับปรุงโทษ

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

¹¹ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 4

2. วัตถุประสงค์

2.1 ศึกษาปัญหา และอันตรายที่เกิดจากการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในการกระทำ ความผิด

2.2 ศึกษากฎหมายการกำหนดความผิด และโทษเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน กระทำความผิดของกฎหมายไทย และของกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

2.3 ศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการกำหนดมาตรการควบคุม และการกำหนด ความผิด และโทษที่เหมาะสม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ เอกสารทางวิชาการ และจากการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ โดยจะนำมารวบรวมให้เป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อนำมา วิเคราะห์หาข้อสรุป และข้อเสนอแนะต่อไป

4. เนื้อหา

ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับ หรือ ปลอยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 ที่ ออกตามความในพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 กำหนดเป็นมาตรการทางอาญาในการ ควบคุมอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเกี่ยวกับการลงทะเบียนผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินและควบคุม การใช้อากาศยานซึ่งมีนักบินไม่ให้ก่ออันตรายต่อบุคคลอื่น โดยการกำหนดมาตรการทางอาญา ดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การกำหนดความผิดอาญาตามมาตรา 2 แห่งประมวล กฎหมายอาญา¹² ที่จะต้องเป็นการกำหนดความผิดอาญาที่ชัดเจน โดยมาตรการทางอาญาที่ กำหนดเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินตามกฎหมายไทยดังกล่าว มีกรณีที่ไม่สอดคล้องกับ การกำหนดความผิดอาญา ดังนี้

1. การห้ามทำการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือ กระทบความสงบสุขของบุคคลอื่น
2. การห้ามทำการบินละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น
3. การห้ามทำการบินโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความรำคาญ แก่ผู้อื่น

¹² อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 11

การกำหนดความผิดในลักษณะดังกล่าว เป็นการกำหนดความผิดแบบกว้างซึ่งที่ไม่ระบุองค์ประกอบของความผิดที่บุคคลจะเข้าใจได้ว่าการกระทำความผิดเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นการกำหนดความผิดอาญาที่ไม่ชัดเจน และคลุมเครือ อันเป็นการขัดต่อการกำหนดความผิดอาญาตามมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา¹³ ซึ่งเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ปรากฏว่ามีความรับผิดชอบทางอาญาที่บัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้แล้ว จึงเป็นการกำหนดความผิดและโทษในลักษณะที่ซ้ำซ้อนกัน และจะทำให้เกิดปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ ประกอบกับเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ทั้งบทบัญญัติเฉพาะที่เกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิด และบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา ปรากฏว่ากฎหมายไทยยังมีความไม่ชัดเจนหลายประการ ตามลักษณะที่จะวิเคราะห์ถัดไป

ตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ซึ่งออกตามความของพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 เป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้กล่าวถึงการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิดอาญาโดยตรง ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายของต่างประเทศที่ผ่านกระบวนการทางความคิดในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินที่หน่วยงานของรัฐใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นเครื่องมือในการตรวจค้นบุคคล หรือสถานที่เพื่อความปลอดภัย¹⁴ โดยในสหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกำหนดเป็นความผิดอาญาอย่างชัดเจน แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบกฎหมายแบบ common law ต่างจากประเทศไทยที่เป็นระบบกฎหมายแบบ civil law ซึ่งการที่ประเทศไทยไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายเพื่อเอาผิดทางอาญาเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิดอาญานั้น เป็นเพราะระบบกฎหมายแบบ civil law ไม่ได้บัญญัติกฎหมายตามลักษณะของกรณีศึกษาที่เกิดขึ้น ดังนั้น ความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวจึงอาจจะเกิดขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ดีจากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้การใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิดอาญาเป็นความผิดอาญา และต้องรับโทษทางอาญาตามกฎหมายของแต่ละรัฐในสหรัฐอเมริกามีลักษณะกำหนดความผิดอาญาที่ชัดเจน ไม่ขัดกับวัตถุประสงค์การกำหนดความผิดอาญา อีกทั้งมีองค์ประกอบของความผิดที่สามารถเข้าใจได้ว่าการกระทำความผิดองค์ประกอบความผิดทางอาญาอย่างไร โดยแต่ละความผิดเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น และเข้าข่ายภัยสาธารณะ และมีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อบุคคล โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย และกฎหมายเฉพาะของต่างประเทศที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิดรวมทั้งกฎหมายอาญาด้วย ดังต่อไปนี้

¹³ เฟ้งอ้าง

¹⁴ Surveillance Studies Centre, Queen's University, "Surveillance Drones: privacy Implications of the Spread of Unmanned Aerial Vehicles (UAVs) in Canada", April 30, 2014

1. การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย

การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของบุคคลอื่น ตามข้อ 5 (2) (ก) ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับ หรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 นั้น เมื่อศึกษาในลักษณะของการบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินด้วยความตั้งใจหรือประมาทแล้วทำให้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรือร่างกายของบุคคลอื่น มีลักษณะการกำหนดความผิดอาญาที่ไม่เหมาะสม 4 ประการ ได้แก่

1.1 ตามบทบัญญัติที่กำหนดว่า “ห้ามทำการบินอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย” ดังกล่าว กำหนดเป็นความผิดอาญาแบบกว้างโดยไม่ระบุลักษณะของการกระทำความผิด องค์ประกอบของการกระทำความผิด หรือระดับของผลของการกระทำความผิด จึงมีลักษณะที่ขัดกับมาตรา 2 ของประมวลกฎหมายอาญา

1.2 การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของบุคคลอื่น อาจเข้าลักษณะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 232¹⁵ ความผิดฐานก่ออันตรายแก่ยานพาหนะ และตามมาตรา 238¹⁶ ความผิดฐานก่ออันตรายแก่ยานพาหนะที่ต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะผลของการกระทำเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งเป็นความผิดที่มุ่งคุ้มครองภัยอันตรายที่จะเกิดต่อประชาชนเช่นเดียวกัน ดังนั้น จากบทบัญญัติทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวมีความซ้ำซ้อนกัน และการบังคับใช้กฎหมายย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติที่มีอัตราโทษที่สูงกว่า ซึ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295¹⁷ ทำอันตรายแก่กาย หรือความผิดตามมาตรา 288¹⁸ ทำอันตรายแก่ชีวิต กำหนดอัตราโทษที่สูงกว่า ดังนั้น ไม่อาจที่จะบังคับโทษตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ดังกล่าวได้ อีกทั้งการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ก็จะส่งผลต่อปัญหากำหนดความผิดอาญาเพื่อซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบัน

¹⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 232 ผู้ใดกระทำความผิดโดยประการใด ๆ ให้นยานพาหนะ ดังต่อไปนี้ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล (1) เรือเดินทะเล อากาศยาน รถไฟหรือรถราง... ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 7 ปี หรือปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 140,000 บาท

¹⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 238 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 232 เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 100,000 บาท ถึง 400,000 บาท วรวรรคสอง ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท

¹⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ...

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

1.3 การกำหนดความผิดอาญา ในการห้ามทำการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของบุคคลอื่น ตามข้อ 5 (2) (ก) ของประกาศดังกล่าวมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับการควบคุมการจราจรทางบกตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 (4) ห้ามขับขี่รถโดยประมาท หรือน่าหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน รวมทั้งมาตรา 43 (8) ห้ามขับขี่ขับรถโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัย หรือความเดือดร้อนของผู้อื่น ซึ่งแม้การกำหนดความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 จะไม่อาจใช้บังคับในกรณีผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินได้ เพราะองค์ประกอบของการกระทำความผิดต่างกัน แต่ย่อมพิจารณาได้ถึงลักษณะของการกำหนดความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดไว้อย่างชัดเจน และสามารถเข้าใจองค์ประกอบของการกระทำความผิดได้ และในการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดโทษไว้เท่าที่พระราชบัญญัติการเดินอากาศ

2. การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่น

การห้ามบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินตามข้อ 5 (2) (ก) ของประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขการบังคับ หรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 ผู้ศึกษาเห็นว่าความผิดดังกล่าวเป็นความผิดลักษณะเดียวกันกับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358¹⁹ แต่ตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ยังไม่อาจตีความให้ครอบคลุมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา 2 ประการ คือ

2.1 ทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา หมายความว่ารวมถึงทรัพย์สินที่เป็นของผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยก็ได้ ดังนั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการกำหนดความผิดตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2522 หมายความว่าเฉพาะทรัพย์สินของบุคคลอื่นเท่านั้น และไม่รวมถึงทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และ

2.2 ความรับผิดตามมาตรา 358 จะเป็นความผิดต่อเมื่อกระทำโดยเจตนาเท่านั้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การกำหนดความผิดในการห้ามบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สิน ประกอบกับความรับผิดเกี่ยวกับการทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายย่อมบังคับตามมาตรา 358 ของประมวลกฎหมายอาญา จึงไม่จำเป็นต้องมีบทบัญญัติความรับผิดตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ที่บัญญัติกฎหมายซ้ำซ้อนกันอีก

¹⁹ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8

3. การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น

การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่นตามข้อ 5 (2) (ก) ของประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 ซึ่งการบัญญัติเฉพาะคำว่า “รบกวนความสงบสุข” นั้น ไม่อาจจะเข้าใจลักษณะขององค์ประกอบของความผิดทางอาญาได้ เป็นการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาที่ไม่ชัดเจนอย่างยิ่ง

แต่ทั้งนี้ข้อสังเกตว่า การตีความการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดในการบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน และทำให้เกิดการรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น ควรจะมีลักษณะการตีความกฎหมายที่มีขอบเขตแคบกว่าการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขของบุคคลอื่น อันเป็นความผิดตามมาตรา 362²⁰ ลักษณะที่สองของความผิดฐานบุกรุก เพราะความผิดฐานบุกรุกนี้ มีคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดที่เกี่ยวกับการละเมิดความสงบสุขของการดำรงชีวิตในพื้นที่โดยปกติสุข แต่การกระทำความผิดฐานบุกรุกต้องมีลักษณะเฉพาะของการที่บุคคลเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการห้ามทำการบินอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่รบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น ควรที่จะบัญญัติไว้เป็นความผิดอาญาได้ เพราะไม่ได้กำหนดไว้ซ้ำซ้อนกับประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายของความผิดลักษณะดังกล่าวยังไม่ชัดเจน ควรแก้ไขให้มีองค์ประกอบของการกระทำความผิดทางอาญา

4. การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น

การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 5 (2) (ก) ของประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 เมื่อพิจารณาถึงคำว่า “ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล” ตามประกาศดังกล่าว เหมาะสมที่จะกำหนดเป็นความผิดอาญา แต่บทบัญญัติของกฎหมายยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะตีความกฎหมายว่ามีขอบเขตของความรับผิดชอบตามกฎหมายอย่างไร เพราะการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมีลักษณะกว้าง และไม่อาจจำกัดความเฉพาะ ดังนั้น ถ้าไม่กำหนดความผิดอย่างชัดเจนไว้ จะทำให้ไม่สามารถตีความกฎหมายได้ ทั้งนี้การบัญญัติความผิดตามกฎหมายไทยดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงกับกฎหมายเกี่ยวกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดว่า การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะต้องเคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นเสมอขณะบิน นอกจากนี้ สามารถจัดกลุ่มความผิดที่เกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

²⁰ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 10

4.1 การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับการบันทึกภาพ และเสียง

การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับการบันทึกภาพ และบันทึกเสียงตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกากำหนดความผิดเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินไว้ ดังนี้

- กฎหมายอาญาของมลรัฐยูทาห์ กำหนดให้การบุกรุกโดยใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลโดยเจตนาแอบฟัง หรือเฝ้าระวังบุคคลอื่นในเคสสถาน หรือติดตั้งอุปกรณ์ถ่ายภาพ อุปกรณ์บันทึกเสียง อุปกรณ์การขยายเสียง หรืออุปกรณ์ออกอากาศ โดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกระทำเป็นความผิดอาญา

- กฎหมายอาญาของมลรัฐลุยเซียนา กำหนดว่า การเจตนาใช้ระบบอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อรวบรวมหลักฐาน หรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ หรือถ่ายภาพโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกระทำ เป็นความผิดอาญา

- กฎหมายอาญาของมลรัฐเซาท์ดาโคตา บัญญัติว่าการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อบุกรุกเคสสถานโดยเจตนาเพื่อที่จะดักฟัง หรือซุ่มมองบุคคลใดในเคสสถาน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อใช้ในการถ่ายภาพ บันทึกเสียง กระจายเสียง หรือเหตุการณ์ในเคสสถานส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของเคสสถานนั้น หรือผู้อยู่อาศัยในเคสสถานนั้น หรือจงใจใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อถ่ายภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลอื่นในเคสสถานที่บุคคลนั้นต้องการความเป็นส่วนตัวเป็นความผิดอาญา

จากบทบัญญัติของกฎหมายของสหรัฐอเมริกา จะเป็นการกำหนดความผิดที่สามารถเข้าใจองค์ประกอบในการกระทำความผิดได้ อีกทั้งกฎหมายไทยในประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้ระบุถึงการแอบบันทึกข้อมูล และจะเป็นความผิดอาญาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้เป็นความผิดอย่างกว้างเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล จึงเห็นว่าการกำหนดความผิดดังกล่าวยังไม่เหมาะสม จึงสมควรที่จะต้องมีการบัญญัติองค์ประกอบความผิดทางอาญาและการกำหนดโทษที่ชัดเจน

4.2 การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในลักษณะการบุกรุก

การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในลักษณะของการบุกรุก จะได้ศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายมาตรา 362²¹ ความผิดฐานบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ มาตรา 364²² ความผิดฐานบุกรุกเคสสถาน และมาตรา 365²³ ความผิดฐานบุกรุกที่ต้องรับโทษหนักขึ้น กล่าวคือ ความผิดฐานบุกรุก

²¹ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 10

²² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 364 “ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ใน เคสสถาน อาคาร เก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 365 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 362 มาตรา 363 หรือ มาตรา 364 ได้กระทำ (1) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (2) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้องค์ประกอบภายนอกของความผิด คือ การที่บุคคลหนึ่งเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และต้องเป็นการเข้าไปทั้งตัวของบุคคลนั้นด้วย จึงจะถือเป็นการบุกรุก และไม่หมายความรวมถึงการใช้วัตถุอื่นเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์นั้น

ผู้ศึกษาเห็นว่าตามกฎหมายไทย การบุกรุก มีแนวทางการตีความเฉพาะการเข้าไปของบุคคลเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 364 ความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของเจ้าของบ้านที่จะมีอิสระในสถานที่ที่ตนครอบครองอยู่อย่างสงบ ปราศจากการรบกวน ซึ่งหากมีกรณีบุคคลอื่นนำอากาศยานบินซึ่งไม่มีนักบินเข้าไปในบริเวณบ้าน จะเป็นการรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข จึงมีความเหมาะสมที่จะกำหนดบทบัญญัติของความผิดดังกล่าวให้หมายความรวมถึงการรบกวนความสงบสุขของเจ้าของบ้านโดยการเข้าไปของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินด้วย

ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดความผิดเฉพาะเกี่ยวกับการบุกรุกโดยการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่น กล่าวคือ มลรัฐยูทาห์ กำหนดให้การบุกรุกโดยใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นความผิดไว้ในกฎหมายอาญาของรัฐยูทาห์ ตามบัญญัตินิยามคำว่า “เข้าไป” หมายความว่า การบุกรุก โดยใช้ร่างกาย หรืออากาศยานซึ่งไม่มีนักบินด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกระทำความผิดฐานบุกรุกนั้นสามารถทำได้โดยอาศัยการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นเครื่องมือก็ได้ โดยเป็นการบุกรุกเกี่ยวกับการกระทำที่มีความสัมพันธ์กับอากาศซึ่งไม่มีนักบินที่ยังคงอยู่ หรืออยู่เหนือทรัพย์สินส่วนบุคคลเมื่อทรัพย์สินส่วนบุคคล หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินส่วนบุคคลไม่ได้มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ และบุคคลที่บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตให้บิน ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นเกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัย

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้แทนการทำการกรรมหลายรูปแบบ และในกรณีการขนส่งพัสดุโดยใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน จะทำให้การจราจรทางอากาศในเขตเมืองมีมากยิ่งขึ้น และอาจจะเกิดการกระทำความผิดในลักษณะของการบุกรุกได้โดยง่าย ฉะนั้น จึงควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายไทยให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติให้การกระทำในลักษณะดังกล่าวมีองค์ประกอบความผิดทางอาญาในลักษณะที่ใกล้เคียงกับความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา 364²⁴ ของประมวลกฎหมายอาญา แต่ไม่อาจที่จะเพิ่มบทนิยามความผิดฐานบุกรุกให้หมายความรวมถึงการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน เพราะการตีความความผิดฐานบุกรุกของประเทศไทย ซึ่งจะหมายถึงการเข้าไปโดยบุคคลในลักษณะที่มีเจตนาที่จะยึดถือ ครอบครอง

ด้วยกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือ (3) ในเวลากลางคืน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²⁴ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 23

อสังหาริมทรัพย์เพื่อตนเอง เพียงแต่อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินอาจจะกระทำความผิดกรณีเข้าไปใน
เขตแดนของผู้อื่น หรือสถานที่ราชการซึ่งเป็นสถานที่ที่ต้องรักษาความปลอดภัยเป็นพิเศษ

4.3 การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับเพศ

การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับเพศ ตามกฎหมายไทยที่บัญญัติไว้มีเฉพาะรูปแบบ
ของการข่มขืนและการกระทำอนาจาร ซึ่งยังมีรูปแบบของการกระทำแบบอื่นที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วน
บุคคลเกี่ยวกับเพศ แต่กฎหมายของสหรัฐอเมริกาบัญญัติความผิดดังกล่าวไว้ เรียกว่า “ถ้ามอง” ไว้ ดังนี้

- กฎหมายอาญาของมลรัฐยูทาห์ กำหนดว่า การกระทำความผิดถ้ามองโดยการใช้
เทคโนโลยีทุกประเภทกล้อง หรือซ่อนเร้นเพื่อบันทึกวิดีโอของบุคคล เพื่อดูส่วนหนึ่งส่วนใดของ
ร่างกายที่ต้องการความเป็นส่วนตัว โดยไม่คำนึงว่าร่างกายของบุคคลนั้นมีเสื้อผ้าอยู่ด้วยหรือไม่ และ
โดยปราศจากความยินยอมของบุคคลนั้น และภายใต้พฤติการณ์ที่บุคคลนั้นต้องการความเป็นส่วนตัว

- กฎหมายอาญาของมลรัฐอินดีแอนา กำหนดว่าการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน
กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ และการเป็นถ้ามองในระยะไกลเป็นความผิดอาญา

- กฎหมายอาญาของมลรัฐลุยเซียนา กำหนดว่าการถ้ามอง คือ การการบันทึกภาพ
วิดีโอ การใช้กล้องถ่ายภาพวิดีโออัตโนมัติ โดยใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน หรืออุปกรณ์
บันทึกภาพอื่น ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการดู การถ่ายภาพ การถ่ายทำหรือการถ่ายวิดีโอส่วนบุคคล
โดยการมองหา หรือใช้ระบบอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน เพื่อมองผ่านประตู หน้าต่าง หรือช่องเปิด
อื่น ๆ ของเขตแดน โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกกระทำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสนอง
ความต้องการทางเพศของผู้กระทำความผิด

โดยสรุปความผิด “ถ้ามอง” ในมลรัฐตามตัวอย่างที่กล่าวข้างต้น มีลักษณะเป็นใช้
อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินบันทึกภาพ หรือบันทึกวิดีโอของบุคคลที่อยู่ในลักษณะที่ต้องการความ
ความเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้ถูกกระทำจะเปลือยกายทั้งหมด หรือบางส่วน หรือไม่ก็ตามและโดยที่
ผู้ถูกกระทำไม่ยินยอม และการกระทำดังกล่าวอาจจะมิวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการทาง
เพศของบุคคลนั้นหรือบุคคลอื่น แต่ทั้งนี้การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว ในลักษณะที่ใช้
อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นเครื่องมือช่วยในการกระทำความผิดดังกล่าวของไทย เมื่อพิจารณา
ตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่อาจจะใกล้เคียงกับลักษณะตาม
ข้อ 5 (2) (ฎ) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ไว้ตอนต้นว่า
การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เป็นการตีความกฎหมายอย่างกว้างซึ่งไม่อาจจะเข้าใจลักษณะของ
การกระทำความผิด และอาจจะเกิดปัญหาของการปรับบทกฎหมายในการวินิจฉัยคดี และยังส่งผล
กระทบต่ออัตราโทษของความผิดที่ไม่เป็นไปตามระดับความร้ายแรงของการกระทำ และเมื่อ
พิจารณาประกอบกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย เห็นว่าไม่เข้าลักษณะ

การกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277²⁵ ที่จะต้องเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของบุคคลอื่น และไม่ใช่การอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278²⁶ ที่จะต้องมีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกระทำด้วย และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397²⁷ ความผิดฐานทำให้เดือดร้อนรำคาญ ซึ่งมีการตีความในลักษณะของพฤติการณ์ถ้ามอง ที่กระทำในสถานการณ์เจาะห้องน้ำเพื่อดูบุคคลที่เปลือยกาย เป็นความผิดฐานทำให้เดือดร้อนรำคาญ ตามมาตรา 397²⁸ ดังกล่าว ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ แต่การที่กฎหมายต่างประเทศบัญญัติเรื่องถ้ามองเป็นความผิดอาญานั้น เห็นว่าการกระทำ ความผิดโดยใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน เป็นเครื่องมือช่วยในการกระทำความผิด เป็นลักษณะที่เอื้อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่ง่ายขึ้น และยิ่งไปกว่านั้นหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะที่เป็นการถ่ายทอดภาพไปยังผู้รับสัญญาณภาพนั้นในขณะนั้นได้ทันที ยิ่งเสมือนว่ามีผู้กระทำหลายคนกำลังละเมิดสิทธิของผู้เสียหาย จากการเปรียบเทียบดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่า การกำหนดความผิดในลักษณะเกี่ยวกับถ้ามองของกฎหมายต่างประเทศมีความเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทย

5. การก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือรำคาญแก่ผู้อื่น

การห้ามบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือรำคาญแก่ผู้อื่น ข้อ 5 (2) (ฎ) ของประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 เป็นการกำหนดความผิดอาญาที่ไม่ชัดเจนว่าการกระทำภายใต้ข้อบังคับประกอบความผิดอย่างไรจะเป็นการกระทำความผิด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 397 ของประมวลกฎหมายอาญา

²⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี ซึ่งมีใช้ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม... การกระทำชำเราตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น...

²⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่า 15 ปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือทำให้เข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น...

²⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหงคุกคาม หรือกระทำทำให้ได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถาน หรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ...

²⁸ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 9

ความผิดฐานทำให้เดือดร้อนรำคาญ ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองความไม่สะดวกใจของผู้ถูกระทำ โดยกำหนดความผิด 2 ลักษณะ คือ ความผิดฐานที่ 1 ความผิดฐานกระทำการอันเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่นในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล และความผิดฐานที่ 2 ความผิดฐานกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะ หรือต่อหน้าธารกำนัล ซึ่งลักษณะของการบินของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินย่อมไม่อาจมีการกระทำตามองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 397 ได้ จึงไม่อาจที่จะตีความการห้ามบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือรำคาญแก่ผู้อื่นได้ แต่เมื่อพิจารณาความผิดตามมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง หรือกับผู้ประสพเหตุ โดยเหตุรำคาญ โดยในมาตรา 25(4)²⁹ ที่จะนำมาใช้กับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินได้เฉพาะเหตุส่งเสียงดัง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เหม่า เถ้า หรือกรณีใด จนเป็นเหตุให้เสื่อม หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น การใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินทำให้เดือดร้อนรำคาญนั้น จึงบังคับได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 จึงควรยกเลิกความผิดตามข้อ 5(2) (ฎ) ของประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต และเงื่อนไขในการบังคับ หรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558

6. วิเคราะห์พื้นที่ของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

จากการวิเคราะห์ว่าการควบคุมอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินที่เข้าข่ายเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลอื่น การรบกวนความสงบสุขของผู้อื่น หรือการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ควรควบคุมด้วยมาตรการทางอาญา แต่ด้วยลักษณะของการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน อาจจะเป็นในพื้นที่ใดก็ได้ เช่น พื้นที่โล่งกว้าง ในเขตชุมชน ในสถานที่ราชการ หรือบริเวณพื้นที่จัดงานต่าง ๆ นั้น เป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในลักษณะของภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ การบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในพื้นที่ห่างไกลเขตชุมชน ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุม เพราะย่อมไม่เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของผู้อื่น แต่หากมีกรณีที่มีการฝ่าฝืนการบิน ให้ใช้โทษปรับทางปกครอง เป็นมาตรการในการควบคุมแทนมาตรการทางอาญา โดยรัฐไม่ควรบัญญัติความผิดอาญาเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในการกระทำความผิดในพื้นที่ที่ไม่อาจเกิดอันตราย หรือเห็นได้ชัดเจนว่าไม่ได้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่น หรือสังคม

²⁹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 25 เหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง หรือกับผู้ประสพเหตุ โดยเหตุรำคาญโดยในมาตรา 25 (4) ที่จะนำมาใช้กับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินได้เฉพาะเหตุส่งเสียงดัง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เหม่า เถ้า หรือกรณีใด จนเป็นเหตุให้เสื่อม หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลอื่น

แต่สำหรับการบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินบริเวณพื้นที่ชุมชน สถานที่ราชการจำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุมที่มากกว่าการใช้มาตรการทางปกครอง โดยใช้มาตรการทางอาญา เพราะอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายได้ และเป็นการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองความหวาดกลัวของประชาชนที่อาจจะถูกระเบิดกระเทือนต่อสิทธิในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินได้

7. วิเคราะห์การกำหนดระดับโทษทางอาญาไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด

ปัญหาการบัญญัติเฉพาะโทษทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดที่เกี่ยวกับการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศปรากฏว่าความผิดที่เกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิดจะมีอัตราโทษจำคุกระดับกลางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ประกอบกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินไม่ใช่อาวุธโดยสภาพที่จะทำอันตรายโดยตรง และเป็นการกำหนดมาตรการทางอาญาที่ควบคุมความสงบเรียบร้อยของสังคม อีกทั้งการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น เป็นการซ้ำซ้อนกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว และโทษตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ มีอัตราโทษที่น้อยกว่าที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการบังคับกับผู้กระทำความผิดจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาตามอัตราโทษที่สูงกว่า จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีบทบัญญัติตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ดังนั้นเมื่ออัตราโทษตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ข้อ 5 (2) การฝ่าฝืนเงื่อนไขตามที่กล่าวข้างต้นกำหนดอัตราโทษปรับทางอาญาไม่เกิน 50,000 บาท จึงควรแก้ไขเป็นความผิดลหุโทษ อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เนื่องจากความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ ซึ่งในข้อนี้จะทำให้ผู้กระทำความผิดรู้จักที่จะยับยั้งการกระทำผิดได้ เพียงพอต่อระดับความร้ายแรง และการกระทำความผิดดังกล่าว ไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต หรือร่างกายของผู้ถูกระทำ เพียงแต่ไม่ต้องการให้มีการก้าวล่วง หรือละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลเท่านั้น อีกทั้งหากมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลก็สามารถที่จะเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งได้

5. สรุปผลการวิจัย

ในปัจจุบันมีการพัฒนาอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินให้มีขนาดเล็กลง ซึ่งมีขนาดไม่เกิน 25 กิโลกรัม จะทำให้มีการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินอย่างแพร่หลายมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มอัตราการจราจรทางอากาศตามไปด้วย ดังนั้น จะยิ่งเกิดความเสี่ยงภัยที่จะเกิดอันตรายต่อประชาชนทั่วไปได้ง่าย ใกล้เคียงกับการเกิดอุบัติเหตุทางบกจากการใช้รถบนท้องถนน อีกทั้งอาจจะมีการใช้อากาศยานซึ่ง

ไม่มีนักบินในการก่อกวนอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของบุคคลอื่นโดยตรงได้ในหลายประเทศจะมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินโดยจากการศึกษาสหรัฐอเมริกาและควรนำมาประยุกต์ใช้กับกฎหมายของประเทศไทย ดังนี้

ประการแรก การกำหนดความผิดตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 มีการกำหนดมาตรการทางอาญาที่เข้าซ้อนกับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายทรัพย์สิน และรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น การบินละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น และการบินโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความรำคาญแก่ผู้อื่น

ประการที่สอง การกำหนดโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 มาตรา 80 เกี่ยวกับการฝ่าฝืนเงื่อนไขการบิน ที่ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท เป็นการกำหนดโทษที่ไม่เหมาะสมกับฐานความผิด โดยไม่คำนึงถึงระดับของความร้ายแรงในการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในสหรัฐอเมริกามีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำผิดอาญา และต้องรับโทษทางอาญาโดยตรง ตามที่มัลรัฐยาห์กำหนดไว้ในความผิดเกี่ยวกับการบุกรุก ความผิดฉ้อโกง และความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งควรนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทย

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาเห็นควรยกเลิกความรับผิดบางประการตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องหลักเกณฑ์การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 ข้อ 5(2) ที่เกี่ยวกับการก่อกวนอันตรายต่อบุคคลอื่น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ เนื่องจากการบัญญัติการกระทำความผิดอาญาที่เข้าซ้อน ไม่ชัดเจน และขัดต่อวัตถุประสงค์การกำหนดความผิดอาญาตามมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

1) กรณีที่ความผิดอาญาที่เข้าซ้อนกับที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา คือ ตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ตามข้อ 5(2) (ก) ห้ามทำการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น บัญญัติความผิดซ้ำซ้อนกับความผิดฐานก่ออันตรายแก่ยานพาหนะ ตามมาตรา 232 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่มุ่งคุ้มครองอันตรายที่อาจเกิดกับชีวิต และร่างกายของบุคคลอื่น และตามข้อ (5) (ฎ) ห้ามทำการบินโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความรำคาญแก่ผู้อื่น บัญญัติความผิดซ้ำซ้อนกับความผิดตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

2) กรณีที่ความผิดอาญาที่บัญญัติคลุมเครือ คือ ตามประกาศกระทรวงคมนาคมฯ ตามข้อ 5 (2) (ฎ) ห้ามทำการบินละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น เป็นการกำหนดความผิดที่ไม่เข้าใจถึงองค์ประกอบของความผิด โดยตามกฎหมายในสหรัฐอเมริกาในมลรัฐที่ทำการศึกษได้บัญญัติความผิดอาญาที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างชัดเจน แบ่งเป็นการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การบันทึกข้อมูลภาพ เสียง หรือภาพเคลื่อนไหวของบุคคล เป็นต้น การละเมิดต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวในที่สาธารณะ

จากการศึกษาการกำหนดความผิดอาญาของมลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดให้การใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกระทำความผิดอาญา ได้แก่ ความผิดต่อชีวิต ร่างกาย ความผิดบุกรุก ความผิดฉ้อโกง เห็นว่าเป็นการกำหนดความผิดที่เหมาะสมต่อภัยอันตรายในรูปแบบของการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำความผิด เพราะการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ทำให้ไม่ต้องมีผู้กระทำความผิดเข้าไปประชิดตัวผู้เสียหาย และทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถจดจำรายละเอียดของผู้กระทำความผิดได้ อีกทั้งอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินสามารถติดอาวุธ หรือกล้องถ่ายภาพ เข้าไปบันทึกข้อมูลภาพ และเสียงได้ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าจากลักษณะพิเศษดังกล่าว จะช่วยให้เกิดความสะดวกในการกระทำความผิดยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเป็นความผิดอาญา แต่กำหนดเป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพราะเป็นการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในการช่วยให้ความสะดวกในการกระทำความผิดเท่านั้น โดยเสนอการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา หมวดความผิดลหุโทษ ดังต่อไปนี้

“มาตรา... บุคคลใดบังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) เข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นหรือสถานที่ราชการ โดยไม่มีเหตุอันสมควร

(2) บันทึกข้อมูลภาพ เสียง หรือข้อมูลอย่างใด ๆ ในที่รโหฐาน เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการกล่าวโทษผู้กระทำความผิด”

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำในการเขียนบทความ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลิขัย ปัญญาวงศ์งาม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรฯ พิพัฒน์สันติกุล รวมถึงบุคลากรในงานวิจัย วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่สนับสนุนการเขียนบทความในครั้งนี้

8. การอ้างอิง

- เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์. (2562). กฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- _____. (2562). กฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2549). กฎหมายอาญาภาคความผิด. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2559). กฎหมายอาญาภาคความผิด. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- _____. (2560). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จิตติ ดิงศักทีย์. (2555). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2543). กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีเพื่อความปลอดภัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ณภัทร สร้อฑ์. (2548). ความเหมาะสมในการกำหนดความผิดและโทษทางอาญา: ศึกษากรณีกฎหมายแข่งขันทางการค้า. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เด่นออนไลน์. “หนุ่ม หวิดนอนคุก! บินโดรน โดนปรับ 3.2 แสน จนท.ตามสืบรูป ถึง เพชบุรี ระวัง!!”. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_1846210. (วันที่สืบค้น 11 มิถุนายน 2562)
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2562). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สทนต์ รัตนไพจิตร. (2527). ความประสงค์ของการลงโทษอาญา : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หยุด แสงอุทัย. (2532). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bracken-Roche, Ciara , Lyon, David , Mansour, Mark James , Molnar, Adam , Saulnier, Alana & Thompson, Scott. (2014). Surveillance Drones: Privacy Implications of the Spread of Unmanned Aerial Vehicles (UAVs) in Canada. Kingston: Surveillance Studies Centre, Queen's University.
- Cross, Sri Robert and Ashworth, Andrew. (1981). The English Sentencing System. 3rd ed. London: Butterworths.
- Hobbes, Thomas and Leviathan. (1987). introduction by Kenneth Minogue. London: Dent.
- Murphy, G. Jeffrie. (1979). Retribution, Justice and Therapy. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.

- Packer, L. Herbert. (1968). *The Limits of Criminal Sanction*. California: Stanford University Press.
- Voigt, Lydia et al. (1994). *Criminology and Justice*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Walker, Nigel. (1970). *Crime and Punishment in Britain*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Walker, Nigel. (1980) *Punishment, danger and stigma; The Morality of criminal justice*. New York: Basic Book

มุมมองการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขัน
ของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทฟูลมาราธอน

**The viewpoints of developing healthy food menu for groups of Thai
professional runner in full marathon competition**

ระชานนท์ ทวีผล^{1*}, สุชาดา สิงห์สนั่น²

Rachanon Taweephol^{1*}, Suchada Singsanan²

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Management Sciences, Silpakorn University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการณ์การจัดการรายการอาหารภายในงานแข่งขันวิ่งมาราธอนของประเทศไทย และ (2) มุมมองการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทฟูลมาราธอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิทยากรณีศึกษาเฉพาะ (Case Study Approach) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักกีฬาวิ่งมาราธอนมืออาชีพชาวไทย จำนวนทั้งหมด 20 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภายในงานมีรายการอาหารที่หลากหลายจัดเตรียมไว้แต่ละจุด รวมถึงระหว่างระยะทางวิ่งจะมีบริการน้ำดื่ม และเกลือแร่ (2) มุมมองพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทยมีเงื่อนไข 4 องค์ประกอบดังนี้ (2.1) ด้านประโยชน์ของรายการอาหาร ที่แตกต่างกันไปตามอาหาร สารอาหารแต่ละประเภทที่ได้เลือกบริโภคเข้าไป มีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันตลอดระยะทาง (2.2) ด้านรูปแบบการปรุงรายการอาหารเพื่อสุขภาพในลักษณะของการต้ม การอบ และการนึ่งทดแทน จะช่วยคงคุณค่าของสารอาหารเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน (2.3) ด้านการคัดเลือกลักษณะของรายการอาหารจากวัตถุดิบจาก

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 1 หมู่ 3 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

Assistant Professor Dr., Faculty of Management Sciences, Silpakorn University. 1 moo 3 Cha-am Pranburi Road, Samphaya District, Amphoe Cha-am, Phetchaburi 76120 Thailand

² นักศึกษา, สาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 1 หมู่ 3 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

Faculty of Management Sciences, Silpakorn University. 1 moo 3 Cha-am Pranburi Road, Samphaya District, Amphoe Cha-am, Phetchaburi 76120 Thailand

* Corresponding author: E-mail address: rachanon@ms.su.ac.th

(Received: December 18, 2019 / Revised: March 11, 2020 / Accepted: March 18, 2020)

อกไก่ และเนื้อปลา รวมทั้งหลีกเลี่ยงรายการอาหารประเภทสัต และ (2.4) ด้านการพัฒนา รายการอาหารด้วยการบริหารความสมดุลของรายการอาหารทุกประเภท โดยเฉพาะโปรตีน และ ไขมันจะต้องอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสม

คำสำคัญ: อาหารเพื่อสุขภาพ, นักกีฬาวิ่งมาราธอน, โภชนาการอาหาร

Abstract

This research aimed to study (1) management of on healthy food menu for the competition of Thai marathon (2) the viewpoints of developing healthy food menu for groups of Thai professional runner in full marathon competition. This is a qualitative research by Case Study Approach Methodology. Data were collected by in-depth interviews. The main respondents are 20 professional Thai marathon athletes. The results were found that (1) In the competition various food menu are prepared in each point as well as there are service of drinking water and mineral water in point during competition. (2) the viewpoints of development on healthy food menu for group of professional Thai marathon, there are 4 elements which are (2.1) the benefits of food that are different in nutrition for each type help to increase effective in competition (2.2) the healthy food should be boiled, steamed, baked in order to remain nutrition (2.3) the selection of material should come from chicken breast and fish and avoid spicy food and (2.4) the development of food menu is based on the managing balance of all food types, especially and the portion of protein and fat must be suitable portion.

Keywords: healthy food, marathon athletes, nutrition

1. บทนำ

ความเอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพกำลังเป็นกระแสที่นิยมอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการออกกำลังกายที่หลากหลายประเภท อาทิ การวิ่งตามสวนสาธารณะ ตลอดจนการเล่นกีฬาต่าง ๆ ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ตามไปด้วย โดยเฉพาะกลุ่มของอาหารเพื่อสุขภาพที่เรียกว่า อาหารคลีน (Clean Food) ที่มีการบริโภคอย่างแพร่หลายในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพมากขึ้นทั้งในกลุ่มบุคคลธรรมดาทั่วไป และกลุ่มนักกีฬาที่จะวิธีการคัดเลือกรายการอาหารที่มีคุณค่าโภชนาการในแต่ละมื้อ สำหรับประเทศไทยตั้งแต่ปี 2558 พบว่า ตลาดของอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีมูลค่ามากกว่า 1.7 แสนล้านบาท หากพิจารณาย้อนหลังจากนี้ไป 5 ปี จะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยปีละ 9.1% นับว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่แสดงแนวโน้มของผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพในประเทศไทยยังคงสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ โดยมีปัจจัยสนับสนุนมาจากทิศทางของประชากรที่กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงวัยสูงอายุ จำเป็นจะต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายควบคู่กับการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในชีวิตประจำวันด้วยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ (กระทรวง

อุตสาหกรรม สถาบันอาหาร, 2561) สำหรับการออกแบบรายการอาหาร และเครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคทุกช่วงวัย ทั้งในกลุ่มของเยาวชน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ อาจจะต้องประเมินจากคุณค่าทางโภชนาการให้สอดคล้องกับการปรุงอาหารในทุก ๆ ขั้นตอน เริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบ และส่วนผสมให้มีคุณภาพที่สดใหม่ รวมทั้งการใช้อุณหภูมิที่สามารถจะคงคุณค่าของสารอาหาร และการจัดเตรียมรายการอาหารให้มีรูปลักษณ์ที่สวยงามต่อการนำเสนอแก่ผู้บริโภค ในหลายพื้นที่ที่จะเลือกอาหารเพื่อสุขภาพเป็นทางเลือกในการดำเนินชีวิตประจำวัน จากกลุ่มตลาดเฉพาะกลุ่มที่มีจำนวนเพียงไม่กี่รายขยายไปสู่กลุ่มตลาดมวลชนในที่สุด (อภิสร่า จันทรชิต และ ระชานนท์ ทวีผล, 2561)

ในขณะที่กิจกรรมการวิ่งแบ่งออกเป็นหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นการเดิน-วิ่งระยะสั้นประมาณ 2-3 กิโลเมตร หรือ 5 กิโลเมตร ที่เรียกว่าฟันรัน (Fun Run) การวิ่งมินิมาราธอน (Mini Marathon) ระยะทาง 10.5 กิโลเมตร ฮาล์ฟมาราธอน (Half Marathon) ระยะทาง 21 กิโลเมตร รวมทั้งการวิ่งมาราธอน (Marathon) ซึ่งเป็นระยะมาตรฐานที่มักจะใช้ในการแข่งขันระดับนานาชาติ ระยะทาง 42.195 กิโลเมตร อีกทั้งยังเป็นกีฬาที่ถูกบรรจุอยู่ในกีฬาโอลิมปิก และใช้ระยะทางดังกล่าวเป็นระยะมาตรฐานสำหรับการวิ่งมาราธอนมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดการวิ่งมาราธอนครั้งแรกในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2530 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองการเปิดสะพานพระราม 9 โดยมีชื่อว่า “งานวิ่งลอยฟ้าเฉลิมพระเกียรติ 5 รอบ” ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการแข่งขันวิ่งมาราธอนนานาชาติในประเทศไทย จากกระแสการตื่นตัวในการออกกำลังกายด้วยการวิ่งในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้คนหันมาสนใจสุขภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการดูแลเรื่องการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพที่มีปริมาณ และคุณค่าโภชนาการที่เหมาะสมในแต่ละวัน (วรินทร์ สุธรรมสมัย, 2558) ถึงแม้ว่ากิจกรรมการแข่งขันการวิ่งมาราธอนจะต้องอาศัยการเตรียมตัวการฝึกซ้อมด้วยความมีวินัยในทุก ๆ วัน จึงต้องพึงพาการรับประทานอาหารที่มีคุณภาพอาหารที่นักวิ่งสามารถเก็บพลังงานให้แก่ผู้เข้าแข่งขันในแต่ละรายการ ผู้เข้าแข่งขันจะต้องมีการเลือกรับประทานอาหารในชีวิตประจำวัน พร้อมกับการจัดตารางการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพที่มีการลงสนามแข่งขันอย่างต่อเนื่อง (โรงพยาบาลกรุงเทพ, 2562)

สำหรับการวิ่งแบบมาราธอนระยะทาง 42.195 กิโลเมตร เป็นเป้าหมายที่นักวิ่งมืออาชีพหลายท่านต้องใช้ความพยายามอย่างมาก ซึ่งการที่จะวิ่งถึงเส้นชัยได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย จำเป็นจะต้องมีการเตรียมตัวความพร้อมเป็นอย่างดี อันดับแรกมุ่งไปที่การฝึกซ้อมอย่างถูกต้อง และสม่ำเสมอ ขณะที่การเตรียมการพิจารณาคุณค่าโภชนาการในการเลือกรับประทานอาหารยังเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลอย่างมากสำหรับนักวิ่งจำนวนมากที่ต้องวิ่งติดต่อกันเป็นระยะไกลเป็นเวลานาน เนื่องจากโภชนาการมีบทบาทสำคัญที่ให้คุณประโยชน์ต่อร่างกาย ไม่เพียงแต่ช่วยให้มีสุขภาพที่ดีเท่านั้น เพิ่มประสิทธิภาพการออกกำลังกายให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านโภชนาการยังคงแนะนำโภชนาการที่ดีสำหรับนักวิ่งนั้นประกอบไปด้วย คาร์โบไฮเดรตถือเป็น

แหล่งพลังงานหลักของร่างกาย โปรตีนมีหน้าที่ซ่อมแซมกล้ามเนื้อ และเนื้อเยื่อที่ถูกทำลายจากการทำกิจกรรมในแต่ละวัน ไขมันเป็นอีกหนึ่งแหล่งพลังงานที่ร่างกายเก็บสะสมไว้ แร่ธาตุและวิตามิน หลากหลายชนิดทำหน้าที่รักษาสมดุลการทำงานของระบบต่าง ๆ ที่ร่างกายขาดไม่ได้ แม้กระทั่งช่วงหลังจากการออกกำลังกาย (กรุงเทพฯ, 2562) ยิ่งไปกว่านั้นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกรายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับนักวิ่งมืออาชีพ สามารถระบุลักษณะของสารอาหารที่จะช่วยให้กลุ่มผู้เข้าแข่งขันเข้าถึงเส้นชัยได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความสำคัญในช่วงการฝึกซ้อมไม่ได้อยู่จำนวนระยะทางที่เพิ่มขึ้นแต่จะต้องมีการพิจารณาลักษณะของอาหารแต่ละประเภท โดยการบริโภคผลไม้ที่ง่ายอย่างมีวิตามินซีสูง ที่ช่วยลดความเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการดื่มในปริมาณที่เพียงพอต่อวันช่วยให้หัวใจสามารถสูบฉีดเลือด และลดอุณหภูมิของร่างกาย ในขณะที่การบริโภคเลือกข้าว พาสต้าที่มีปริมาณคาร์โบไฮเดรตมากกว่าที่นำไปสะสมระหว่างการแข่งขัน ควบคู่กับการเลือกรับประทานเนื้อไก่ และเนื้อปลาที่ช่วยฟื้นฟูกล้ามเนื้อหลังการแข่งขัน และการจำกัดสารอาหารประเภทโปรตีน และไขมันให้น้อยกว่าการบริโภคคาร์โบไฮเดรต (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

ตามที่ได้กล่าวมาจะพบว่าอุตสาหกรรมอาหารเพื่อสุขภาพในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริโภคของนักวิ่ง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกายในการแข่งขันแต่ละครั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง ทิศทางการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทพูลมาราธอน ในขณะเดียวกันนักวิ่งมาราธอนยังคงให้ความสำคัญในด้านการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริโภคให้เหมาะสมกับการแข่งขันและได้รับสารอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการโดยเฉพาะการคัดสรรรายการอาหารในปริมาณที่จำกัด อีกทั้งยังเป็นวิธีการเสริมสร้างผลกำไรในการแข่งขันที่ดียิ่งขึ้นต่อไป และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักวิ่งได้รับชัยชนะจากการแข่งขันได้ อีกทั้งยังสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพให้มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมกับความต้องการ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการรายการอาหารภายในงานแข่งขันวิ่งมาราธอนของประเทศไทย

2.2 เพื่อศึกษามุมมองพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทพูลมาราธอน

3. ทบทวนวรรณกรรม

3.1 อาหารเพื่อสุขภาพ หมายถึง สิ่งที่ผู้บริโภครับประทานเข้าไปแล้วเกิดผลประโยชน์แก่ร่างกาย และมีสุขภาพที่ดี ห่างไกลโรคร้ายไข้เจ็บ โดยการเลือกรับประทานอาหารในปริมาณที่เหมาะสมต่อความต้องการของร่างกายในแต่ละคน ทำให้ผู้บริโภคมีรูปร่างที่สมส่วน นอกจากนี้อาหารยังคงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเสริมให้แข็งแรง และเจริญเติบโตตามช่วงอายุ ในขณะที่ค่านิยมการบริโภคอาหารในแต่ละวัยเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งการเลือกรับประทานอาหารที่มีสารอาหารที่ดีต่อสุขภาพจะช่วยให้เห็นถึงภาพรวม และบทบาทของอาหารเพื่อสุขภาพยังช่วยลดความบกพร่องในระบบต่าง ๆ ของร่างกาย (ณัฐพัชร ไซยธินิพวงศ์, 2559) แต่สำหรับมุมมองของ อีริวีร์ วราธรไพบูลย์ (2557) นำเสนอว่า อาหารเพื่อสุขภาพ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริโภคจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในทุกวัน โดยเฉพาะแต่ละกลุ่มอาชีพของประชากรที่มีความต้องการอาหารที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้บทบาทของอาหารที่รับประทานจะช่วยให้ผู้บริโภคมีอายุขัยที่ยืนยาว ในขณะเดียวกันการพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามค่านิยมที่ร่วมสมัย รวมทั้งยังมีกลุ่มผู้บริโภคที่นิยมอาหารเพื่อสุขภาพได้ตระหนักถึงวัตถุดิบแต่ละประเภทผัก และผลไม้เป็นหลัก สามารถซื้อได้ตามห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อขนาดใหญ่ได้อย่างยิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริโภคยังมีความเชื่อเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพจะช่วยล้างสารตกพิษในระบบของร่างกาย หากมีการบริโภคอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ห่างไกลจากโรคอ้วน และมีรูปร่างสัดส่วนที่ได้มาตรฐาน

3.2 คุณค่าทางโภชนาการ เป็นสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับสุขภาพ ซึ่งโภชนาการที่เหมาะสมกับคนในแต่ละวัยมีความแตกต่างกันตามสภาพร่างกายและกิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ เด็กที่กำลังเจริญเติบโตต้องการปริมาณอาหารเป็นสัดส่วนมากกว่าผู้ใหญ่ ผู้ที่ทำงานหนัก หรือออกกำลังกายมากต้องการอาหารปริมาณมากกว่าผู้ที่นั่งโต๊ะทำงาน และเคลื่อนไหวร่างกายน้อย ในขณะที่ผู้สูงอายุต้องการสารอาหารในปริมาณที่เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพโภชนาการด้านการขาดสารอาหาร หรือปัญหาโภชนาการเกินจนเกิดการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม (สุนีย์ เตชะอารณกุล, 2561) นอกจากนี้องค์ประกอบอาหารที่ร่างกายสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เรียกว่า สารอาหาร โดยการจัดประเภทสารอาหารตามองค์ประกอบทางเคมีแบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ (1) คาร์โบไฮเดรต (Carbohydrate) เป็นแหล่งพลังงานที่ดีที่สุดของร่างกาย เป็นสารอาหารกลุ่มแรกที่ร่างกายนำไปใช้เป็นพลังงานที่พบในธัญพืชหรือพืชประเภทหัว ได้แก่ ข้าว มัน เผือก ผลไม้ ผัก นม ขนมหวาน รวมทั้งน้ำหวานชนิดต่าง ๆ การบริโภคคาร์โบไฮเดรต 1 กรัมได้รับพลังงาน 4 กิโลแคลอรี (2) ไขมัน (Fat) เป็นสารอาหารที่ให้พลังงานสูงมาก โดยไขมัน 1 กรัมให้พลังงาน 9 กิโลแคลอรี จึงต้องพิจารณาความต้องการอาหารในแต่ละมื้อ (3) โปรตีน (Protein) เป็นสารอาหารที่เป็นองค์ประกอบหลักของเซลล์ในร่างกาย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเซลล์ และเนื้อเยื่อเพื่อการเจริญเติบโตของร่างกาย และการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ

(4) วิตามิน (Vitamin) เป็นสารอินทรีย์ที่ร่างกายจำเป็นต้องได้รับในปริมาณเล็กน้อยแต่ขาดไม่ได้
(5) แร่ธาตุ (Mineral) เป็นกลุ่มของสารอาหาร อินทรีย์ที่โครงสร้างของร่างกายจะทำหน้าที่ควบคุม
กล้ามเนื้อ กระดูก และฟัน (6) น้ำ (Water) เป็นสารอาหารที่มีมากที่สุดในร่างกายของสิ่งมีชีวิตโดยน้ำ
เป็นตัวทำละลาย และนำสาร ไหลเวียนไปทั่วระบบของร่างกาย และละลายของเสียในเซลล์เพื่อ
ขับถ่ายออกพร้อมกับปัสสาวะ

3.3 องค์ประกอบผลิตภัณฑ์ และบริการ คือ การนำเสนอคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์และ
บริการแต่ละประเภทที่จำหน่ายให้เห็นถึงรายละเอียดที่ชัดเจน รวมทั้งการอธิบายถึงอรรถประโยชน์
และมาตรฐานที่ใช้ในการรองรับความปลอดภัยในกระบวนการผลิต นอกจากนี้ทิศทางการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์สามารถจำแนกออกเป็น 4 องค์ประกอบได้ดังต่อไปนี้ (1) ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product)
เป็นการระบุถึงสิ่งที่ผู้บริโภคจะได้รับในแต่ละครั้ง (2) รูปลักษณะผลิตภัณฑ์หลัก (Tangible Product)
เป็นการแสดงลักษณะทางกายภาพของสินค้าที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสได้ให้เห็นชัดเจน
(3) ผลิตภัณฑ์ควบ (Augmented Product) เป็นการชี้แจงประโยชน์ที่ซ่อนอยู่ในผลิตภัณฑ์ให้ที่รู้จัก และ
(4) ศักยภาพของสินค้า (Potential Product) เป็นแนวทางการกำหนดทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มี
ประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น แต่สำหรับมุมมองของสุระเดช ไชยตอกเกีย (2558) ได้นำเสนอความเชื่อมโยง
กับแนวคิดทฤษฎีที่คล้ายคลึงกับองค์ประกอบของรายการอาหาร หมายถึง การยกระดับรายการ
อาหารให้เกิดประโยชน์ต่อการบริโภคของกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างทางลักษณะของพฤติกรรม
และทัศนคติที่ประกอบด้วย (1) การให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรายการอาหารตั้งแต่วัตถุดิบ และ
ส่วนผสม รวมถึงกรรมวิธีการผลิตในแต่ละขั้นตอนที่มีความซับซ้อนตามประเภทอาหาร
(2) การกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมบริโภคอาหารอย่างต่อเนื่องด้วยการใช้หลักการสื่อสารการตลาด
และช่องทางที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ (3) การเอาใจใส่เรื่องของสุขภาวะโภชนาการที่มีการระบุ
ประเภทของการปรุงอาหาร และการควบคุมระดับรสชาติที่มีความเหมาะสมกับการบริโภคต่อไปใน
ระยะยาว

3.4 กีฬาวิ่งมาราธอน เป็นกิจกรรมที่สามารถวัดประสิทธิภาพพิจารณาได้จากสภาวะความ
เหนื่อยล้า หากพบได้บ่อยแสดงให้เห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่จะต้องปรับปรุงดูแลระบบต่าง ๆ ของร่างกาย
หากไม่ต้องการให้เกิดความเหนื่อยสะสมในระยะยาวจนนำไปสู่ความเบื่อหน่ายของสภาวะจิตใจที่มี
ต่อการออกกำลังกาย นอกจากนี้การวิ่งจะทำให้ร่างกายได้รับการกระตุ้นการเผาผลาญพลังงานและ
ขจัดของเสียส่วนเกินภายในของร่างกายให้ดีขึ้น (สถาวร จันทรผ่องศรี, 2560) สำหรับระดับ
การแข่งขันวิ่งตามมาตรฐานสากลที่นิยมกันทั่วโลกรวมทั้งในไทยมีดังนี้ (1) วิ่งประเภทลู่วิ่ง คือการวิ่ง
ระยะสั้น ระยะทางตั้งแต่ 100 เมตร ไปถึงระยะทาง 400 เมตร มีทั้งประเภทวิ่งเดี่ยวและประเภททีม
การแข่งขันประเภทนี้ ผู้เข้าแข่งขันต้องได้รับการฝึกซ้อมให้เกิดความแข็งแรงและความสมบูรณ์ของ
ร่างกายสูง (2) วิ่งประเภทถนน ที่มีการแบ่งเป็นระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตร ไปจนถึง 5 กิโลเมตร

เป็นระยะทางเริ่มต้นสำหรับเด็กและเยาวชน ระดับต่อมาคือ ควอเตอร์มาราธอน หรือ “มินิมาราธอน ระยะทาง 10 กิโลเมตร” เป็นระยะแข่งขันยอดนิยมของนักวิ่งที่ผ่านการฝึกซ้อมมาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ฮาล์ฟมาราธอน มีระยะทาง 21.1 กิโลเมตร ต่อมาเป็นระดับมาราธอน เป็นการวิ่งแข่งขันระยะยาวในระยะมาตรฐานคือ 42.195 กิโลเมตร ในส่วนระดับพระกาฬจะวิ่งระยะไกลที่เรียกว่า อัลตรามาราธอน เริ่มจาก 50 กิโลเมตรไปจนถึง 100 กิโลเมตร หรือมีระยะทางมากกว่านั้นตามความเหมาะสมของผู้จัดงาน (3) วิ่งประเภทเทรลเป็นการวิ่งตามแหล่งธรรมชาติในแต่ละภูมิภาคที่ต้องผ่านอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ป่า ภูเขา ทางลาดชัน เป็นต้น จึงเป็นการแข่งขันที่มีความท้าทายมากกว่า การวิ่งบนถนนปกติ ส่วนระยะทางจะปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะทางกายภาพตาม และจำนวนผู้เข้าแข่งขัน ส่วนใหญ่เริ่มต้นที่ 10 กิโลเมตร ไปจนถึง 100 กิโลเมตร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ทิศทางการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทพูลมาราธอน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการณีกิจศึกษาเฉพาะ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันจะต้องเป็นผู้ที่จะสะท้อนมุมมองจากประสบการณ์การแข่งขันแต่ละครั้งที่มีต่อประเด็นปัญหาการวิจัย รวมทั้งการเลือกใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสร้างแบบสัมภาษณ์ ที่เป็นข้อคำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ได้แก่

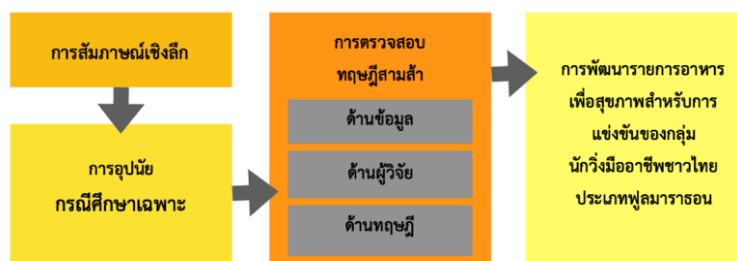
4.1.1 สภาพการณ์การจัดการจัดการรายการอาหารภายในงานแข่งขันวิ่งมาราธอนของประเทศไทยเป็นอย่างไร

4.1.2 มุมมองการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันประเภทพูลมาราธอนเป็นอย่างไร

โดยผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยโทรศัพท์มือถือ พร้อมกับการเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันเพื่อสังเกตรายการอาหารที่ปรากฏในแต่ละงานวิ่งในประเทศไทย ซึ่งในระหว่างนั้นทางผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และการจดบันทึกข้อความจากนั้นถอดข้อมูลเสียงที่ได้ให้อยู่ในรูปของข้อความตัวอักษรจากแนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง ปลายเปิดที่อ้างอิงจากวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เนื่องจากต้องใช้วิจารณญาณที่ปราศจากอคติระหว่างที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเป็นผู้บันทึกผลจากผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทางผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของผลการศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการตรวจสอบข้อมูล โดยพิจารณาจาก เวลา สถานที่ และบุคคล โดยผู้วิจัยได้มีการประเมินจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีจำนวนมากกว่า 1 คน รวมทั้งการสำรวจบริบทของสนามแข่งขันวิ่งภายในประเทศไทย (2) ด้านผู้วิจัย ที่มีจำนวน 2 คน เพื่อการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลด้วยมุมมองที่แตกต่างกันไป สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมความสมบูรณ์ของปรากฏการณ์ของผลการวิจัยในแต่ละข้อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (3) ด้านการตรวจสอบแนวคิดทฤษฎี ที่ผ่านการตีความ ได้แก่ อาหารเพื่อสุขภาพ คุณค่าทางโภชนาการ และการวิ่งมาราธอน จากการศึกษา ค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การสร้างข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สามารถนำข้อมูลมาตีความพร้อมกับการเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลใหม่ จนกว่าข้อมูลดังกล่าวจะถึงจุดอิ่มตัว และผู้วิจัยจะจัดเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสามารถนำเสนอกรอบแนวคิดเชิงขั้นตอนเพื่ออธิบายขั้นตอนการศึกษาด้วยวิธีการอุปนัย (Inductive) ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเชิงขั้นตอน

4.3 ขอบเขตการศึกษา

4.3.1 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก: การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากนักวิ่งมาราธอนมืออาชีพชาวไทย เพศชาย จำนวน 16 คน เพศหญิง จำนวน 4 คน ทั้งหมดจำนวน 20 คน สัญชาติไทย มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย เช่นนักออกแบบกราฟฟิก ผู้ฝึกสอนนักวิ่ง พนักงานบริษัทเอกชน ครูพลศึกษา ผู้ประกอบการร้านกาแฟ อาชีพอิสระ เป็นต้น โดยแต่ละนักวิ่งแต่ละคนจะไม่มีภารกิจตติสโมสร หรือชมรม มีอายุระหว่าง 23 – 39 ปี ทั้งหมดยังเป็นผู้ที่มีความประสบการณ์ทางด้านการแข่งขันวิ่งประเภทฟูลมาราธอนในแต่ละรายการทั่วประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 10 รายการต่อปี ซึ่งได้รับรางวัลมาแล้วมากกว่า 2 รายการแข่งขันขึ้นไป

และเป็นกลุ่มนักวิ่งที่รับรางวัลระดับชนะเลิศ รองชนะเลิศอันดับที่ 1 รองชนะเลิศอันดับที่ 2 รวมทั้งยังเป็นกลุ่มนักวิ่งที่มีความเอาใจใส่ทางด้านโภชนาการอย่างเคร่งครัด โดยแต่ละคนมีการจัดทำตารางการบริโภคอาหารสำหรับการแข่งขันจำนวน 3 มื้อต่อวัน นอกจากนี้แต่ละคนยังมีระดับค่าดัชนีมวลกาย (Body Mass Index: BMI) ที่มีการคำนวณจากน้ำหนัก และส่วนสูงที่เหมาะสมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

4.3.2 ขอบเขตด้านเวลา: การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลในช่วงวันที่ 16 มกราคม – 11 ธันวาคม 2562 เริ่มต้นตั้งกระบวนการศึกษาที่มา และความสำคัญของปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ การทบทวนวรรณกรรม การเลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม การวิเคราะห์ผลการศึกษา และการอภิปรายผลการวิจัย

4.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่: การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการเข้าสำรวจพื้นที่เพื่อสังเกตการจัดการจัดการรายการอาหารภายในงานวิ่งประเภทฟูลมาราธอนจำนวน 10 รายการทั่วประเทศไทย ซึ่งแต่ละงานจะมีจำนวนผู้เข้าแข่งขันไม่ต่ำกว่า 5,000 คน

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพการณ์การจัดการรายการอาหารภายในงานแข่งขันวิ่งมาราธอนของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ทางผู้จัดงานจะมีการกำหนดจุดบริการอาหาร และเครื่องดื่มหลังจากผู้เข้าแข่งขันเข้าเส้นชัยแล้ว แบ่งตามระยะทางการแข่งขันแต่ละรายการ เพื่อความสะดวกในการเข้ารับบริการได้อย่างรวดเร็ว และทำให้มีปริมาณอาหารที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าแข่งขันทุกรายการ โดยรายการอาหารส่วนใหญ่ที่บริการภายในงานทางผู้จัดงานจะได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจอาหารภายในเขตพื้นที่ต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่รายการอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตร่วมกับเนื้อสัตว์ทอด อาทิ ข้าวเหนียวหมูทอดหรือไก่ทอด และกลุ่มอาหารว่างที่ผ่านกรรมวิธีการอบอย่างขนมปังรสชาติต่าง ๆ ที่ได้รับความหวานจากผลไม้ และครีมเทียมสังเคราะห์รสชาติต่าง ๆ รวมทั้งมีบริการรายการอาหารประเภทต้มอย่างก๋วยเตี๋ยว ข้าวต้ม พร้อมกับการบริการผลไม้อย่างกล้วยที่มีปริมาณน้ำตาลเฉลี่ยอยู่ที่ 18 กรัม ในขณะที่เดียวกันยังมีอาหารจานเดียวประเภทผัด เช่น ผัดไทย ข้าวผัด เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าบางรายการแข่งขันที่จำนวนผู้เข้าร่วมแข่งขันไม่ถึง 10,000 คน อาจประสบปัญหาเกี่ยวกับปริมาณอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักวิ่ง เนื่องจากการวิ่งในระยะทาง 42.2 กิโลเมตรขึ้น ผู้เข้าแข่งขันสามารถใช้เวลาด้วยอัตราการก้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 4-5 กิโลเมตร จะเข้าเส้นชัยได้ด้วยเวลา 1 ชั่วโมง 20 นาที เป็นต้นไป ซึ่งเป็นรายการแข่งขันที่ใช้ระยะเวลายาวนานกว่าทุกประเภท ประกอบกับจุดบริการอาหารที่ไม่ได้มีการแบ่งประเภทของผู้เข้าเส้นชัยเอาไว้อย่างชัดเจน ทำให้ปริมาณอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักวิ่งประเภทฟูลมาราธอนที่เข้าเส้นชัยหลังผู้เข้าแข่งขันประเภทอื่น ๆ เนื่องจากทางผู้จัดงานไม่ได้มีการสำรองอาหารเอาไว้ให้เนื่องจาก

การจำกัดต้นทุน และค่าใช้จ่ายภายในงาน ในส่วนของการบริการเครื่องดื่มระหว่างเส้นทางการแข่งขันที่กลุ่มผู้จัดงานจะกำหนดจุดให้บริการน้ำดื่มสะอาดในทุก ๆ 2 กิโลเมตร สลับกับการบริการเครื่องดื่มเกลือแร่เพื่อเพิ่มความสดชื่นจากผู้สนับสนุนแต่ละรายในภาชนะบรรจุ 60 ออนซ์ เพื่อไม่ให้นักวิ่งเกิดการจุกเสียดจากการดื่มน้ำปริมาณที่มากเกินไป นอกจากนี้ยังพบว่า มีการบริการแท่งโม้มาเป็นชิ้นขนาดเล็กประมาณ 100 กรัม มีปริมาณน้ำมากกว่าร้อยละ 90 ไว้คอยให้บริการระหว่างเส้นทางการแข่งขัน เนื่องจากเป็นผลไม้ที่มีปริมาณแคลอรีต่ำ และยังช่วยเพิ่มความสดชื่นดับกระหายจากอุณหภูมิที่ร้อนของสนามแข่งขันได้เป็นอย่างดี

5.2 มุมมองการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมีอาชีพชาวไทย ประเภทฟูลมาราธอน ผลการศึกษาพบว่า การจัดงานแข่งขันวิ่งมาราธอนส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกรายการอาหารที่ยังไม่เหมาะสมสำหรับนักวิ่งมาก เนื่องด้วยรายการภายในงานบางงานที่พบจะเป็นข้าวราดแกง หรืออาหารจานเดียวสำหรับ 1 คน ซึ่งสารอาหารที่จะได้รับยังไม่เพียงพอต่อร่างกาย อีกทั้งในบางรายการอาหารยังส่งผลเสียต่อสุขภาพด้วย เช่น อาหารที่มีไขมันสูง น้ำหวาน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันกลุ่มนักกีฬาวิ่งมาราธอนยังได้นำเสนอแนวความคิดเห็นตรงกันในการกำหนดทิศทางการพัฒนาอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมีอาชีพชาวไทยด้วยเงื่อนไข 4 องค์ประกอบดังนี้

5.2.1 ด้านประโยชน์ของรายการอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่า นักกีฬาวิ่งมาราธอนส่วนใหญ่มีมุมมองที่ตรงกันเกี่ยวกับรายการอาหารมีส่วนช่วยสนับสนุนการแข่งขัน โดยสามารถนำสารอาหารที่ได้รับจากการรับประทานอาหารในแต่ละครั้งก่อนและหลังการแข่งขันวิ่งมาราธอนได้ เช่น วิตามิน แร่ธาตุ คาร์โบไฮเดรต เป็นต้น ในขณะที่นักวิ่งบางรายได้อธิบายว่า ประโยชน์จากรายการอาหารเพื่อสุขภาพไม่สำคัญเท่ากับการฝึกซ้อมด้วยความมีวินัยอย่างสม่ำเสมอ ร่วมกับการพิจารณาการคัดเลือกรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพทำควบคู่กันไปด้วย จึงจะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อกลุ่มนักวิ่งที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันได้ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นบางส่วนของนักวิ่งที่นำเสนอความเป็นไปได้ในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันเป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติอย่างจริงจัง แต่ในบางครั้งอาจจะต้องหลีกเลี่ยงเนื่องจากรายการอาหารเหล่านี้มีราคาค่อนข้างสูง รวมทั้งต้องใช้ความรู้ทางโภชนาการในการปรุงออกมาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ส่งผลให้ผู้จัดงานแข่งขันส่วนใหญ่ไม่นำรายการอาหารเพื่อสุขภาพเข้ามาบริการตามจุดต่าง ๆ ภายในงาน สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ดังนี้

“อาหารการกินเป็นส่วนที่บอกแล้ว กินคาร์โบไฮเดรตให้พอดีไม่มากไม่น้อย เลือกผักด้วยให้มันมีสารอาหารครบๆ แต่ก็กินอย่างเดียวไม่ว่าจะรอนนะ ต้องบริหารเวลาให้ดีหาเวลาซ้อม นอนให้พอ ถ้านอนไม่พอวิ่งไม่ถึงซ้อมไม่ครบ ทำความเร็วไม่ได้ก็ไม่มีวันชนะ” (ผู้ให้ข้อมูลหลักหมายเลข 2, 2562)

5.2.2 ด้านรูปแบบการปรุงรายการอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่า ในการแข่งขันแต่ละครั้งทางผู้จัดงานควรหลีกเลี่ยงอาหารประเภททอด และผัดที่ใช้ไขมันเป็นส่วนประกอบหลัก เนื่องจากร่างกายจะได้รับสารอาหารที่มีปริมาณแคลอรีที่สูงกว่าความจำเป็นในแต่ละวัน อีกทั้งการปรุงอาหารที่ใช้ความร้อนในอุณหภูมิที่สูงกว่ารายการอาหารทั่วไป อาจทำให้วัตถุดิบหลักสูญเสียน้ำพร้อมกับดูดซึมน้ำมันเข้าไปแทน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อร่างกายที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคหัวใจ และโรคเบาหวานตามมาหากมีการบริโภคติดต่อกันในระยะยาว ในขณะที่เดียวกันนักวิ่งมาราธอนยังอธิบายความเหมาะสมของการกำหนดรูปแบบรายการอาหารเพื่อสุขภาพควรมีการปรุงด้วยกรรมวิธีการต้ม การอบ และการนึ่งทดแทน เพื่อคงคุณค่าทางโภชนาการ และสารอาหารที่ครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการในการแข่งขันแต่ละครั้ง สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ดังนี้

“ทอด ไม่ได้เลย เลี่ยงได้เลี่ยง หรือบางทีก็ไปหารรายการอาหารที่มีประโยชน์เข้ามาแทนต้มได้ นึ่งได้ แบบนี้เคลียร์กว่า ดีต่อสุขภาพทั้งนักวิ่งทุกระยะ สมัครงาน นักวิ่งอาชาอย่างพี่ด้วย แบบนี้ถึงจะโยชน์ต่อคนที่มาวิ่งจริง ๆ” (ผู้ให้ข้อมูลหลักหมายเลข 11, 2562)

5.2.3 ด้านการคัดเลือกลักษณะของรายการอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่า นักกีฬาวิ่งมาราธอนส่วนใหญ่มีความต้องการให้ทางฝ่ายบริการอาหารภายในงานหันมาเลือกรายการอาหารไม่เน้นรสจัด เช่น เค็ม เผ็ด หวาน เป็นต้น รวมทั้งการนำเนื้อไก่มาเป็นวัตถุดิบหลักอันดับต้น ๆ โดยส่วนเฉพาะส่วนของหน้าอกที่มีโปรตีนที่ช่วยสร้างความแข็งแรงแก่ร่างกาย ควบคู่กับการบรรเทาอาการเนื้อไม่ให้เกิดความเมื่อยล้า ทำให้การฟื้นฟูร่างกายหลังจากการวิ่งได้เร็วยิ่งขึ้น หรือการเลือกเนื้อปลามาใช้เป็นวัตถุดิบที่อุดมไปด้วยโปรตีน และมีไขมันต่ำอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังพบว่า นักกีฬาจำนวนมากที่ต้องเดินเข้าสู่พื้นที่การจัดงานก่อนการแข่งขันล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน ในกรณีที่ทางผู้จัดงานมีการจัดเลี้ยงอาหารควรกำหนดรายการอาหารก่อนการแข่งขันที่อุดมไปด้วยสารอาหารที่มีประโยชน์ ได้แก่ ไข่ไก่ต้ม กุ้ง ข้าวต้มมัด และกาแฟไม่ใส่น้ำตาล สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ดังนี้

“มันก็ค่อนข้างไปทางไก่ ปลา ถ้าจะปรุงรสต้องไม่จัดมาก พี่ว่าหลายคนไม่รู้ว่าเป็นมัน เป็นไขมันต่ำอย่างง่าย ๆ รสจัดที่ห้ามมันจะทำให้เจ็บท้องหนัก ๆ มาก หรือถ้าจะกินก็ก่อนล่วงหน้า 1 วัน ผลไม้ก็พวกกล้วย ขนมหั้วต้มมัด มันจะทำให้สดชื่นพลังงานอึดนานด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลหลักหมายเลข 12, 2562)

ยิ่งไปกว่านั้นทางผู้จัดงานควรบริการอาหารว่างในกลุ่มของแป้งที่ให้นักวิ่งรู้สึกอึดนาน หรือการให้เจลพลังงาน (Energy Gel) บรรจุภายในซอง เพื่อร่างกายของนักวิ่งสามารถเพิ่มเติมคาร์โบไฮเดรตแก่กล้ามเนื้อในระหว่างการแข่งขัน เนื่องจากระดับน้ำตาลในเลือดลดต่ำลง ส่งผลร่างกายขาดความสดชื่น สมองเกิดความเหนื่อยต่อการสั่งการระบบประสาทส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย จึงทำให้นักวิ่งไม่สามารถรักษาความเร็ว และอัตราการก้าวเฉลี่ยได้ตามเป้าหมาย ตลอดจน

การนำน้ำ และเกลือแร่ที่จำเป็นต่อนักกีฬาเข้ามาบริการในระยะทางทุก 2 กิโลเมตร ซึ่งภายในงานวิ่งส่วนใหญ่จะมีการแจกน้ำ และเครื่องดื่มประเภทเกลือแร่ไว้รองรับนักกีฬายู่แล้ว หากดื่มน้ำเข้าไปในปริมาณที่มากจนเกินความต้องการ อาจส่งผลให้ผู้เข้าแข่งขันเกิดอาการจุกเสียดแน่นท้องขณะวิ่งแข่งขันได้ แต่สำหรับงานวิ่งบางแห่งทางผู้จัดแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการนำแตงโมที่เป็นผลไม้ช่วยลดความกระหายน้ำได้เป็นอย่างดี

5.2.4 ด้านการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่า การจัดงานแข่งขันวิ่งส่วนใหญ่ยังมีรายการอาหารที่มีสารอาหารที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการสำหรับนักวิ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มของคาร์โบไฮเดรต และโปรตีน จำเป็นสำหรับนักวิ่งมากที่สุด ในขณะที่ร่างกายจะสามารถย่อยคาร์โบไฮเดรตให้กลายเป็นกลูโคสเพื่อดูดซึมสู่กระแสเลือด จากนั้นจึงจะถูกนำไปใช้เป็นพลังงานสำหรับน้ำตาลที่เหลือจากการใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ถูกสะสมไว้ที่ตับและกล้ามเนื้อ เพื่อนำออกมาใช้ในยามที่ร่างกายต้องการ จึงเหมาะที่นักกีฬาวิ่งมาราธอนที่จะเลือกรับประทานคาร์โบไฮเดรตส่วนการกินอาหารที่มีโปรตีนมีบทบาทที่สำคัญมากในการเสริมสร้างกล้ามเนื้อ และยังมีมีส่วนช่วยซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอจากการออกกำลังกาย สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ดังนี้

“หลายงานเลยที่พวกมินิ ฮาร์ฟ หรือฟูลมาราธอนจะนิยมกินกัน คงเป็นกลุ่มแป้ง คาร์โบไฮเดรต ปลา เพราะย่อยง่ายเหมือนๆ กัน พวกนี้เชื่อว่ากันว่าจะ กินน้ำตาลดี ๆ นี่แหละจะช่วยให้ร่างกายเราสดชื่น” (ผู้ให้ข้อมูลหลักหมายเลข 12, 2562)

ถึงแม้ว่ากลุ่มนักกีฬาที่ออกกำลังกายเป็นประจำจำเป็นต้องได้รับโปรตีนในแต่ละวันในปริมาณที่เพียงพอ ซึ่งต้องใช้พลังงานกำลังในการวิ่งมาศาลด้วยการบริโภคโปรตีน นอกจากนี้ นักกีฬาวิ่งมาราธอนบางส่วนให้ความคิดเห็นว่าสารอาหารประเภทไขมันยังคงเป็นสิ่งที่ร่างกายขาดไม่ได้ เนื่องจากการบริโภคไขมันในปริมาณที่พอเหมาะจะช่วยให้พลังงานแก่ร่างกายสูง

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพการณ์การจัดการรายการอาหารภายในงานแข่งขันวิ่งมาราธอนของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ทางผู้จัดงานส่วนใหญ่จะกำหนดรายการอาหาร และเครื่องดื่มแต่ละประเภทตามที่ได้รับจากกลุ่มผู้สนับสนุนรายต่าง ๆ เป็นหลักการประหยัดต้นทุนการจัดงานแต่ละครั้งได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจทำให้ทางผู้จัดงานไม่ได้คัดกรองคุณภาพของอาหาร ที่มีความเหมาะสมด้านคุณค่าทางโภชนาการที่ผู้เข้าแข่งขันจะได้รับหลังการแข่งขัน ในขณะที่เดียวกันยังพบข้อจำกัดในด้านจุดให้บริการอาหารในงานวิ่งบางแห่งที่ทางผู้จัดงานไม่ได้มีการจำแนกอาหารตามประเภทระยะทางการแข่งขันที่ชัดเจน ส่งผลกระทบท่อนักวิ่งประเภทฟูลมาราธอนบางรายที่ใช้ระยะเวลาการวิ่งที่มากกว่า 70 นาทีขึ้นไปจะไม่ได้รับบริการอาหาร มีสาเหตุมาจากรายการอาหารทุกประเภทได้หมดลงในช่วงประมาณ 45 – 60 นาที เนื่องด้วยกลุ่มผู้เข้าแข่งขันชั้นประเภทมินิมาราธอนกับฟันรันเข้า

เส้นชัยเป็นจำนวนมาก และจะเข้ารับบริการอาหารอย่างต่อเนื่องทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชานนท์ ทวีผล (2562) ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มจุดให้บริการอาหาร และเครื่องดื่มภายในงาน จะต้องประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมงานที่สมัครมาในแต่ละครั้ง รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขการรับ บริการเป็นจำนวนกล่อง หรือจานต่อคน เพื่อช่วยลดปัญหาปริมาณอาหารที่ไม่เพียงพอต่อผู้เข้า แข่งขันที่ถึงเส้นชัยล่าช้ากว่ากำหนด พร้อมกับการคัดเลือกรายการอาหารที่มีประโยชน์จากร้านอาหารชื่อดังต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นเข้ามาบริการ จะช่วยให้น่าสนใจและเป็นที่จดจำของผู้เข้า แข่งขันจากการใช้รายการอาหารเป็นส่วนหนึ่งในการประชาสัมพันธ์

6.2 มุมมองพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักวิ่งมืออาชีพชาวไทย ประเภทฟูลมาราธอน ผลการศึกษาพบว่า การแข่งขันวิ่งมีการกำหนดรูปแบบรายการอาหารที่ยังไม่เหมาะสม และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักวิ่ง โดยการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มนักวิ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

6.2.1 ด้านประโยชน์ของรายการอาหารเพื่อสุขภาพ

กลุ่มนักกีฬาวิ่งมืออาชีพชาวไทยประเภทฟูลมาราธอนจะพิจารณาถึงประโยชน์จากรายการอาหารเพื่อสุขภาพมีส่วนสำคัญต่อการแข่งขัน เนื่องจากสารอาหารแต่ละชนิดมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับการออกกำลังกายโดยเฉพาะการทำให้ร่างกายอยู่ในสภาวะคงที่ โดยเฉพาะการเลือกคาร์โบไฮเดรตและวิตามินเป็นสารอาหารหลักที่ช่วยให้เกิดประโยชน์ สำหรับการจัดงานวิ่งส่วนใหญ่ทางผู้จัดงานไม่เคยมีการคัดเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพเข้ามาให้บริการแก่นักวิ่งมากนัก แต่ในขณะเดียวกันยังพบว่า มีนักวิ่งบางกลุ่มกลับมองว่าการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพไม่สำคัญเท่าการฝึกซ้อม การประสบความสำเร็จทางการแข่งขันได้อาจต้องการเตรียมความพร้อมหลากหลายประกอบ โดยผู้เข้าแข่งขันจะต้องประเมินสมรรถนะของร่างกาย เพื่อหลีกเลี่ยงรายการอาหารที่ไม่มีประโยชน์ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคก่อนการแข่งขันอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระเดช ไชยตอกเกี้ย (2558) ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีหลักฐานชี้ให้เห็นเกี่ยวกับความสำคัญของโภชนาการ การบริโภคอาหารที่มีความเสี่ยงกระทบภาวะสุขภาพ รวมทั้งการบริโภคอาหารที่ส่งเสริมสุขภาพของคนไทย การบริโภคขนมขบเคี้ยวมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน เฉลี่ย 5 มื้อ/สัปดาห์ เนื่องจากมีความสะดวกและสามารถเข้าถึงอาหารเหล่านั้น ทางหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และคำแนะนำในการบริโภคผ่านทางสื่อสาธารณะ

6.2.2 ด้านรูปแบบการปรุงรายการอาหารเพื่อสุขภาพ

กลุ่มนักกีฬาวิ่งมืออาชีพชาวไทยประเภทฟูลมาราธอนจะให้เลือกรับประทานอาหารที่มีกรรมวิธีการประเภทย่าง นึ่ง และอบเป็นหลัก โดยจะหลีกเลี่ยงอาหารที่ใช้น้ำมันเนื่องจากทำให้เกิดแคลอรีสูง และอาจนำไปสู่สาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ แก่ผู้บริโภคได้ หากมีการรับประทาน

อย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลาหลายเดือน รวมทั้งยังกลายเป็นปัญหาในด้านรูปร่างและน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การจัดงานวิ่งยังคงเลือกจะบริการอาหารหลากหลายประเภท รวมถึงการนำอาหารริมบาทวิถีที่สะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ในแต่ละจังหวัดเข้ามาเป็นสิ่งดึงดูดใจนักวิ่ง รายการอาหารส่วนจะมีกรรมวิธีการปรุงด้วยการทอด และผัดในอุณหภูมิสูง เช่น ข้าวมันไก่ หมูทอด ผัดไทย ไก่ทอด เป็นต้น รวมทั้งการบริการน้ำดื่มประเภทน้ำหวานที่มีปริมาณน้ำตาลมากอีกด้วย จากปัญหาดังกล่าวเป็นภัยคุกคามที่ผู้เข้าร่วมการแข่งขันแต่ละคนอาจจะเลยหรือคาดไม่ถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสร จันทรชิต และระชนนธ์ ทวีผล (2561) ผลการศึกษา พบว่า การคัดสรรรายการอาหารมุ่งเน้นไปที่คุณค่า และความจำเป็นต่อร่างกายในแต่ละวันด้วยการยึดหลักโภชนาการทั้ง 5 หมู่ ที่จะต้องมีการบริโภคให้ครบถ้วนสอดคล้องกับช่วงอายุของกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการพลังงานและสารอาหารที่แตกต่างกัน โดยรายการอาหารจะต้องสามารถรับประทานได้ทุกวันแล้วเกิดประโยชน์ หรือแม้กระทั่งการปรุงที่ถูกต้องยังสามารถป้องกันความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บได้ ในขณะเดียวกัน นักโภชนาการควรลดอาหารที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรค อาทิ การปรุงอาหารความร้อนสูงด้วยน้ำมัน หรือแม้กระทั่งการใช้วัตถุที่มีไขมันอยู่ในปริมาณที่มาก

6.2.3 ด้านการคัดเลือกลักษณะของรายการอาหารเพื่อสุขภาพ

กลุ่มนักกีฬาวิ่งมีอาชีพชาวไทยประเภทฟูลมาราธอนจะมีการประเมินลักษณะของรายการอาหารที่มีรสชาติเหมาะสมกับการบริโภคในแต่ละงานวิ่ง โดยจะปฏิเสธรายการอาหารที่ใช้ส่วนผสมที่มีรสจัด พร้อมกับการตัดสินใจที่จะบริโภควัตถุดิบในกลุ่มของเนื้อสัตว์ที่มีโปรตีนสูง และไขมันต่ำ ได้แก่ อกไก่ และเนื้อปลา อีกทั้งในระหว่างการแข่งขันนักกีฬายังคงมีความต้องการน้ำ และเกลือแร่ เพื่อเพิ่มความสดชื่นให้แก่ร่างกายได้เป็นอย่างดี รวมถึงการใช้อาหารเสริมสังเคราะห์ที่รักษาระดับน้ำตาลในร่างกายรู้สึกตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา โดยนักกีฬาวิ่งมาราธอนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า สารอาหารประเภท คาร์โบไฮเดรต และโปรตีน จำเป็นที่สุด รองลงมา คือ ไขมัน น้ำ และเกลือแร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัณัฐภัทร วัฒนถาวร (2560) ผลการศึกษาพบว่า คุณสมบัติต่าง ๆ จากสารอาหารในอาหารเพื่อสุขภาพเป็นวิธีรับประทานอย่างในลักษณะหนึ่งให้คล้ายคลึงกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิถีที่มาจากฝั่งตะวันตก โดยอาหารเพื่อสุขภาพเป็นวิธีการบริโภคอาหารที่เน้นความสดใหม่อยู่เสมอ โดยที่ไม่ผ่านการแปรรูปหรือปรุงแต่ง ใส สีสันกลิ่นมากจนเกินไป อีกทั้งการเลือกรับประทานรายการอาหารควรคำนวณถึงสารอาหารในปริมาณที่ร่างกายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ สำหรับสารอาหารที่ร่างกายมีแนวโน้มขาด หรือได้รับในปริมาณที่น้อย ผู้บริโภคสามารถรับประทานเพิ่มเติมเฉพาะในแต่ละหมู่ แต่อย่างไรก็ตามการจัดงานวิ่งในแต่ละครั้งควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักวิ่งแต่ละระยะทางในการรับประทานอาหารที่มีสารอาหารที่เหมาะสมกับประเภทการแข่งขัน รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมจากเดิมเน้นความบันเทิงบนเวที มาเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ โดยจัดในลักษณะของกิจกรรม

สัมมนา หรือการบรรยายพิเศษจากนักโภชนาการ และนักวิ่งมืออาชีพเพิ่มเติมเข้าไป เพื่อกระตุ้นให้นักวิ่งทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการคัดเลือกลักษณะของรายการอาหารเพื่อสุขภาพ นอกจากนี้ นักวิ่งระยะที่มีระยะทางตั้งแต่ 11 กิโลเมตรเป็นต้นไป เมื่อเข้าเส้นชัยแล้วควรพักร่างกายอย่างน้อย 15-30 นาที จากนั้นจึงค่อยรับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ยังไม่มีการเผยแพร่ในระหว่างการจัดงานแต่อย่างใด นับว่าเป็นสิ่งที่นักวิ่งควรทราบเพื่อความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร

6.2.4 ด้านการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพ

กลุ่มนักกีฬาวิ่งมืออาชีพชาวไทยประเภทฟูลมาราธอนจะมีบางส่วนอธิบายว่า ผู้จัดการแข่งขันขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายการอาหารเพื่อสุขภาพ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวิ่ง โดยความเชื่อเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอาหารเพื่อสุขภาพ ต้องใช้ผักเป็นวัตถุดิบหลัก อย่างเดียวนั้นกลับเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งหมด แต่ในขณะเดียวกันการบริโภคอาหารที่มีสารอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการพลังงานในแต่ละวัน เนื่องจากการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพจะต้องใช้วัตถุดิบ และส่วนผสมที่มีสารอาหารที่เชื่อมโยงอย่างสมดุลให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรจพล บุณรักษ์ (2561) ผลการศึกษาพบว่า คาร์โบไฮเดรตเป็นสารอาหารที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับไขมันและโปรตีนในการฟื้นฟูสภาพปริมาณไกลโคเจนในกล้ามเนื้อและตับ ดังนั้น การรับประทานอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตในปริมาณที่มาก ภายหลังจากการออกกำลังกายอย่างหนัก จะช่วยในการฟื้นฟูระดับไกลโคเจนทั้งหมดไปจากการออกกำลังกาย รวมทั้งการออกกำลังกายอย่างหนักนั้นในระยะแรกร่างกายจะใช้ไกลโคเจนเพื่อสร้างพลังงานเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเมื่อปริมาณไกลโคเจนสะสมถูกใช้ไปจนเกือบหมด โดยร่างกายจะหันมาใช้พลังงานจากการสันดาปไขมันเป็นหลักและโปรตีนเป็นส่วนน้อย ในระหว่างการออกกำลังกายอย่างหนัก ไกลโคเจน ไขมัน และโปรตีนสะสมจะถูกใช้ไป ดังนั้นจะต้องชดเชยคืนด้วยการบริโภคอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรต ไขมัน และโปรตีนอย่างเพียงพอ อัตราส่วนที่พอเหมาะของการบริโภคอาหารทั้ง 3 ชนิดได้เสนอรวมทั้งสัดส่วนที่เหมาะสมของปริมาณไขมันในร่างกายของนักกีฬาทั้งเพศชาย และเพศหญิง สำหรับกีฬาในแต่ละประเภท จะเห็นได้ว่าทางผู้จัดงานวิ่งควรมีพัฒนารูปแบบรายการอาหารเพื่อสุขภาพที่จะนำเข้ามาบริการภายในงาน โดยร่วมกับนักโภชนาการกีฬาให้เข้ามาช่วยคำนวณความเหมาะสมของวัตถุดิบ ส่วนผสม และเครื่องปรุงในแต่ละรายการ เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบรายการอาหารให้สามารถฟื้นฟูร่างกายหลังจากการแข่งขันสิ้นสุดลง และยังเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกสุขอนามัยจากกรรมวิธีในการปรุงได้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การบริการอาหาร และเครื่องดื่มหลังการเข้าเส้นชัยควรมีการจำแนกตามประเภทการแข่งขัน เนื่องจากการแข่งขันประเภทฮาร์ฟมาราธอน และฟูลมาราธอน จำเป็นต้องใช้รายการอาหารที่ดีต่อ

การเผาผลาญและยังสามารถเรียกคืนพลังงานได้ เช่น กล้วยหอม น้ำส้ม ขนมะปราง โอลีฟ เนื้อสัตว์ไม่ติดมัน เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ทิศทางการพัฒนารายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับการแข่งขันของกลุ่มนักกีฬามืออาชีพชาวไทย ประเภทพุลมาราธอน โดยผู้วิจัยสามารถจำแนกข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1.1 จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการแข่งขันงานวิ่งมาราธอนยังขาดความเหมาะสมของคุณค่าทางโภชนาการ และความหลากหลายของสารอาหารที่ไม่เพียงพอต่อการเสริมสร้างพลังงานแก่กลุ่มนักกีฬารunning ที่ควรได้รับ ดังนั้นผู้จัดงานแข่งขันควรให้ความสนใจด้านโภชนาการสำหรับนักวิ่ง โดยการจัดสรรอาหารที่ให้พลังงานที่เหมาะสมสำหรับนักวิ่งมาราธอน รวมทั้งการจำแนกช่องทางการรับอาหารตามระยะทางการวิ่งให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันทุกประเภทสามารถบริโภคอาหารได้อย่างครบถ้วน

7.1.2 จากผลการศึกษาพบว่า ข้อจำกัดของรายการอาหารเพื่อสุขภาพในงานวิ่งแต่ละงานวิ่ง ควรมีนักโภชนาการเข้ามาช่วยแนะนำนักกีฬารunning ให้รับประทานอย่างถูกโภชนาการ เนื่องจากปัจจุบันมีกลุ่มนักวิ่งมือใหม่บางรายยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริโภคอาหารให้เหมาะสมกับร่างกายของนักกีฬา รวมทั้งระหว่างการแข่งขัน ทางผู้จัดงานสามารถมอบหมายให้ผู้ดำเนินรายการอธิบาย และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพที่ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะร่างกายหลังการแข่งขัน

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 การวิจัยครั้งต่อไป แนวทางการศึกษาประเด็นอาหารเพื่อสุขภาพสามารถขยายผลการศึกษาไปยังกลุ่มนักกีฬาประเภทอื่น เช่น นักกีฬาวัยรุ่น นักกีฬามวย เป็นต้น เนื่องจากเป็นกีฬาเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้พลังงานอย่างต่อเนื่องในการแข่งขันแต่ละครั้ง รวมทั้งการคัดเลือกส่วนผสมกับวัตถุดิบที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายให้เหมาะสมกับประเภทของกีฬาให้มากที่สุด

7.2.2 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพผ่านมุมมองของผู้จัดงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบรายการอาหารที่มีคุณค่าโภชนาการที่เหมาะสมกับนักกีฬาต่อไป รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มนักโภชนาการ เพื่อการขยาย

ขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมในประเด็นไปสู่แนวทางการพัฒนารูปแบบรายการอาหารได้อย่างครบถ้วน

7.2.3 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ พร้อมกับการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มของนักวิ่งมือสมัครเล่นและนักวิ่งทั่วไป เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบรายการอาหารที่มีการให้บริการภายในงานแข่งขันวิ่งทุกระยะทาง

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันอาหาร. (2562). เทรนด์สุขภาพยังมาแรงในปี 62 กลุ่มอาหารเพื่อสุขภาพเป็นสินค้าขายดี. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://cheechongruay.smartsme.co.th/content/23337> (วันที่สืบค้น 6 สิงหาคม 2562).
- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). 5 สารอาหารนักวิ่ง. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/810442>. (วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2562).
- ณัฐพัชร ไชยธิดวงศ์. (2557). พฤติกรรมการบริโภคอาหาร: อาหารนิยมกับอาหารเพื่อสุขภาพ. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 5 (2), 255-264.
- _____. (2559). ความเป็นไปได้ในการลงทุนประกอบธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขตเทศบาลนคร นครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐภัทร วัฒนถาวร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนฟู้ดของประชากรในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). เจาะ 5 อาหารนักวิ่งมาราธอนไปให้ถึงเส้นชัยต้องกินอย่างไร. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/beauty/1299794> (วันที่สืบค้น 12 ธันวาคม 2562).
- ธีรวิทย์ วราธร. (2557). พฤติกรรมการบริโภค : อาหารนิยมบริโภคและอาหารเพื่อสุขภาพ. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 5(2), 255-264.
- ระชานนท์ ทวีผล. (2562). ทศนคติและมุมมองของ PACER ต่อการพัฒนาการจัดงานอีเวนต์ประเภทกีฬาในรั้วมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Silpakorn Cha-am Mini Half Marathon. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13(2), 154-169.
- โรจพล บุณณรักษ์. (2561). พลังงานที่ใช้ในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา. วารสารศึกษาศาสตร์. 40(3), 15-35.

- โรงพยาบาลกรุงเทพ. (2562). โภชนาการสำหรับนักวิ่ง. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.bangkokhospital.com/th/health-trend-tip/nutrition-for-runners>. (วันที่สืบค้น 11 ธันวาคม 2562).
- วรินทร์ สุธรรมสมัย. (2558). การใช้สื่อออนไลน์ในการแสวงหาข้อมูลและพฤติกรรม การซื้อสินค้าของนักวิ่งมาราธอน. การศึกษาอิสระวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาวร จันทร์ผ่องศรี. (2560). วิ่งได้ ไม่ใช่แค่ได้วิ่ง. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุนีย์ เตชะอารมณ์กุล. (2561). อาหารเพื่อสุขภาพ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุระเดช ไชยตอกเกีย. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยผู้ใหญ่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 13(45), 68-79.
- อภิสร จันทรชิต และระชานนท์ ทวีผล. (2561). การกำหนดรูปแบบรายการอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านลพบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 12(3), 247-258.

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไปของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

รูปแบบและเกณฑ์ต้นฉบับวารสาร: วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

1. ผู้ส่งบทความต้องสมัครสมาชิกในระบบ
 2. ผู้ส่งบทความ สามารถส่งได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 3. เรื่องที่ส่ง ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ในระหว่าง รอพิจารณาจากวารสารอื่น
 4. ต้นฉบับ ต้องมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ พิมพ์หน้าเดียว ขนาด A4 พิมพ์ด้วย MS-Word รูปแบบอักษรภาษาไทยใช้ TH SarabunPSK และภาษาอังกฤษใช้ BrowalliaUPC ขนาด 14 pts พิมพ์แบบเสมอนหน้า-หลัง (Justified) ตั้งค่านำกระดาษดังนี้ ซ้าย เท่ากับ 3.2 เซนติเมตร บน ขวา และล่าง เท่ากับ 2.5 เซนติเมตร
 5. ประเภทของผลงาน มี 2 ประเภท
 - บทความวิจัย (Research Article)
 - บทความวิชาการ (Academic Article)
- 5.1 บทความวิจัย (Research Article) ความยาว 10-15 หน้า มีหัวข้อตามลำดับดังนี้
- ชื่อเรื่อง (Title): ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - ชื่อผู้แต่ง (Author) และหน่วยงาน (Institution): ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - บทคัดย่อ (Abstract): ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 200-250 คำ
 - คำสำคัญ (Keywords): ไม่เกิน 7 คำ เรียงลำดับตามความสำคัญ โดยวางไว้ท้ายบทคัดย่อ รวมถึง Abstract และ Keywords ภาษาอังกฤษ ต้องสอดคล้องกับภาษาไทย
 - บทนำ (Introduction): นำเสนอความสำคัญ และที่มาของปัญหาวิจัย และสาระสำคัญจากงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง
 - วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives): ต้องมีความกระชับและชัดเจนสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย

- การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review): อธิบายให้ตรงประเด็นในเนื้อหาของบทความรวมทั้งมีการอ้างอิงในเนื้ออย่างถูกต้อง
- ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology): อธิบายรายละเอียดวิธีการศึกษาให้กระชับ และเป็นขั้นตอน รวมทั้ง กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- ผลการวิจัย (Results): ข้อค้นพบ อาจมีตาราง แผนภูมิ หรือภาพประกอบ ควรมีคำอธิบายที่ชัดเจน และพิมพ์แยกจากเนื้อหาของบทความ
- อภิปรายผล (Discussion): อธิบายเหตุผลที่ได้จากการศึกษา แสดงความเชื่อมโยงกับสมมุติฐาน (ถ้ามี)
- สรุป (Conclusion): สรุปผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ข้อเสนอแนะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำไปใช้ในอนาคต
- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี)
- เอกสารอ้างอิง (References): ตามหลักเกณฑ์ APA Style

5.2 บทความวิชาการ (Academic Article): ความยาวไม่เกิน 5-10 หน้า นำเสนอประเด็นทางวิชาการที่ค้นคว้าได้จากเอกสารวิชาการทั่วไป สามารถสอดแทรกความเห็นของผู้เขียนได้บนพื้นฐานของการอ้างอิงทางวิชาการ ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้แต่ง (Author) และหน่วยงาน (Institution): ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทนำ (Introduction): นำเสนอสาระความสำคัญ ที่เกี่ยวข้อง
- การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review): อธิบายให้ตรงประเด็นในเนื้อหาของบทความรวมทั้งมีการอ้างอิงในเนื้ออย่างถูกต้อง
- เอกสารอ้างอิง (References): ตามหลักเกณฑ์ APA Style

6. การส่งต้นฉบับ ส่งผ่านระบบ ทาง website เท่านั้น

7. การตรวจแก้ไขและยอมรับการตีพิมพ์

7.1 การติดต่อผู้แต่งเพื่อการตรวจแก้ไขหรือตอบรับ/ปฏิเสธการตีพิมพ์ จะกระทำผ่านทางอีเมล (email)

7.2 บทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน

7.3 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

8. เนื้อหาบทความวิจัย หรือบทความวิชาการเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่ง

9. ลิขสิทธิ์บทความวิจัย หรือบทความวิชาการเป็นของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

การอ้างอิงในเนื้อเรื่องและรายการอ้างอิง

ใช้วิธีการอ้างอิงตามรูปแบบ APA แต่ละรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาจะต้องมีรายการอ้างอิงที่สมบูรณ์ปรากฏอยู่ในรายการอ้างอิง ท้ายบทความ

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์และเลขหน้า โดยตำแหน่งของการอ้างอิงสามารถแสดงไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น

ตัวอย่างภาษาไทย

(กอแก้ว วงศ์พันธุ์, 2558: 10) ในกรณีอยู่หลังข้อความที่ต้องการอ้าง หรือ
กอแก้ว วงศ์พันธุ์ (2558: 10) ในกรณีอยู่หน้าข้อความที่ต้องการอ้าง

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ

(Gilman, 2013: 143-144) ในกรณีอยู่หลังข้อความที่ต้องการอ้าง หรือ
Gilman, (2013: 143-144) ในกรณีอยู่หน้าข้อความที่ต้องการอ้าง

รายการอ้างอิง

ให้รวบรวมเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ถ้ามีเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงภาษาไทยไว้ก่อน ใช้รูปแบบการลงรายการตามระบบ APA ดังตัวอย่าง

หนังสือ

สมเดช โรจน์ครีเสถียร. (2559). เทคนิคการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านภาษีอากร. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมนิติเพรสจำกัด.

Gilman, Isaac. (2013). **Library Scholarly Communication Programs : Legal and Ethical considerations.** Oxford: Chandos Publishing.

บทความวารสาร

กนิฐา แสงกระจ่าง. (2559). “มาตรฐานไอทีกับการดำเนินงานในห้องสมุดดิจิทัล” **การอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี**. 6, 11 (มกราคม-มิถุนายน): 32-48.

Rodgers, Svetlana. (2016). “Minimally Processed Functional Food: Technological and Operational Pathways” **Journal of Food Science**. 81, Nr. 10-11-12 (October-November-December): R2309-R2319.

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ

อังสนา ธงไชย. (2556). สถานการณ์การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในยุค OA. ในสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. **สารสนเทศเพื่อการวิจัยในยุค Open Access**. การประชุมวิชาการ STKS ประจำปี 2556. ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัล กรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์

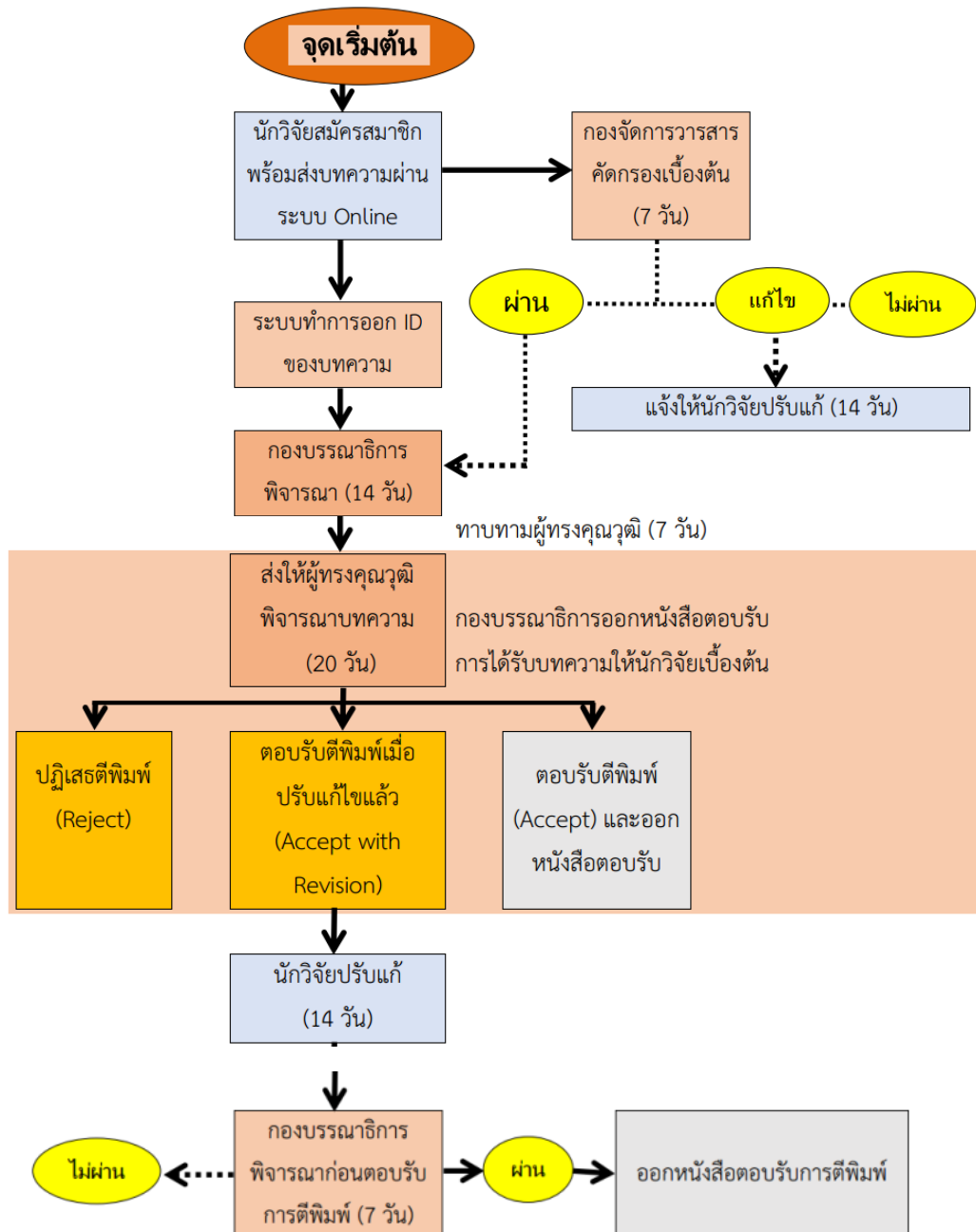
จักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี. (2553). การพัฒนาระบบการสืบค้นข้อมูลอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วย **ศัพท์สัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สื่อออนไลน์

สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. 2560. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.slidesher.net/ssuser23b32c/12-2560-2564-70611200> (วันที่สืบค้น 3 ตุลาคม 2561).

Open science. (2017). [Online]. Available: https://en.wikipedia.org/wiki/Open_Science (Access date 11 January 2017).

ขั้นตอนการจัดทำวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

จริยธรรมในการตีพิมพ์

เครดิต <https://publicationethics.org/>

หน้าที่ของผู้เขียน

1. ผู้เขียนจะต้องรับรองว่าเอกสารไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ในก่อนหน้านี้นี้หรือส่งไปยังวารสารอื่นพร้อมกัน
2. ผู้เขียนจะไม่กระทำการลอกเลียนแบบในระดับใด ๆ ในเอกสาร
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำรูปแบบต้นฉบับของตนเองตาม 'แนวทางสำหรับผู้แต่ง' ที่ระบุไว้ในวารสาร
4. ผู้เขียนที่มีชื่ออยู่ในบทความจะต้องมีส่วนร่วมในการผลิตกระดาษ หรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
5. รูปภาพตัวเลขหรือตารางทั้งหมดที่ปรากฏในกระดาษต้องถูกอ้างอิงอย่างถูกต้องพร้อมระบุแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบการฟ้องร้องทางกฎหมายใด ๆ หากมี
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และรูปแบบทั้งในการอ้างอิงข้อความและบรรณานุกรมจะไม่มีการอ้างอิงใด ๆ สำหรับการอ้างอิงที่ยังไม่ได้อ่าน และควรอ้างอิงจำนวนที่เหมาะสม
7. ผู้เขียนจะต้องแก้ไข หรือทำซ้ำบทความของพวกเขาในเวลาที่กำหนดตามการประเมินและให้คำแนะนำโดยผู้ตรวจสอบ และคณะบรรณาธิการ
8. ผู้เขียนจะต้องระบุแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย (ถ้ามี) รวมถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
9. การตอบรับควรระบุไว้หลังจากได้รับความยินยอมจากผู้สนับสนุนที่เกี่ยวข้องแล้วเท่านั้น
10. ผลการวิจัยจะต้องนำเสนอตามข้อมูลที่ได้มา ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบ (สรุปเท็จ หรือบิดเบือนหรือเลือกข้อมูล / ค้นหาแบบลำเอียง)
11. ไม่มีการอ้างอิงใด ๆ กับบทความที่ถูกเพิกถอนเว้นแต่ข้อความที่อ้างถึงอ้างถึงในขั้นตอนการเพิกถอน จะต้องมีการเพิ่มเติมในการอ้างอิงดังกล่าวเป็น 'บทความที่ถูกเพิกถอน'

หน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการจะประเมินคุณภาพกระดาษสำหรับการตีพิมพ์ และเลือกเฉพาะผู้ที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบซึ่งต้องให้ความสำคัญ และความสอดคล้องกับนโยบายวารสาร บทความที่เลือกจะต้องมีองค์ความรู้ที่สะท้อนการรับรู้ที่มีคุณค่าและกรอบทฤษฎีที่ได้รับจากประสบการณ์ หรือการสังเคราะห์ข้อความ / การวิจัย ต้องมีทฤษฎีพื้นฐานหรือแบบจำลองทางความคิดที่เอื้อต่อการวิจัยเพิ่มเติม
2. จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่งหรือผู้ตรวจสอบบทความของกระดาษให้กับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการตรวจสอบกระดาษ
3. กระดาษที่ตีพิมพ์ก่อนหน้านี้ที่อื่นจะต้องไม่ได้รับการยอมรับจากบรรณาธิการเพื่อการตีพิมพ์ การคัดลอกผลงานต้องได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังโดยใช้ซอฟต์แวร์ตรวจจับที่น่าเชื่อถือ กระดาษที่ตรวจพบว่าการลอกเลียนแบบแบบเรียงจะต้องถูกแก้ไขเพื่อการประเมินผลเพิ่มเติมผู้ติดต่อก็ได้รับการติดต่อ และคำอธิบายที่เกี่ยวข้องจะถูกร้องขอเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของบรรณาธิการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธกระดาษดังกล่าว
4. ผู้แก้ไขต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้แต่ง หรือผู้ตรวจสอบ
5. ผู้แก้ไขจะต้องไม่อ้างสิทธิ์ในเอกสารที่ส่งบางส่วน หรือทั้งหมดเป็นของตนเอง
6. บรรณาธิการจะต้องพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เฉพาะกระดาษที่ดำเนินการด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และให้ผลการวิจัยที่ถูกต้อง และคุณภาพของการทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้หลักสำหรับการตีพิมพ์
7. ในกรณีที่บรรณาธิการตรวจพบการลอกเลียนแบบ หรือข้อมูลเท็จในเอกสารที่ส่งมา และการตัดสินใจในการเพิกถอนซึ่งผู้เขียนปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามบรรณาธิการจึงมีสิทธิ์ และความรับผิดชอบเต็มที่ในการดำเนินการตามกระบวนการเพิกถอนโดยไม่ต้อง ความยินยอมล่วงหน้าจากผู้แต่ง

หน้าที่ของผู้ตรวจสอบ

1. ผู้ตรวจสอบจะต้องรักษาความลับของกระดาษที่ส่งมา และหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทั้งหมดของกระดาษดังกล่าวให้กับฝ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการตรวจสอบกระดาษ
2. การรับรู้ว่ามี ความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับผู้เขียนบทความที่อาจขัดขวางเสรีภาพในการแสดงออก ผู้วิจารณ์ควรแจ้งบรรณาธิการทันที และปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบของบทความดังกล่าว
3. ผู้วิจารณ์ควรประเมินบทความที่เหมาะสมกับสาขาความเชี่ยวชาญของตนโดยประเมินการมีส่วนร่วมของบทความเกี่ยวกับวินัยคุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการศึกษา ควรมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวรรณกรรมที่ไม่ได้ถูกรวมไว้โดยผู้แต่ง และการตัดสินใจส่วนตัวโดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนไม่ควรใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินผลกระดาษ
4. ผู้ตรวจสอบจะต้องไม่อ้างสิทธิ์ในเอกสารที่ส่งบางส่วนหรือทั้งหมดเป็นของตนเอง
5. ในกรณีที่ตรวจพบการลอกเลียนแบบ ผู้ตรวจสอบจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏ และแสดงในเนื้อหาบทความต่าง ๆ ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ
ถือเป็นความเห็น และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียน

RMUTK JOURNAL OF LIBERAL ARTS

